

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกุศุดบากระาชบุรีบำรุง
จังหวัดสกลนคร

ผู้วิจัย นางสาวอัมพร แสงวิเชียร **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย

ทรงชัยกุล **ปีการศึกษา** 2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) ศึกษาผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน (2) เปรียบเทียบผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่างกัน (3) เปรียบเทียบผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่อยู่ในสถานการณ์โดยรวมต่างกัน และ (4) ศึกษาผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่างกัน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกุศุดบากระาชบุรีบำรุง ปีการศึกษา 2545 จำนวนสองห้องเรียนห้องเรียนละ 25 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จับสลากให้ห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง และอีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ จำนวน 12 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมอื่น จำนวน 12 ครั้งเช่นกัน เครื่องมือวัดตัวแปร มี 7 ชุด เป็นแบบวัดสถานการณ์ 3 ชุด แบบวัดจิตลักษณะ 3 ชุด และแบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย 1 ชุด มีค่าความเที่ยงหาโดยสัมประสิทธิ์แอลฟา .86 ถึง .90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย เบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ (2) ไม่พบว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่างกันหรืออยู่ในสถานการณ์โดยรวมต่างกันมีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่างกันเมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว (3) นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีสติปัญญาต่ำมีคะแนนเฉลี่ย พฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้น

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ พฤติกรรมประชาธิปไตย

Thesis title: THE EFFECTS OF THE INTEGRATED GUIDANCE ACTIVITIES PROGRAM ON DEMOCRATIC BEHAVIORS OF PRATHOM SUKSA VI PUPILS IN GUDBAK RASBUMRUNG SCHOOL IN SAKON NAKHON PROVINCE

Researcher: Miss.Ampron Saengwichian; **Degree:** Master of Education (Guidance);

Thesis advisors: (1) Dr. Kosol Meekun, Associate Professor; (2) Dr.Chiaranai Songchaikul, Associate Professor; **Academic year:** 2003

ABSTRACT

This research study had four objectives: (1) to study the effects of the integrated guidance activities program on democratic behaviors of Prathom Suksa V pupils; (2) to compare the effects of the integrated guidance activities program on democratic behaviors of pupils with different levels of psychological readiness; (3) to compare the effects of the integrated guidance activities program on democratic behaviors of pupils who were in different overall situations; and (4) to study the effects of the integrated guidance activities program on democratic behaviors of pupils with different biosocial characteristics.

This study was an experimental research. The research sample consisted of Prathom Suksa V pupils purposively selected as two intact classrooms each of which comprised 25 pupils studying in the 2002 academic year at Gudback Rasbumrung School. One classroom was randomly assigned as the experimental group; the other, the control group. The experimental group was trained with the integrated guidance activities program for 12 periods, while the control group was trained with other activities also for 12 periods. Seven forms of research instruments for measuring variables were employed including three situation assessment forms, three psychological characteristics assessment forms, and one democratic behaviors assessment form. Their alpha coefficient reliabilities ranged from .86 to .90. Statistical procedures for data analysis were the mean, standard deviation, t-test, and two-way ANOVA.

Research findings revealed that (1) pupils trained with the integrated guidance activities program had higher democratic behavior scores than those of pupils trained without it; (2) for pupils trained with the integrated guidance activities program, no significant difference was found between democratic behavior scores of those with different levels of psychological readiness, and between democratic behavior scores of those who were in different overall situations; and (3) pupils with low I.Q. who were trained with the integrated guidance activities program significantly increased their democratic behavior mean score.

Keywords: Integrated guidance activities program, Democratic behavior

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เจียรนัย ทรงชัยกุล แขนงวิชาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้กรุณาให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะตลอดจนตรวจ แก้ไขข้อบก
พร่องต่างๆในการ ทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิด นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อย
สมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชนม์นิภา วรกวิน อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏจันทรเกษม ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร ผู้ช่วยศาสตราจารย์
दनัย งามมานะ อาจารย์แสงชัย ตั้งอยู่ศิริ และอาจารย์นิรมิต ชาวรระนอง ที่ได้กรุณาเป็น
ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ การุณ พงษ์พรหม ผู้อำนวยการ
ปริญญา ชมภูจักร์ ตลอดจนครูอาจารย์โรงเรียน กุดบากราษฎร์บำรุง และโรงเรียนบ้านหนอง
सानนางตึง ที่อำนวยความสะดวกในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปี
การศึกษา 2545 โรงเรียนกุดบากราษฎร์บำรุง และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา
2545 โรงเรียนบ้านหนองसान นางตึง ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์แขนงการแนะแนว สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อนักศึกษา ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำ
วิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่านที่ได้สนับสนุน ช่วยเหลือ ขอขอบพระคุณ อาจารย์เนาวรัตน์ พงษ์พรหม
อาจารย์ บุญทวี พันธุ์พิทย์แพทย์ ตลอดจนคุณพี่ บุญหลาย แสงวิเชียร ที่ได้ช่วยเหลือ ให้
กำลังใจ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยดีเสมอมา ขอขอบคุณอาจารย์ สุตสาคร ไชยเพชร
ที่กรุณาให้คำแนะนำในด้านการใช้เทคโนโลยีต่างๆ

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกถึงพระคุณของบิดา – มารดา ครู- อาจารย์ ญาติพี่น้อง
ทุกคนที่ได้มีส่วนช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

อัมพร แสงวิเชียร

มีนาคม 2547

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
พฤติกรรมประชาธิปไตย	8
การพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย	15
ปัจจัยเชิงเหตุผลสมทบการฝึกพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน	23
ลักษณะทางชีวสังคมกับพฤติกรรมประชาธิปไตย	35
จากผลการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ผู้กรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย.....	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
รูปแบบการวิจัย.....	41
ตัวแปรและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
การรวบรวมข้อมูล	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
การวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	63
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการทดลอง.....	64
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	72
สรุปผลการวิจัย	72
อภิปรายผล	74
ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก.....	89
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	90
ข เครื่องมือวิจัย.....	99
ค แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง	125
ง แผนการจัดกิจกรรมในกลุ่มควบคุม.....	183
จ คุณภาพเครื่องมือวิจัย	204
ประวัติผู้วิจัย.....	207

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการทดลอง	40
ตารางที่ 3.2 แสดงขั้นตอนการสอบวัดและการจัดกระทำในการวิจัย.....	42
ตารางที่ 3.3 แสดงรูปแบบการวิจัย.....	43
ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางชีวสังคมและสถานภาพ ของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	63
ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมประชาธิปไตย วัดก่อนทดลองระหว่างกลุ่มที่ได้รับการฝึก กับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก.....	64
ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ที่ได้รับการฝึกกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก	65
ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตย (ที่เป็นคะแนนความแตกต่าง) เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระ การฝึกและความพร้อมทางจิต	66
ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตย (ที่เป็นคะแนนความต่าง) เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระ การฝึกและสถานการณ์ทางสังคมของนักเรียน	68
ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียนเมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระการฝึกและสติปัญญา.....	69
ตารางที่ 4.7 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตย (คะแนนความต่าง) ของกลุ่มสติปัญญาต่างกันซึ่งได้รับการฝึกต่างกัน	70
ตารางที่ 4.8 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรม ประชาธิปไตยของนักเรียน(คะแนนความต่าง) ของกลุ่มเพศต่างกันซึ่งได้รับการฝึกต่างกัน	71

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 2.1	แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษาและทฤษฎี การเรียนรู้ กับสาระการเรียนรู้แบบบูรณาการ	21
ภาพที่ 2.2	กรอบแนวคิดการวิจัย การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมประชาธิปไตย	38
ภาพที่ 3.1	แสดงการเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรในการวิจัย	41
ภาพที่ 3.2	แสดงขั้นตอนการได้มาซึ่งเครื่องมือวิจัย.....	48
ภาพที่ 4.1	แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนความต่างพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักเรียนเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มสติปัญญาต่างกัน ที่ได้รับการฝึกต่างกัน	70

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ระบุถึงแนวนโยบายแห่งรัฐที่จะต้องพัฒนาคนให้มีความรู้คู่คุณธรรม และการจัดทำมาตรฐานการศึกษากับคุณธรรม จริยธรรม ไว้ในหมวด 5 (มาตรา 81) ว่า “ รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ” (กรมวิชาการ 2541: 6)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับล่าสุด คือ ฉบับที่ 9 ยืนยันย้ำความสำคัญของการพัฒนาคนอย่างชัดเจน โดยทั้งใน “ วิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศ “ และ “ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณาภพคน ได้ให้ความสำคัญกับ “ การพัฒนาคนไทยทุกคนให้มีคุณภาพ “ มีสุขภาพแข็งแรงเป็นคนเก่ง คนดี มีระเบียบวินัย รู้หน้าที่. “ (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2544; ง, 38)

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ 2541: 6 – 7) ได้เน้นความสำคัญของการพัฒนาคนสอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศดังที่กล่าวมา โดยได้กำหนดไว้ในมาตรา 6 หมวด 1 บททั่วไปว่า “ มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข “

ตามหลักการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามอรรถภาพของแต่ละบุคคล ตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ 2542: 9) ประชาธิปไตยเป็นส่วนที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนไทยทุกคน เพราะการดำรงชีวิตตามวิถีทางประชาธิปไตยของประชาชนไทยโดยส่วนรวมก็ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เท่าเทียมกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของ

ประชาชนในประเทศ ที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่เจริญแล้ว จึงเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องช่วยกันหาทางพัฒนาให้ประชาชนไทย มีพฤติกรรมประชาธิปไตยที่สมบูรณ์

การพัฒนาบุคคลหรือการพัฒนาประชาชน รัฐบาลมีนโยบายที่จะปลูกฝังเยาวชนของชาติให้มีคุณธรรม ระเบียบวินัย ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนการดำรงส่งเสริมเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมไทย มีความเป็นเอกราช ความมั่นคงของชาติตลอดไป (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2540: คำนำ)

การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นมาก เพราะประชาธิปไตยเป็นกระบวนการที่เกิดจากการเรียนรู้และการปฏิบัติ การเรียนรู้และการฝึกฝน จะต้องเริ่มตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก เพราะเป็นวัยที่มีความคิดริเริ่ม สามารถได้รับการสั่งสอนได้โดยง่าย ดังนั้น นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นกลุ่มบุคคลที่เหมาะสมที่สุดในการมีวิถีชีวิตประชาธิปไตย

วิถีชีวิตประชาธิปไตย เป็นการนำเอาหลักการประชาธิปไตย มาใช้ในชีวิตรประจำวัน เป็นนิสัยในชีวิตหรือวิถีทางแห่งชีวิต ประกอบด้วยพฤติกรรมที่สำคัญ 3 อย่าง คือ คารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2540: 10) แต่ในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิตรประจำวันของนักเรียนเปลี่ยนไป พฤติกรรมที่แสดงถึง การมีคารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม ยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ

ด้วยความจำเป็นที่คนไทยจะต้องมีความเป็นประชาธิปไตย และความสำคัญของการวางรากฐานประชาธิปไตย โดยการพัฒนาดังแต่เป็นเด็กและเยาวชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างชุดฝึก เพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย แก่นักเรียนโดยสร้างเป็น ชุดกิจกรรมแนะแนว แบบบูรณาการ เป็นกิจกรรมหรือเครื่องมือใช้ฝึกเพื่อ พัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยทั้ง 3 ด้าน พร้อมทั้งตรวจสอบว่ากิจกรรมที่สร้างขึ้นนั้นใช้ฝึกพัฒนานักเรียนได้ดีหรือไม่ ใช้ได้ดีกับนักเรียนประเภทใด และอยู่ในสถานการณ์อย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่างกัน

2.3 เพื่อเปรียบเทียบผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่อยู่ในสถานการณ์โดยรวมต่างกัน

2.4 เพื่อเปรียบเทียบผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมต่างกัน

3. สมมติฐานของการวิจัย

3.1 นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ

3.2 นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตสูงถ้าได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงที่สุด ขณะที่นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ ซึ่งไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำที่สุด

3.3 นักเรียนที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมที่ดี ถ้าได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงที่สุด ขณะที่นักเรียนที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมไม่ดี ซึ่งไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำที่สุด

3.4 นักเรียนที่มีความสามารถทางสติปัญญาสูง หรือเพศหญิง เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มเปรียบเทียบ

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยเปรียบเทียบ ความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนกุศบากราชบุรีบำรุง อำเภอกุศบากร จังหวัดสกลนคร ที่ได้รับการฝึกและไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ

4.2 ขอบเขตประชากร

4.2.1 ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน กุศบากราชบุรีบำรุง ปีการศึกษา 2545 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 75 คน

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

4.3.1 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมประชาธิปไตยที่เน้น คารวธรรม สามีคศีธรรม ปัญญาธรรม

4.3.2 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระจัดกระทำ กับตัวแปรอิสระควบคุม

1) ตัวแปรอิสระจัดกระทำ คือการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ ที่เน้นพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน

2) ตัวแปรอิสระควบคุม

(1) ตัวแปรที่เป็นจิตลักษณะซึ่งมี 3 ตัวแปร คือ

ก. การมุ่งอนาคตควบคุมตน

ข. เหตุผลเชิงจริยธรรม

ค. สุขภาพจิต

(2) ตัวแปรที่เป็นสถานการณ์ มี 3 ตัวแปร คือ

ก. การอบรมเลี้ยงดู

ข. ลักษณะเพื่อนที่คบ

ค. แบบอย่างจากครูที่นักเรียนชอบ

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้รับบริการแนะแนวให้มีคุณลักษณะ ทักษะหรือความสามารถ ตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว

5.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ หมายถึง กิจกรรมหรือ เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วย กิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมซึ่งนำเนื้อหาและวิธีการที่หลากหลายมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว ชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรม คู่มือวิทยากรซึ่งมี ใบงาน ใบความรู้ และแบบทดสอบก่อน และหลังการฝึก สื่อ หรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรมมีหลากหลาย เช่น เทป รูปภาพ สื่อสิ่งพิมพ์ เกม เพลง นิทาน บทบาทสมมุติ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ

5.3 พฤติกรรมประชาธิปไตย หมายถึง การอยู่ร่วมกันของบุคคลในกลุ่มโดยมีลักษณะเน้นการแสดงออก ของสมาชิกในกลุ่ม โดยกลุ่ม เพื่อกลุ่ม หรือการกระทำที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งมีลักษณะเน้นการแสดงออกใน 3 องค์ประกอบ คือ คารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม

5.3.1 คารวธรรม คือ การแสดงความเคารพ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทั้งทางกาย วาจา และความคิด การเคารพในสิทธิของตนเอง และผู้อื่น

5.3.2 สามัคคีธรรม คือ การรู้จักแบ่งหน้าที่ในการทำงานกลุ่ม ร่วมมือกันทำงานทั้งทางกายและความคิดใช้กระบวนการกลุ่ม ในการวางแผนการทำงาน ทำงานร่วมกัน สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำงาน รู้จักประสานประโยชน์โดยส่วนรวมเป็นใหญ่ รับผิดชอบต่อหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย รู้จักใช้การประนีประนอมและตัดสินข้อขัดแย้งด้วยสันติวิธี หลีกเลี่ยงการใช้อำนาจ

5.3.3 ปัญญาธรรม คือ การใช้ปัญญาและใช้เหตุผลช่วยแก้ปัญหาของกลุ่ม ปฏิบัติตามมติของเสียงส่วนมาก ด้วยการให้เหตุผลความถูกต้องในการแก้ไข และตัดสินปัญหา

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาบุคคลและสังคมหลายประการดังนี้

6.1 ได้นวัตกรรมทางการแนะแนว คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการด้านส่วนตัวและสังคม ที่สามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

6.2 เป็นแนวทางสำหรับครูแนะแนว หรือนักแนะแนวในการวิจัยประเมินชุดกิจกรรมแนะแนวที่พัฒนาขึ้น

6.3 เป็นแนวทางให้ผู้สนใจสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนา จิตลักษณะ หรือพฤติกรรมอื่น ต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การประมวลเอกสารนี้จะได้นำเสนอการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานของการวิจัยครั้งนี้ ผลสรุปจากการประมวลเอกสารได้นำไปสู่กรอบแนวคิดของการวิจัย การนิยามศัพท์ การตั้งสมมติฐานของการวิจัย การสร้างและพัฒนากิจกรรมและเครื่องมือทดลองจนแบบวัดต่างๆ ซึ่งอยู่ในขอบข่ายของหัวข้อสำคัญต่อไป

1. พฤติกรรมประชาธิปไตย
 - 1.1 ความหมายของพฤติกรรมประชาธิปไตย
 - 1.2 องค์ประกอบของพฤติกรรมประชาธิปไตย
 - 1.3 ความสำคัญของพฤติกรรมประชาธิปไตย
 - 1.4 การวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย
2. การพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย
 - 2.1 การพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยในชั้นเรียนโดยปกติ
 - 2.2 การพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
 - 2.3 การพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยโดยใช้กิจกรรมแนะแนว
 - 2.4 แนวคิดทฤษฎีบูรณาการ
3. ปัจจัยเหตุสมทบการฝึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน
 - 3.1 จิตลักษณะของบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตย
 - 3.2 ลักษณะของสถานการณ์กับพฤติกรรมประชาธิปไตย
4. ลักษณะทางชีวสังคมกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

1. พฤติกรรมประชาธิปไตย

1.1 ความหมาย พฤติกรรมประชาธิปไตย

สาระที่จะนำเสนอต่อไปนี้จะครอบคลุม ความหมายของพฤติกรรม ความหมายของประชาธิปไตย ความหมายของพฤติกรรมประชาธิปไตย และความสำคัญของพฤติกรรมประชาธิปไตย ดังนี้

ความหมายของพฤติกรรม ทรวงพล ภูมิพัฒน์ (2538: 18-19, 135-150) อธิบาย ความหมายของพฤติกรรมว่า คือ การแสดงออก ซึ่งปฏิกริยาหรือการกระทำของมนุษย์ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสามารถสังเกตเห็นได้จากประสาททั้งห้า (ตา หู จมูก ปาก ผิวหนัง) พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในตัวของบุคคลโดยรู้สึกตัวหรือไม่ก็ตาม ปกติผู้อื่นไม่สามารถสังเกตเห็นพฤติกรรมประเภทนี้ได้ พฤติกรรมทางสังคมแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ พฤติกรรมของแต่ละบุคคล (Individual Behavior) ขึ้นอยู่กับเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ นิสัย พฤติกรรมระหว่างบุคคล (Interpersonal Behavior) เป็นการปะทะสัมพันธ์ระหว่างคนที่เป็นผู้กระทำและรับการกระทำ และพฤติกรรมกลุ่ม (Group Behavior) เกิดจากการกระทำของคนจำนวนมากไปในทิศทางเดียวกัน

กรองแก้ว อยู่สุข (2539: 1, 23-35) ระบุว่าคนเราแสดงพฤติกรรมเมื่อต้องการหรือเรียกร้องความสนใจ หรือการเลียนแบบ โดยมีพื้นฐานมาจากค่านิยม และทัศนคติ คือวิธีการหรือแบบอย่างของความประพฤติที่บุคคลเห็นว่าดี และพอใจจะยึดเอาเป็นแนวทางปฏิบัติ

ธีระ ประพตกิจ (2531: 86) สรุปแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีจิตวิทยาของ Alfred Adler ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสรุปได้ว่า พฤติกรรมทั้งหมดของมนุษย์เกิดขึ้นในแวดวงของสังคมมนุษย์หรือเกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมที่ต้องการเกี่ยวข้องแลกเปลี่ยน และการที่บุคคลมีการปะทะสัมพันธ์กับบุคคลอื่นจะนำไปสู่การพัฒนาความรู้สึกว่า ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า พฤติกรรม เป็นการแสดงออกของบุคคลกับบุคคล หรือ บุคคลกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจจะเป็นการแสดงออกทางกาย วาจา การกระทำ หรือความรู้สึก วามคิดอารมณ์หรือทางจิตใจ โดยพฤติกรรมมีพื้นฐานมาจากค่านิยม ทัศนคติ และการกระทำของบุคคลนั้นๆ

ความหมายของประชาธิปไตย คำว่า “ประชาธิปไตย” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Democracy” ซึ่งมาจากคำว่า Domoos ในภาษาลาติน หมายถึงประชาชน และคำว่า Kratos หมายถึงกฎข้อบังคับการปกครอง ดังนั้นประชาธิปไตยจึงมีความหมายตามรากศัพท์ว่าเป็น การปกครองโดยประชาชน แต่ในปัจจุบันคำว่า “ประชาธิปไตย” ไม่ได้หมายถึงการปกครองเท่านั้น แต่มีความหมายกว้างขวาง (กระทรวงศึกษาธิการ 2540: 10)

สารานุกรมของอังกฤษ (กรมวิชาการ 2538: 3) อธิบายว่า ประชาธิปไตย คือ การปกครองโดยรัฐบาลรูปแบบหนึ่งซึ่งมีพื้นฐานจากแนวคิดในการปกครองตนเองของประชาชน และในปัจจุบันเป็นสถาบันที่เป็นผู้แทนจากการเลือกตั้งโดยเสรีของประชาชนซึ่งมีหน้าที่ ดูแลความทุกข์สุขของประชาชน หรือเป็นวิถีชีวิตของประชาชนรูปแบบหนึ่ง ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการในความเสมอภาคกันของแต่ละบุคคล และหลักความเสมอภาคกันในด้านสิทธิเท่าเทียมกันในการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคล รวมทั้งด้านเสรีภาพทางด้านความคิดและการแสดงออกซึ่งจะนำไปสู่การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

กีเซล (Kessel, 1970: 3-4) ได้แบ่งแยกประชาธิปไตยออกเป็น 2 ระดับตามลักษณะโครงสร้าง และเนื้อหาของประชาธิปไตยคือ 1) ประชาธิปไตยระดับมหภาค (Macro – Democracy) การจัดตั้งองค์กรและกฎหมายในการปกครองประเทศ 2) ประชาธิปไตยระดับจุลภาค (Micro – Democracy) เป็นประชาธิปไตยในระบบพฤติกรรมหรือการประพฤติปฏิบัติของบุคคลในสังคม

อีเบนสไตน์ (Ebenstein, 1967: 139) กล่าวว่า ประชาธิปไตยเป็นระบบการเมืองที่ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนในการเลือกตั้ง การสมาคม การพิมพ์ การนับถือศาสนา ความคิดและการพูดโดยเท่าเทียมกันตาม กฎหมาย ให้สิทธิในการดำรงรัฐบาลการเลือกประกอบอาชีพมีสิทธิในการตั้งสหพันธ์การค้าเสรี มีสิทธิในการเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย ได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้สิทธิแก่บุคคลในการพัฒนาร่างกาย และจิตใจของตนเองได้

วีระชัย อุดรแก้ว (2540: 30) ได้สรุป ความหมายของประชาธิปไตยว่า ประชาธิปไตย เป็นวิถีการดำรงชีวิตของสังคมมนุษย์ในการอยู่ร่วมกัน โดยอาศัยระบบการเมืองและวิถีการจัดระเบียบการปกครองตามอุดมคติ ซึ่งประกอบด้วยความยึดมั่นใน คารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรมอันเป็นที่ยอมรับกันในสังคมนั้นๆ

สาโรช บัวศรี (กรมวิชาการ 2541: 57) ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตย เป็น 3 สถานะ ที่เรียก องค์สามของประชาธิปไตย คือ ประการแรก ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็น

อุดมคติ หมายถึงการมีศรัทธา เชื้อมั่นในสติปัญญา เหตุผล และความสามารถของมนุษย์ เกิดทุน
 อิสรภาพและเสรีภาพของมนุษย์ ประการที่สอง ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบบการเมือง
 และวิธีการจัดระเบียบการปกครอง หมายถึง ระบบการเมืองที่ถือว่าอำนาจเป็นของประชาชน
 มาจากประชาชน ประชาชนมีโอกาสเปลี่ยนแปลงผู้ใช้อำนาจแทนตนได้โดยการเลือกตั้งที่มี
 กำหนดวาระ ถือเป็น การ ปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ประการที่สาม
 ประชาธิปไตยในฐานะเป็นวิถีชีวิต หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน หมายถึง การอยู่ร่วมกันปฏิบัติ
 ต่อกันด้วยความเคารพทั้งทาง กาย และวาจา ไม่ก้าวร้าวในสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของ
 สังคม ร่วมกันรับผิดชอบและทำประโยชน์เพื่อความผาสุกของส่วนรวม ตลอดจนการใช้สติ
 ปัญญาและความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหาทั้งหมด

จากความหมายดังกล่าวนี้แสดงว่า ประชาธิปไตยมีความหมายในรูปแบบของ
 การปกครองและในรูปแบบพฤติกรรมปฏิบัติ ในการวิจัยครั้งนี้จะมุ่งศึกษาที่ ประชาธิปไตยใน
 ระดับจุลภาค คือประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิต การดำเนินชีวิตประจำวัน กล่าวคือ
 การพัฒนาบุคคลแต่ละด้านให้มีลักษณะที่เป็นประชาธิปไตยที่ฝังรากลึกในจิตใจ วางพื้นฐานให้
 เห็นความสำคัญของความเป็นมนุษย์เชื่อในคุณค่า และเกียรติภูมิของตนเองและผู้อื่น เชื่อในเรื่อง
 ความเสมอภาคความเท่าเทียมกัน มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เชื่อในเรื่อง การมีสิทธิ
 เสรีภาพและหน้าที่ ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม สามารถใช้สติปัญญาในการพิจารณา
 เลือกปฏิบัติเพื่อประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม

ประภาพรรณ สุวรรณสุข (2546: 149) กล่าวว่าลักษณะการปฏิบัติตาม
 ประชาธิปไตยที่ควรปลูกฝังให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา คือการปกครองตนเองร่วมกับผู้อื่นๆ
 การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความซื่อสัตย์สุจริต การเป็นผู้มีเหตุผล
 พิจารณาเหตุผลต่างๆ การเฝ้าหาความรู้อยู่เสมอ การเคารพในสิทธิและให้เกียรติผู้อื่นๆ การยอมรับฟัง
 ความคิดเห็นของผู้อื่น การทำงานเป็นกลุ่ม การสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิก การรู้จักแก้ปัญหา
 โดยสันติวิธี และการปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ของโรงเรียน

จากการศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตย ในลักษณะที่เป็นวิถีชีวิตประชาธิปไตย
 สรุปได้ว่าเป็นลักษณะที่เป็นวิถีชีวิต เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมประชาธิปไตยที่ต้อง
 ยึดหลักเหตุผล มีความเคารพในสิทธิเสรีภาพ เคารพในความเสมอภาค เคารพในความคิดเห็น
 และการกระทำของตนเองและผู้อื่น (คารวธรรม) รู้จักให้ความร่วมมือช่วยเหลือประสานงานซึ่งกัน

และกัน (สามัคคีธรรม) ตลอดจนมีเหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหา และทำงานอย่างละเอียด รอบคอบ (ปัญญาธรรม)

พฤติกรรมประชาธิปไตย ในส่วนที่เป็นพฤติกรรมประชาธิปไตยนั้นกรมวิชาการ (2541: 57) ได้ระบุว่าการทำงานที่คนเราแสดงออกให้เห็นถึงการมีบุคลิกภาพ. หรือมีวิถีชีวิตแบบ ประชาธิปไตย ได้แก่ การอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข การปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพทั้ง กาย และ วาจา ไม่ก้าวร้าวในสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม ร่วมกันรับผิดชอบทำประโยชน์เพื่อ ความผาสุกของส่วนรวม ตลอดจนการใช้สติปัญญา และความเฉลียวฉลาดในการแก้ปัญหา ทั้งหมด

ครุฑิต เมืองซอง (2536) ศึกษาพฤติกรรมประชาธิปไตยจำแนกไว้ 5 ประการคือ 1) คารวธรรม หมายถึง การเคารพและการให้เกียรติซึ่งกันและกันทั้งทาง กาย วาจา การเคารพในสิทธิและเสรีภาพ กฎระเบียบและกติกาสังคม ยอมรับความเสมอภาค และ ความเท่าเทียมกันของบุคคล 2) สามัคคีธรรม หมายถึง การร่วมประชุมปรึกษาหารือกันตั้งแต่ ขึ้นการวางแผนงานร่วมกัน และมีการแบ่งหน้าที่ และประสานประโยชน์โดยถือประโยชน์ส่วน รวมเป็นสำคัญ 3) ปัญญาธรรม หมายถึง การใช้ปัญญาด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์ในการคิด แก้ปัญหาของบุคคลและกลุ่ม 4) วินัยธรรม หมายถึง วินัยในตนเอง มีวินัยต่อกลุ่มและมีวินัย ต่อสังคม 5) คุณธรรม หมายถึง การมีศีลธรรมประจำใจเรื่องของความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม มีความสามารถในการควบคุมตนเอง โกรธ หลงพอสสมควรแก่อัตภาพ ถ้าสังคมใดขาด คุณธรรม จะทำให้ระบอบประชาธิปไตยถูกใช้ในทางที่ผิด จำเป็นต้องพัฒนาบุคลิกภาพด้าน คุณธรรมของประชาชนให้เจริญงอกงามไปพร้อมกับความสามารถด้านปัญญาธรรมและด้านอื่นๆ

สรุปได้ว่า ความหมาย ของพฤติกรรมประชาธิปไตย คือการอยู่ร่วมกันของ บุคคลในกลุ่มโดยมีลักษณะเน้น การแสดงออกของสมาชิกในกลุ่ม โดยกลุ่ม เพื่อกลุ่มใน 3 องค์ประกอบ คือ คารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม ซึ่งคารวธรรม หมายถึง การแสดง ความเคารพ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทั้งทางกาย วาจา และความคิด การเคารพในสิทธิของตน และผู้อื่น สามัคคีธรรม หมายถึง การรู้จักแบ่งหน้าที่ในการทำงานกลุ่ม ร่วมมือกันทำงานทั้งทาง การและความคิด ใช้กระบวนการกลุ่ม ในการวางแผนแบ่งหน้าที่ในการทำงาน ปัญญาธรรม หมายถึง การใช้ปัญญาและเหตุผล ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานกลุ่ม

1.2 องค์ประกอบของพฤติกรรมประชาธิปไตย

พฤติกรรมประชาธิปไตย ประกอบด้วย 1) คารวธรรม หมายถึง การรู้จักให้เกียรติ และเคารพต่อกันและกัน ทุกคนไม่ว่าจะเป็นชนชั้นใดย่อมไม่ถือว่าตนเหนือกว่าผู้อื่น 2) สามัคคีธรรม หมายถึงการรู้จักการมีส่วนร่วม และประสานงานกัน ทุกคนมีน้ำใจที่จะมีส่วนร่วมร่วมกับคนในกลุ่มของตน ต้องให้ความร่วมมือช่วยกระทำการสิ่งที่ดีตนถนัด 3) ปัญญาธรรม หมายถึงความเชื่อมั่นในการใช้วิธีการแห่งปัญญา โดยการฝึกหัดใช้วิธีการแห่งปัญญาตั้งแต่เด็กและนำไปใช้ตลอดชีวิต เพราะปัญญาธรรมเปรียบเสมือนเป็นหางเสือเรือคอยควบคุมดูแล ให้คารวธรรม และสามัคคีธรรม ดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้องเสมอ

จากที่ได้ศึกษาวรรณกรรม [กรรมวิชาการ (2541: 57) สารโฆ บัควศรี (อ้างถึงใน บังอร ภูวภิรมย์ขวัญ บรรณาธิการ 2531: 198 –203)] ได้สาระโดยสรุปว่า พฤติกรรมประชาธิปไตย ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ คารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านคารวธรรม พฤติกรรมที่แสดงออก ได้แก่ 1) เคารพในร่างกายมีคุณลักษณะย่อยคือ แสดงความเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน การเคารพในสิทธิและให้เกียรติผู้อื่น การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การทำงานเป็นกลุ่ม และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนนักเรียนในกลุ่มด้วยกัน รู้จักรับฟังและพิจารณาความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างเป็นธรรม เคารพครูทุกครั้งที่พบเคารพบิดามารดาก่อนไปโรงเรียนและหลังกลับจากโรงเรียน เคารพญาติผู้ใหญ่ทุกครั้ง ที่พบเชื้อฟังประธานนักเรียน เมื่อประธานนักเรียนกล่าวตักเตือน มีความเคารพนอบน้อมต่อคนทุกคน ไม่แสดง กิริยาท่าทางหยาบคาย 2) เคารพในทางวาจา มีคุณลักษณะย่อยคือ พูดกับเพื่อนๆ ด้วยถ้อยคำสุภาพมีหางเสียงทุกครั้ง ที่พูด ไม่พูดถึงผู้อื่นในเรื่องไม่ดี และไม่เป็นความจริง 3) ฟังครูดด้วยความตั้งใจทุกครั้ง เวลาเพื่อนๆ พูดไม่ว่าจะรายงานข่าวหรือเสนอความเห็นตอนอภิปรายจะต้องฟัง และคิดตามไปด้วยว่าถูกต้องหรือไม่เชื่อได้หรือไม่ ฟังเพื่อนๆ หรือผู้อื่นพูด จะไม่พูดแซงขึ้นมาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้พูด ไม่แสดงกิริยามารยาทอันไม่สมควรในระหว่างที่ผู้พูดกำลังแสดงความคิดเห็น เช่น พูดขึ้นมาลอยๆ ทำเสียงดัง 4) เคารพในกฎเกณฑ์มีคุณลักษณะย่อยดังนี้ ปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มอย่างเคร่งครัด เช่นจะไม่ทำเสียงดังในขณะที่เพื่อนๆ กำลังทำงาน ปฏิบัติตามกฎของห้อง เช่น ระวังไปปัสสาวะจะต้องไม่แฉะเล่นที่อื่น ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน เช่น ไม่มาโรงเรียนสายโดยไม่จำเป็น 5) เคารพในสิทธิของผู้อื่น มีคุณลักษณะย่อยคือไม่ทำความรำคาญให้แก่ผู้อื่น เช่น ส่งเสียงดังหรือวิ่งเล่นขณะผู้อื่นกำลังทำงาน ไม่หยิบของ

ผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ทำให้สมบัติของโรงเรียน หรือของผู้อื่นเสียหาย เข้าแถวรอรับบริการ ก่อนทุกครั้ง ไม่ทำให้ผู้อื่นต้องเจ็บกาย หรืออับอายไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ ไม่ล่วงล้ำเข้าไปในสถานที่ของบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต

ด้านสามัคคีธรรม แสดงพฤติกรรมดังนี้ ในกรณีที่มีผู้ร่วมงานตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ซึ่งได้แก่ การวางแผนในการทำงานร่วมกัน คิดร่วมกันและทำร่วมกันมีคุณลักษณะย่อยคือ ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ทุกครั้งด้วยความตั้งใจในการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม ให้เสร็จตามที่ได้รับมอบหมาย การทำงานไม่ว่าจะเป็นการอภิปรายในกลุ่มหรือ การปฏิบัติงานตามแผนงานให้ทำด้วยความตั้งใจ และได้พยายามทำอย่างดีที่สุดทุกครั้ง

ด้านปัญญาธรรม คือ การรู้จักใช้เหตุผลในการทำงานร่วมกัน และการตัดสินใจ ปัญหาที่เกิดจากการเรียนและการทำงานเป็นกลุ่ม แสดงพฤติกรรมดังนี้ รู้จักใช้เหตุผลในการเลือกประธานกลุ่มรู้จักตั้งคำถามอย่างฉลาดรู้จักคิด ใช้เหตุผลประกอบการอภิปรายหรือการตอบปัญหา การอภิปรายโต้แย้งหรือแสดงความคิดเห็นจะไม่ใช้อารมณ์ ไม่ใช้ความพอใจของตนเองในการอภิปรายใช้เหตุผลและหลักการที่ต้องเสมอ การตั้งคำถามที่ต้องการใช้เหตุผลในการตอบให้นักเรียนฝึกตอบการ ส่งเสริมให้ เรียนพูดแสดงความคิดเห็นในห้องเรียน และในการประชุมต่าง ๆ เป็นต้น การสอนให้นักเรียนเกิดปัญญาธรรมนั้น ครูจะสอนโดยฝึกให้นักเรียนได้ใช้ความคิดเห็นให้มากที่สุด เช่น การตั้งคำถามที่ต้องใช้เหตุผลในการตอบให้นักเรียนฝึกตอบการส่งเสริมให้นักเรียนพูดแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนและในการประชุม เป็นต้น

สรุปได้ว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 ด้านคารวธรรม เป็นการแสดงออกถึงการเคารพซึ่งกันและกันทั้งทางกาย วาจา และความคิดเห็นกฎเกณฑ์ และสิทธิของผู้อื่น ประการที่ 2 ด้านสามัคคีธรรม เป็นการรู้จักร่วมมือวางแผนการทำงานร่วมกัน คิดร่วมกันและทำงานร่วมกัน ประการที่ 3 ด้านปัญญาธรรม คือการรู้จักใช้เหตุผลในการทำงาน และการตัดสินใจปัญหาเป็นกลุ่มร่วมกัน ซึ่งแต่ละด้านจะมีลักษณะย่อยเป็นเกณฑ์ในการวัดพฤติกรรม

1.3 ความสำคัญของพฤติกรรมประชาธิปไตย

ความสำคัญของพฤติกรรมประชาธิปไตย ในส่วนความสำคัญของพฤติกรรมประชาธิปไตยนั้น ฤกษ์ชัย คุณูปการ และ วิภาพร พงษ์อาจารย์ (2539: 3) ได้สรุปสาระสำคัญได้ว่าถึงแม้การปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยของไทยจะได้ดำเนินมามากกว่า 60 ปีแล้วก็ตาม พฤติกรรมประชาธิปไตยของประชาชนไทยโดยส่วนรวมก็ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เท่าเทียมกับ

พฤติกรรมประชาธิปไตย ของประชาชนในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ที่เจริญแล้วดั่งนั้นทุกคนที่จะต้องช่วยกันหาทางพัฒนาให้ประชาชนไทย มีพฤติกรรมประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และได้มาตรฐานยิ่งขึ้นอย่างรีบด่วน การพัฒนาบุคคลหรือการพัฒนาประชาชนควรเริ่มต้นที่การให้การศึกษาตั้งแต่วัยเด็กต่อเนื่องจนถึงวัยผู้ใหญ่ การพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของประชาชนไทยก็เช่นเดียวกันจะต้องพัฒนาโดยให้การศึกษา และฝึกปฏิบัติกิจกรรมประชาธิปไตยตั้งแต่เด็กอย่างต่อเนื่องจนถึง วัยผู้ใหญ่ โดยเชื่อว่าประสบการณ์ประชาธิปไตยที่บุคคลได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวได้รับการเรียนรู้ จากสถานศึกษาและเรียนรู้ประสบการณ์ประชาธิปไตยในระดับประเทศ เช่น การเลือกตั้งในทุกระดับมีส่วนช่วยสนับสนุนให้บุคคลมีพื้นฐานพฤติกรรมประชาธิปไตยที่มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาให้มีพฤติกรรมประชาธิปไตยระดับมาตรฐานสากลได้ไม่ช้าจนเกินไป

การวิจัยนี้เน้นการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยเห็นว่า การพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนตั้งแต่เด็กจะฝึกพัฒนาได้ง่าย เป็นการสร้างพื้นฐานการดำเนินวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยให้แก่เยาวชน เพื่อที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไปในอนาคต

1.4 การวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย

แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย ได้มีผู้สร้างไว้ในงานวิจัยก่อนหน้านี ได้แก่งานวิจัยของฤกษ์ชัย คุณูปการ และวิราพร พงษ์อาจารย์ (2544: 18) และงานวิจัยของทวีวัฒน์ บุญชิต (2546: 15) โดยทั้งสองงานวิจัยได้สร้างเป็นแบบวัดมาตราประเมิณรวมค่า 6 ระดับ คือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงที่สุด จำนวน 20 ข้อ พิสัยของคะแนนระหว่าง 20 – 120 คะแนน

ประสบการณ์จากแบบวัดในการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตยขึ้นใหม่ ตามนิยามปฏิบัติการ สร้างแบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตยขึ้นสำหรับในงานวิจัยนี้ โดยเป็นข้อความประกอบมาตราประเมิณรวมค่า 6 หน่วย ตั้งแต่จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง

ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตยที่สร้างขึ้นนี้มีจำนวน 20 ข้อ คะแนนที่เป็นไปได้ระหว่าง 20 ถึง 120 ผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูง ผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อหาโดยการทดสอบค่าที่มีค่าตั้งแต่ 1.91 ถึง 5.70 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแต่

ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (r) เป็น .26 ถึง .69 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .86

2. การพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย

2.1 การพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยในชั้นเรียนโดยปกติ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542: 26 – 32) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียน โดยเน้นกระบวนการกลุ่มเพื่อเป็นตัวนำให้นักเรียนฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย แล้วโรงเรียนควรจัดองค์ประกอบอื่นๆในโรงเรียนอย่างน้อย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างบรรยากาศในโรงเรียน การจัดห้องเรียน และการส่งเสริมบุคลิกภาพของครูให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย ดังนี้

2.1.1 การสร้างบรรยากาศในโรงเรียน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย คือ

- 1) การบริหารกิจกรรมในโรงเรียน คณะครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกทำกิจกรรมต่างๆ ในรูปแบบของคณะกรรมการที่ให้โอกาสเด็กได้ฝึกทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองโดยมีคณะครูเป็นที่ปรึกษา
- 2) คณะครูจะต้องสอนให้เด็กคิด โดยการใช้คำถามเป็นสื่อให้นำ้มากที่สุดโดยลักษณะคำถามต้องเป็นคำถามที่กระตุ้นให้เด็กคิด และโต้ตอบด้วยเหตุผล
- 3) ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการเคารพซึ่งกันและกัน ทั้งในเรื่องของการทำงาน การคิด การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักคิดริเริ่ม และยอมรับกฎเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่ทางกลุ่มร่วมกันกำหนด
- 4) ครูเป็นทั้งครู ทั้งพ่อแม่ ทั้งเพื่อนและทั้งพี่ของนักเรียนในการทำกิจกรรมร่วมกัน และรับผิดชอบงานส่วนรวม
- 5) ครูเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติกิจกรรมให้นักเรียนในขณะที่นักเรียนเป็นผู้แสดงบทบาท ทั้งในฐานะผู้ปฏิบัติ แสดงความคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2.1.2 การจัดห้องเรียนเพื่อสามารถจัดกิจกรรม การเรียนการสอนอย่างได้ผลและเป็นการฝึกกระบวนการประชาธิปไตยไปพร้อมกัน ครูจำเป็นที่จะต้องจัดห้องเรียนให้เอื้อสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยด้วย คือ

1) การจัดที่นั่ง การจัดที่นั่งเพื่อฝึกให้นักเรียนได้รู้จักการทำงานตามกระบวนการประชาธิปไตยนั้น ควรจัดให้นั่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 5 – 8 คน โดยมีการเลือกประธานกลุ่มตามความเหมาะสม การจัดเด็กนั่งเป็นกลุ่มจะทำให้เด็กเกิดความสะดวกในการทำงาน การประชุมวางแผนงาน การค้นคว้า

2) บรรยากาศในห้องเรียน นักเรียนมีเสรีภาพในการเคลื่อนไหว โดยให้นักเรียนควบคุมกันเองตามข้อตกลงของห้องเรียนมีครูเป็นที่ปรึกษาและให้ความช่วยเหลือเมื่อนักเรียนมีปัญหาในการเรียนและการปกครองและต้องเป็นกันเอง

3) การจัดกลุ่มในห้องเรียน กลุ่มนักเรียนแต่ละกลุ่มที่แบ่งไว้ในห้องเรียนควรมีการเปลี่ยนแปลงเป็นช่วงเวลา เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสทำงานร่วมกับเพื่อนในห้องเรียนอย่างทั่วถึงกัน แต่เมื่ออยู่ในกลุ่มแต่ละกลุ่มจะมีความผูกพัน และมีหน้าที่รับผิดชอบภายในกลุ่มของตนไม่ก้าวท้าวไปถึงกลุ่มอื่น แต่ก็ไม่ตัดสิทธิ์ในการติดต่อกับกลุ่มอื่นหรือให้บริการตามความเหมาะสม

4) การเปลี่ยนครูหรือเปลี่ยนวิชาเรียนครูที่เข้าไปสอนในแต่ละห้อง ควรคำนึงถึงข้อตกลงของนักเรียน และของการปกครองในแต่ละห้องโดยไม่ควรเปลี่ยนแปลงข้อตกลงหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการปกครองในห้องเรียน เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีอิสระในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการปกครองในชั้นเรียนตนเองของนักเรียน ในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับกลุ่มย่อยในห้องเรียนจะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการปกครองตนเองไปในตัวครูจึงควรคอยสอดส่องดูแลการจัดกิจกรรมของนักเรียนตามความเหมาะสมและควรปฏิบัติตนให้สอดคล้อง กับระบบกลุ่มของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญเรื่องระบบกลุ่มและปฏิบัติตนตามอย่างครู

2.1.3 บุคลิกภาพของครู เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเอื้อต่อการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย ผู้เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ครูมีบุคลิกภาพในด้านความสัมพันธ์กับนักเรียนและด้านการทำงาน ดังนี้

1) ด้านความสัมพันธ์กับนักเรียนประกอบด้วยประเด็นสำคัญคือ มีความยุติธรรมยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นกันเองกับนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก ยอมรับ

ความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน มีความมั่นคงทางอารมณ์
อดทน เป็นผู้ประสานงานให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงออกมากที่สุดและมีความรักเด็กอย่างจริงใจ

2) ด้านการทำงานของครูประกอบด้วยประเด็นสำคัญ มีความรับผิดชอบ
ต่อหน้าที่ กระตือรือร้นมีความสุขต่อการทำงานมีบทบาทเป็นที่ปรึกษา และประสานงานในการ
จัดกิจกรรมของนักเรียน เป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกในทางที่ควร ส่งเสริมการทำงานเป็น
กลุ่ม และติดตามและประเมินผลการทำงาน of นักเรียน

กล่าวมาเป็นแนวทางการพัฒนาโดยการเรียนการสอนตามปกติแต่
การพัฒนาโดยเร่งด่วนอาจทำได้โดยการฝึกอย่างเข้มข้นด้วยชุดฝึกอบรม ชุดกิจกรรมแนะแนว
แบบบูรณาการที่สร้างขึ้น เป็นชุดฝึกอบรมที่สามารถสร้างเสริมให้พฤติกรรมประชาธิปไตยของ
นักเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

2.2 การพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยโดยกิจกรรมกลุ่ม

แนวคิดในการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย การสร้างเสริมพฤติกรรม
ประชาธิปไตย หรือการฝึกฝนให้นักเรียนมีคารวะธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรมนั้น
สามารถสอดแทรกไปในกลุ่มประสบการณ์รายวิชาใดๆก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอากระบวนการ
การกลุ่มมาใช้ในการเรียนการสอน ตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้การทำงานกลุ่มพัฒนาผู้เรียนมีดังนี้

วรรณสวัสดิ์ อุทัยพันธ์ (2540) ศึกษาเรื่องผลของกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการ
พัฒนาทักษะทางสังคมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ผล
วิจัยพบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยการใช้กลุ่มสัมพันธ์ มีทักษะทางสังคมสูงกว่านักศึกษาที่เรียนตาม
ปกติ

ศิรินทรา พันธะศรี (2540) ศึกษาเรื่องการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อพัฒนา
ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกนางามปลาเซียม ตำบล
สำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่ากิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์
ได้สูงกว่าปกติ

ปิยะพล ทรงอาจ (2542) ศึกษาเรื่องการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อลดพฤติกรรม
การคุยกันในห้องเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาเวียง สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่นพบว่า กระบวนการกลุ่มสามารถลด พฤติกรรม
การคุยลง

จากการศึกษางานวิจัย สรุปสาระสำคัญได้ว่า การใช้กิจกรรมกลุ่ม หรือ
กระบวนการกลุ่ม มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานร่วมกันในด้านการปรับตัว ความสัมพันธ์ระหว่างกัน

ทักษะทางสังคม บุคลิกภาพ การเรียนรู้ ความรับผิดชอบ จริยธรรม ความคิดสร้างสรรค์
ทัศนคติเชิงบวก การเข้าใจตนเอง การควบคุมตนเอง ดังนั้นกิจกรรมกลุ่ม หรือกระบวนการกลุ่ม
นำที่จะนำมาใช้พัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยให้แก่นักเรียนได้

2.3 การพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยโดยใช้กิจกรรมแนะแนว

2.3.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมแนะแนว หมายถึง

กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่าง
บุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต คุณลักษณะทางอารมณ์
การเรียนรู้เชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนว
ให้คำปรึกษาด้านชีวิตการศึกษาคือต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพ และการมีงานทำ
(กรมวิชาการ 2545: 1)

ฮุสตัน และคนอื่นๆ (Houston and Other, 1972: 10 – 12) ได้ให้
ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวว่า หมายถึง ชุดของประสบการณ์ที่เอื้ออำนวยความสะดวก
ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมาย

กอร์ดอน (Gordon, 1973: 10) ได้กล่าวว่า ชุดกิจกรรมเป็นชุดของวัสดุ
อุปกรณ์และกระบวนการเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐานได้แก่
วัตถุประสงค์กิจกรรมการเรียนและการประเมินผล

โฮเวล (Howell, 1973: 127) อธิบายว่าชุดกิจกรรมจะต้องประกอบด้วย
จุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหา และกิจกรรม หรือวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียน
บรรลุพฤติกรรมขั้นสุดท้าย

คอตแมน อาชบาย และเดอรักราฟฟ์ (Kottman, Ashby & De
Groaf, 2001: 3 อ้างถึงใน สมร ทองดี และปรานี รามสูตร 2545: 11) ให้ความหมายของกิจกรรม
แนะแนว(Guidance Activities) เป็นมวลงประสบการณ์ทุกรูปแบบที่จัดให้ หรือสนับสนุนให้ผู้รับ
บริการแนะแนวแต่ละคน แต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติหรือร่วมมือ เพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายใน
การพัฒนาสร้างเสริม ป้องกันปัญหา และแก้ไขปัญหาด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและ
สังคม

จึงกล่าวได้ว่ากิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนา
ความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและ
พัฒนาศักยภาพของตนเสริมสร้างทักษะชีวิต คุณลักษณะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และ
การสร้างสัมพันธภาพ

ที่ดีซึ่งผู้จัดกิจกรรมทุกคนทำหน้าที่สร้างความคิด ให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อการพัฒนาตนเองสู่โลกกว้างและการทำงาน

2.3.2 งานวิจัยการใช้กิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิต หรือพฤติกรรมของ นักเรียนสำหรับกับงานวิจัยการใช้กิจกรรมแนะแนวพัฒนาจิต หรือพฤติกรรมต่างๆแก่นักเรียนที่ได้ พบได้แก่

ปิยรัตน์ ศรีสมบัติ (2533: 64) ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่ต่อ พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชุมชนบ้านแก่งไกรสรพงษ์ สงคราะห์จังหวัดอุดรธานี จำนวน 16 คน โดยแยกเป็น 2 กลุ่มโดยการสุ่มอย่างง่ายซึ่งได้นัก เรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวนกลุ่มละ 8 คน ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ใช้ชุด กิจกรรมแนะแนวมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ปนัดดา ยิ้มสกุล (2538: 63) ทดลองใช้ชุดการแนะแนวที่มีต่อ ความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่ากลอย กิ่งอำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมี ความสามัคคีสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

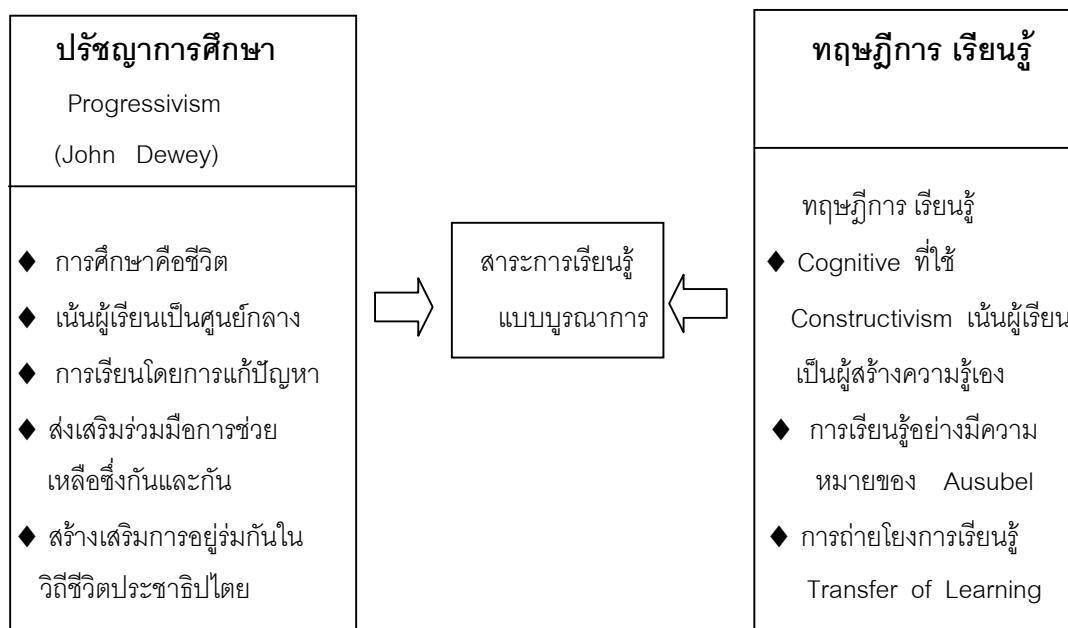
จีวรรณ มีแก้ว (2539: 3) ได้ทดลองใช้ชุดการแนะแนวในการเสริมสร้าง วิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดการแนะแนวในการ เสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2538 ที่ได้มาโดย การเลือกแบบเจาะจง จำนวน 16 คน แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่มกลุ่มละ 8 คนโดยการสุ่ม อย่างง่าย กลุ่มที่ 1 ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ส่วนกลุ่มที่ 2 ได้รับการสอนตาม โปรแกรมการสอนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากทดลอง นักเรียนที่ได้รับการสอนโดย ใช้ชุดการแนะแนวและนักเรียนที่ได้รับการสอนตามโปรแกรมการสอนปกติมีคะแนนวิถีชีวิต ประชาธิปไตยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งสองกลุ่ม

วิมลพรรณ กลางมณี (2536: 55 – 60) ได้ศึกษาผลของการใช้ เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการยอมรับของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนใจดี อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2535 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการยอมรับ จำนวน 20 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง 10 คน ใช้เทคนิคแม่แบบ กลุ่มควบคุม 10 คน ใช้วิธีสอนแบบปกติผลการศึกษา พบว่า ทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปได้ว่า การพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย ทำได้ทั้งในการเรียน การสอนโดยปกติ และการฝึกอบรมรูปแบบต่างๆ รวมทั้งชุดกิจกรรมแนะแนวก็สามารถใช้เป็น เครื่องมือพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนได้ ในการฝึกครั้งนี้ ได้นำเทคนิคการฝึก ต่างๆมาปรับใช้ในแต่ละกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับวัย โดยเน้นการให้ความรู้ควบคู่กับการฝึก เพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย นำปัจจัยอื่น ๆ มาร่วมในลักษณะปัจจัยเชิงเหตุผลมทบของการ ฝึกทดลองในครั้งนี้ด้วย โดยคาดว่านักเรียนผู้ที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ

2.4 แนวคิดทฤษฎีบูรณาการ

การบูรณาการเป็นการผสมผสานประสบการณ์เรียนรู้ซึ่งอาจเป็นการผสมผสาน เนื้อหาวิชาต่างๆในหมวดวิชาเดียวกัน หรือต่างวิชาให้มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ตลอดจนสามารถนำประสบการณ์ต่างๆที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตจริงได้ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการเป็น กระบวนการ การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับปรัชญา การศึกษาแบบ Progressivism ซึ่งผู้นำสำคัญคือ John Dewey และเกี่ยวข้องกับทฤษฎีการ เรียนรู้ในด้าน พุทธิพิสัย (Cognitive) ที่ใช้ Constructivism Approach ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel และการถ่ายโยงการเรียนรู้ แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2543: 67)

ภาพที่ 2.1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษา และทฤษฎีการเรียนรู้ กับสาระการเรียนรู้ แบบบูรณาการ

จากแผนภูมิดังกล่าว อธิบายโดยสังเขปได้ดังนี้

- 1) ทฤษฎีการเรียนรู้ Cognitive ที่ใช้ Constructivism Approach หลักสำคัญของ Constructivism คือผู้เรียนต้องสร้างความรู้เอง ครูเป็นผู้ช่วยโดยจัดหาข้อมูลข่าวสารที่มีความหมายให้แก่นักเรียน หรือให้โอกาสนักเรียนได้ค้นพบด้วยตัวเอง และเป็นผู้ลงมือกระทำ
- 2) ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความหมายของ Ausubel ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Ausubel เน้นความสำคัญของการเรียนรู้อย่างมีความเข้าใจและมีความหมาย การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียน
- 3) การถ่ายโยงการเรียนรู้ Transfer of Learning การถ่ายโยงการเรียนรู้ หมายถึงการนำสิ่งที่เรียนรู้แล้วไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ การถ่ายโยงการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญเพราะวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การเตรียมผู้เรียนให้สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในอนาคต ทั้งในด้านประกอบอาชีพ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

ผู้วิจัยนำหลักทฤษฎีการเรียนรู้มาบูรณาการสร้างเป็นกิจกรรมแนะแนว โดยกิจกรรมเน้นให้สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษา

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523: 119 – 120) ได้ให้แนวคิดและหลักการในการนำเอาชุดกิจกรรมแนะแนว มาใช้ในระบบการศึกษา ดังนี้

1) การประยุกต์ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล การเรียนการสอนควรจะต้องคำนึงถึง ความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ วิธีการสอนที่เหมาะสมที่สุดก็คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล หรือการศึกษาตามเอกภาพหรือการศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีอิสระในการเรียนตามระดับสติปัญญา ความสามารถและความสนใจ โดยครูคอยแนะนำช่วยเหลือตามความเหมาะสม

2) ความพยายามที่จะเปลี่ยนแนวการเรียนการสอนไปจากเดิม การจัดการเรียนการสอนแต่เดิมนั้นเรายึดครูเป็นหลัก เปลี่ยนมาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเรียนเอง โดยการใช้แหล่งความรู้จากสื่อหรือวิธีการต่างๆ การนำสื่อการสอนมาใช้ต้องจัดให้ตรงกับเนื้อหาและประสบการณ์ตามหน่วยการสอน

3) การใช้สื่อการสอนได้เปลี่ยนแปลงและขยายตัวออกไป การใช้สื่อการสอนในปัจจุบันได้คลุมไปถึง การใช้วัสดุสิ้นเปลือง เครื่องมือต่างๆรวมทั้งกระบวนการและกิจกรรมต่างๆ แต่เดิมนั้นการผลิต และการใช้มักจะออกมาในรูปแบบต่างคนต่างผลิต ต่างคนต่างใช้เป็นสื่อเดี่ยวๆมิได้มีการจัดระบบการใช้สื่อหลายอย่างมาผสมผสานกันให้เหมาะสม แนวโน้มใหม่จึงเป็น การผลิตสื่อการสอนแบบประสมให้เป็นชุดกิจกรรมการสอนแบบบูรณาการ

4) ปฏิกริยาสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน แต่ก่อนความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนในห้องเรียน มีลักษณะเป็นทางเดียว คือ ผู้สอนเป็นผู้นำ ผู้เรียนเป็นผู้ตาม ผู้สอนมิได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูดจะพูดได้ก็ต่อเมื่อผู้สอนให้พูด แนวโน้มในปัจจุบันและอนาคตของกระบวนการเรียนรู้ จึงต้องนำเอากระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ประกอบกิจกรรมร่วมกัน ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มจึงเป็นแนวคิดทางพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งนำมาสู่การจัดระบบการผลิตสื่อออกมา ในรูปของชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ

จากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัย ดังที่กล่าวมาสรุปได้ว่า พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน สามารถพัฒนาได้โดยใช้กิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เทคนิคแม่แบบ หรือชุดกิจกรรมแนะแนว การวิจัยนี้จึงคาดว่าถ้าใช้เทคนิคหรือ

กิจกรรมหลายรูปแบบผสมผสานในลักษณะชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ น่าจะพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ นอกจากนั้นยังสนใจที่จะนำปัจจัยเชิงเหตุผลสมทบของการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมาพิจารณาประกอบด้วย

3. ปัจจัยเชิงเหตุผลสมทบการฝึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน

ปัจจัยเชิงเหตุเป็นสิ่งที่ร่วมทำให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่ง สำหรับปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมของมนุษย์มีรูปแบบการอธิบายหลายรูปแบบ สำหรับรูปแบบซึ่งใช้กันแพร่หลายและที่นำมากล่าว ณ ที่นี้คือรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) ดวงเดือน พันธุมนาวิน หน้า 18 – 21 อ้างจาก แมคนุสสัน และเอนด์เลอร์ (Magnusson & Endler, 1977) โดยนักจิตวิทยาคนหนึ่ง ได้ประมวลทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆที่ใช้รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม สรุปว่าพฤติกรรมของมนุษย์มีสาเหตุอยู่ 4 ประเภท คือ 1) ลักษณะสถานการณ์ปัจจุบัน 2) จิตลักษณะเดิมของผู้กระทำ 3) จิตลักษณะเดิมร่วมกับสถานการณ์ที่เรียกว่าปฏิสัมพันธ์แบบกลไก (Mechanical Interaction) ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง โดยมีตัวแปรทางจิตและสถานการณ์เป็นตัวแปรอิสระ 2 ตัว และพฤติกรรมเป็นตัวแปรตาม และ 4) จิตลักษณะตามสถานการณ์ หรือที่เรียกว่า ปฏิสัมพันธ์แบบอินตง (Organismic Interaction) เป็นลักษณะทางจิตของบุคคลผู้กระทำที่เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ปัจจุบันของบุคคล กับจิตลักษณะเดิมของเขา ทำให้เกิดจิตลักษณะตามสถานการณ์ในบุคคลนั้นขึ้น เช่น ทักษะติดต่อสถานการณ์นั้น การรับรู้หรือการเห็นความสำคัญต่อพฤติกรรมที่กระทำ ความวิตกกังวลตามสถานการณ์ และความเชื่ออำนาจในตนในเรื่องนั้นๆ เป็นต้น

รูปแบบหรือทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม สามารถนำไปเป็นข้อคิด หรือแนวทางในการกำหนดนโยบาย และมาตรการในการพัฒนาบุคคล และสังคมที่ถูกต้องครอบคลุมแบบบูรณาการ กล่าวคือ การพัฒนาบุคคล และการพัฒนาสังคมนั้น ควรดำเนินการไปพร้อมกันทั้งด้านสถานการณ์แวดล้อมมนุษย์ และด้านจิตใจของบุคคล เช่น การพัฒนาระบบสังคมควบคู่กับการพัฒนาจิตลักษณะ 8 ประการตามแนวคิดของทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ อาจจะช่วยให้ภาพรวมของการพัฒนาบุคคลและสังคม มีประสิทธิภาพและเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

(ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2541: 1 – 3)

ในการวิจัยนี้จะได้ยึดรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม ในการกำหนดกลุ่มตัวแปรเชิงเหตุว่ามีสาเหตุของพฤติกรรม จำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มที่เด่นชัดคือ จิตลักษณะเดิม กับสถานการณ์ทางสังคม การวิจัยนี้พิจารณาเลือกตัวแปรเชิงเหตุ 2 กลุ่มดังกล่าวมาศึกษา

3.1 จิตลักษณะของบุคคลกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

ลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเมือง คนดี คนเก่ง ได้แก่ จิตลักษณะตามทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะที่นำเสนอโดย ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2531: 16 – 17) ได้ศึกษาจิตลักษณะเดิมของบุคคลซึ่งเชื่อว่าเป็นพื้นฐานของคนดีและคนเก่ง สรุปและก่อตั้งเป็นทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ ซึ่งมีสาระสำคัญคือ พฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง หมายถึงคนที่มีสุขภาพกายสมบูรณ์แข็งแรง สุขภาพจิตดี สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี สติปัญญาดี มีความฉลาด รักการเรียนรู้ มีทักษะประกอบอาชีพ เป็นที่พึ่งของตนเองและครอบครัวได้ มีศีลธรรม และจริยธรรม อันดี สร้างประโยชน์ต่อส่วนรวมและช่วยพัฒนาประเทศชาติได้ ซึ่งคนดี และคนเก่ง มีองค์ประกอบทางจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 ประการ

1) ลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ประการ คือ (1) สติปัญญา ความเฉลียวฉลาด สามารถรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นได้แม่นยำ สามารถคิดได้ทั้งแบบนามธรรมและรูปธรรม (2) สุขภาพจิตดี มีความวิตกกังวลน้อย หรือมีความวิตกกังวลในระดับที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ (3) ประสิทธิภาพทางสังคมสูง คือ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำรงวิถีชีวิต อุปสรรคปัญหา ความต้องการ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ และสภาพสังคมของบุคคล แต่ละประเภทเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์และอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลกระทบต่อผู้อื่นทั้งทางดีและไม่ดี

2) จิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม 5 ประการ แต่ที่สามารถนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 3 ประการ คือ (1) การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาเชิงจริยธรรม โดยตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง (2) การมุ่งอนาคตและควบคุมตน หมายถึง การตระหนักถึงผลลัพธ์ที่ได้ในระยะยาวมากกว่าระยะสั้น สามารถอดได้รอได้ ควบคุมบังคับตนเองได้ทั้งในที่ลับและเปิดเผย ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น และภูมิใจในตนเองที่ได้ทำความดี แม้จะไม่มีใครได้เห็นก็ถือว่าไม่สำคัญ

3) สุขภาพจิต หมายถึง ระดับความรู้สึกทุกข์ใจอันเนื่องมาจากความวิตกกังวล ประกอบด้วย ความกลัวในเรื่องต่างๆโดยปราศจากเหตุผลอันควร ความงุนงง ความโกรธง่าย ตื่นเต้นง่าย ขาดสมาธิ ขาดความกล้า และกลัวผิด

จากที่ได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยต่างๆ พบแนวโน้มความเกี่ยวข้องระหว่างจิตลักษณะบางประการในทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะกับพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน จิตลักษณะ

ที่สำคัญที่พบได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และสุขภาพจิต ซึ่งจะได้เสนอสาระที่ได้จากการศึกษาตามลำดับดังต่อไปนี้

3.1.1 ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคาดการณ์ไกลไปในอนาคต และสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรองรับสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้ทั้งผลดีและผลเสีย ตลอดจนสามารถควบคุมตนเองให้กระทำบางอย่างตามความต้องการของตนเอง เพราะเล็งเห็นผลเสียที่จะเกิดตามมาทั้งแก่ตนเอง และแก่ผู้อื่นในภายหลัง

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์ (2520: 35)

อธิบายว่าลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถในการควบคุมตนเองของบุคคลซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมของการอดได้ รอได้ ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่นการรอรับรางวัลที่ยิ่งใหญ่ ในอนาคต แทนการรับรางวัลเล็กน้อยซึ่งจะได้รับในทันที หรือการงดระดับ ความต้องการในปัจจุบัน เพื่อจุดมุ่งหมายที่ยิ่งใหญ่ในอนาคต ลักษณะมุ่งอนาคตนี้ตรงข้ามกับลักษณะมุ่งปัจจุบัน และอาจถือว่าเป็นลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลได้

ความสำคัญของการมุ่งอนาคตควบคุมตน ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคนอื่นๆ (2529: 100) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มุ่งอนาคต และสามารถควบคุมตนเองไว้ดังต่อไปนี้ 1) สามารถคาดการณ์ไกลเห็นความสำคัญของอนาคต และตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสม 2) หาแนวทางแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายในอนาคต 3) รู้จักการปฏิบัติให้อดได้ รอได้อย่างเหมาะสม 4) สามารถให้รางวัล และลงโทษตนเองเมื่อกระทำไม่เหมาะสม

สมดุล ชาญนุงศ์ (2533: 51) ได้สรุปลักษณะของ บุคคลที่มุ่งอนาคต และมีการควบคุมตนเองสูง ไว้ดังนี้ 1) สามารถวางแผนล่วงหน้าได้ และและสามารถคาดการณ์ถึงผลดี และผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ 2) สามารถอดได้ รอได้ สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวาน 3) มีความเชื่อมั่นในผลของการกระทำว่า “ ทำดียอมได้ผลดีตอบแทน “ 4) เป็นบุคคลที่สามารถ อธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ อย่างสมเหตุสมผล 5) สามารถงดเว้นจากการกระทำบางชนิดที่สังคมไม่ยอมรับ หรือเป็น ผลเสียต่อสุขภาพได้

การมุ่งอนาคตและควบคุมตนเป็นลักษณะที่มีความเกี่ยวข้องกันดังนี้ การมุ่งอนาคต (Future Orientation) หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะคาดการณ์ไกลไปในอนาคต โดยคิดได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น ทั้งผลดีและผลเสีย และเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้นนอกจากนั้นผู้ที่มีการมุ่งอนาคตจะเป็นผู้ที่สามารถกำหนดเป้าหมายในชีวิตของตน

โดยมีการกำหนดโครงการระยะสั้น และระยะยาวให้กับตนเองทางด้านต่างๆ เช่น ด้านการงาน ด้านครอบครัว ด้านสุขภาพ และด้านจริยธรรม เป็นต้น การมุ่งอนาคตนี้มี 3 องค์ประกอบคือ 1) ความสามารถคาดการณ์ไกลว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล และอาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่คาดการณ์ไกลได้สมบูรณ์จะต้องเป็นผู้ที่มีสติปัญญาสูง โดยสามารถคิด และรับรู้ในสิ่งที่เป็ นนามธรรมได้อย่างชัดเจน 2) ความเชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตนั้น อาจเกิดขึ้นกับตนได้เช่นเดียวกับผู้อื่น และ 3) สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตมีคุณค่าหรือความสำคัญของสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต ในปริมาณที่ไม่ลดลง และไม่น้อยกว่าสิ่งที่เห็นในปัจจุบัน ส่วน “การควบคุมตน” หรือที่เรียกว่า “วินัยในตนเอง” จะเป็นส่วนปลายและควรเกิดควบคู่กัน คือ มีการมุ่งอนาคต ในบางเรื่องเกิดขึ้นก่อน แล้วบุคคลต้องใช้ในการควบคุมตนเอง เพื่อให้สามารถดำเนินการไปตามที่วางเป้าหมายเอาไว้ นั่น จนประสบความสำเร็จในเวลาที่กำหนดไว้ด้วย ฉะนั้น “การควบคุมตนเอง” ก็คือ การมีวินัยในตนเอง ซึ่งหมายความว่าถึงการจัดระเบียบ พฤติกรรมของตนเองให้เกิดผลตามที่ ตนต้องการในอนาคต ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520: 39) กล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคตเป็น ลักษณะหนึ่งของความเป็นพลเมืองดี ในการกระทำพฤติกรรม ประชาธิปไตยนั้นบุคคลจะต้องมี ความสามารถในการอดทน เพื่อทำพฤติกรรม และสามารถปฏิบัติเป็นกิจวัตรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะมองการณ์ไกลเห็นประโยชน์ในอนาคตได้ และควบคุมตนเองให้ กระทำพฤติกรรมที่น่าปรารถนาที่จะนำไปสู่ผลดีที่ต้องการ และป้องกันผลเสียได้อย่างต่อเนื่อง ลักษณะที่กล่าวมานี้คือ ลักษณะการมุ่งอนาคต และควบคุมตนเองนั่นเอง

ความหมายหรือความสำคัญ กล่าวโดยสรุปแล้ว ความสำคัญของการมุ่งอนาคต ควบคุมตน คือ ความสามารถในการวางแผนล่วงหน้า สามารถตัดสินใจเลือก กระทำการใดๆ ได้อย่างเหมาะสมตลอดจนสามารถคาดการณ์ผลดีและผลเสียในอนาคตได้ เพื่อให้เกิดผลตามที่ตนต้องการในอนาคต

งานวิจัยที่ศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนได้แก่ งานของ บุญวัชร ศักดิ์มณี (2532) ได้ทดลองฝึกลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนแก่ข้าราชการ พบว่าข้าราชการที่ ได้รับการฝึกอบรมอย่างเป็นขั้นตอนมีจิตลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนมากกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึก และผู้ที่ได้รับการฝึกน้อยกว่า และเมื่อติดตามผลการฝึกอบรม 3 เดือนพบว่าข้าราชการที่ได้รับการฝึกทั้งลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนมีพฤติกรรมทำงานเหมาะสมกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกหรือผู้ที่ได้รับการฝึกน้อยกว่า

พูนฤดี สุวรรณพันธ์ (2536) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยทางครอบครัว และ โรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางพุทธศาสนาของนักเรียนในชุมชน ที่มีระดับการพัฒนาการ

ต่างๆกัน พบว่านักเรียนที่มีการมุ่งอนาคตสูงจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวน้อย มีการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมาก และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้วย

แสวง ทวีคุณ (2538) การฝึกเพื่อเสริมสร้างจิตลักษณะในการป้องกันพฤติกรรมทะเลาะวิวาท ในนักเรียนอาชีวศึกษาจำนวน 105 คน ผลปรากฏว่านักเรียนผู้ที่ได้รับการฝึกการมุ่งอนาคตและควบคุมตน มีทัศนคติต่อการไม่ทะเลาะวิวาทสูงขึ้น และมีทัศนคติที่ดีต่อการเลือกคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากขึ้นด้วย

จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต สรุปได้ว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสูงมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมประชาธิปไตย และสามารถพัฒนาได้โดยการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ จึงคาดว่านักเรียนที่มีลักษณะดังกล่าวสูง ถ้าได้รับการฝึกพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการแล้วน่าจะได้ผลดีกว่านักเรียนที่มีลักษณะดังกล่าวต่ำ

การวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนการวัดจิตลักษณะดังกล่าวผู้วิจัยใช้แบบวัดที่ ลินดา สุวรรณดี (2543) พัฒนาจากแบบวัดของ ดวงเดือน พันธมนาวิน งามตา วณิชานนท์ และคณะ(2536) แบบวัดนี้มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .64

3.1.2 เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลให้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือเลือกที่จะไม่กระทำพฤติกรรมอย่างไรอย่างหนึ่ง โดยเหตุผลที่บุคคลให้นี้จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ ของบุคคล และเป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้นด้วย ซึ่งสามารถแบ่งเป็นขั้น 3 ระดับ ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (ดวงเดือน พันธมนาวิน 2540: 80 - 81)

เหตุผลเชิงจริยธรรม เป็นลักษณะทางจิตอีกประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อพฤติกรรมการทำดีละเว้นการทำชั่ว และการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวมของบุคคลเป็นอย่างมาก ในชีวิตของมนุษย์บุคคลมักตกอยู่ในสถานการณ์ ที่ขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ของหลายฝ่าย เช่น ความขัดแย้งระหว่างประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์ของผู้อื่น ความขัดแย้งระหว่างการช่วยเพื่อนฝูง กับการเคารพกฎเกณฑ์ตลอดจนความขัดแย้งระหว่างการทำตามระเบียบ กับยึดหลักคุณธรรมหรืออุดมคติ

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1964, 1976) ได้วิจัยและสร้างเป็นทฤษฎีพัฒนาการของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยพบว่าบุคคลตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่จะมีความสามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 6 แต่คนส่วนใหญ่อาจมี

พัฒนาการทางด้านนี้หยุดชะงักอยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่งซึ่งอาจไม่เท่ากัน เหตุผลเชิงจริยธรรม เรียงลำดับจากขั้นต่ำสุดไปสู่ขั้นสูงสุด ตามวุฒิภาวะทางจิตใจของบุคคล ขั้นต่ำสุดคือ การมีเจตนาที่จะหลบหลีกการโดนลงโทษทางกาย ขั้นที่สองคือ เจตนาที่จะได้รับรางวัลที่เป็นวัตถุสิ่งของ เงินทอง ขั้นที่สามคือ เจตนาที่จะทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบเพื่อให้เขารักและยอมรับตน ขั้นที่สี่คือ เจตนาที่จะทำตามปทัสฐานของสังคม เคารพกฎหมายและหลักศาสนา ขั้นที่ห้าคือ การเคารพตนเอง สามารถควบคุมตนเองได้ รู้จักละอายในตนเองเมื่อทำผิด หรือทางพุทธศาสนาคือ มีหิริ และขั้นที่หกซึ่งเป็นขั้นสูงสุดคือ เจตนาที่จะยึดอุดมคติที่เป็นหลักสากล การพัฒนาขั้นต่ำที่สุดจะต้องพัฒนาจากขั้นต่ำที่สุดไปสู่ขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับ แต่เมื่อเป็นผู้ใหญ่พัฒนาการของความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของแต่ละบุคคล แต่ละประเภทอาจไปหยุดในขั้นที่แตกต่างกันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายประการทั้งภายในตัวบุคคล และสถานการณ์ภายนอก

มีงานวิจัยหลายเรื่องที่พบความเกี่ยวข้องระหว่างเหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมด้านดี เช่น

วิเชียร รักการ (2522) ได้ศึกษาพบว่า ผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงจะมีพฤติกรรมอาสาพัฒนาชนบทมากกว่าผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ บัญชร แก้วสอง (2522) ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมตามทฤษฎีเหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์กกับเด็กอายุ 4 - 6 ปี และอายุ 13 - 18 ปีในสังคมเมืองและชนบทที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษและแบบปล่อยปละละเลย

สกล เทียงแท้ (2525) ศึกษาผลของการฝึกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่รับรู้ว่า บรรยากาศในโรงเรียนมีความเป็นประชาธิปไตยสูง มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่รับรู้ว่าบรรยากาศในโรงเรียนมีความเป็นประชาธิปไตยต่ำ

อภิญา โพลีศรีทอง (2536) พบว่า พยาบาลที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงร่วมกับมีความเชื่อทางพุทธสูง มีการปฏิบัติทางพุทธมาก ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก และมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพพยาบาล จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมพยาบาลผู้ป่วยชราอย่างเหมาะสมมาก

นืออน พิณประดิษฐ์ (2543) ได้ศึกษาพบว่า กลุ่มข้าราชการตำรวจที่มีพฤติกรรมการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูง มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มที่มีพฤติกรรมการทำงานที่มีประสิทธิผลน้อย โดยพบร่วมกับจิตลักษณะเดิมอีก 2 ด้าน คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และยังพบว่าถ้าจะพัฒนาข้าราชการตำรวจสายสอบสวนจะต้องพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ลิคโคนา (Lickona 1973) พบว่าผู้มีเหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการทำดีละเว้นความชั่วอย่างสม่ำเสมอมากกว่าผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ เฮย์เดน และปีคเกอร์ (Hayden and Picker 1981: 131 -134) จัดบรรยายภาค การเรียนการสอนแบบประชาธิปไตย และให้นักเรียนหญิงอายุ 11 – 12 ปี อภิปรายเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมที่กำหนดให้ ผลวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีพัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างชัดเจน

สรุปว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของบุคคล การฝึกเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยตรง หรือฝึกจิตลักษณะอื่นแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง จะได้รับผลดีจากการฝึกมากกว่า ผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

การวิจัยนี้คาดว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมจะเป็นปัจจัยเชิงเหตุผลกระทบประการหนึ่ง ที่ทำให้นักเรียนได้รับผลจากการฝึกแตกต่างกัน

การวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นความสามารถทางสติปัญญาหรือ ด้านสมองซึ่งอาจวัดได้โดยใช้ข้อสอบ การสัมภาษณ์ หรือให้ทำงานแก้ปัญหา แต่เนื่องจากเหตุผลเชิงจริยธรรมมีโครงสร้างทางทฤษฎีที่แยกออกไปต่างหาก ดังนั้นวิธีการถามและการตอบจึงอาจแตกต่างกันไปจากข้อสอบที่ใช้วัดลักษณะด้านความรู้ความคิดทั่วไป นอกจากนั้นลักษณะคำถามของคำตอบนี้ ไม่มีลักษณะถูกผิด เหมือนข้อสอบวัดความรู้ความคิด คำตอบทุกคำตอบจะได้รับการยอมรับและถูกตีค่าออกมาเป็นระดับ ร้อยคะแนนซึ่งแสดงถึงระดับขั้นทางจริยธรรมของผู้ตอบตามหลักทฤษฎีของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การวัดคุณลักษณะนี้ใช้ข้อสอบเป็นสถานการณ์ ซึ่งสามารถทำให้ผู้ตอบวัดความสามารถพิจารณาตัดสินใจได้จากคำตอบ หรือเหตุผลของผู้ถูกวัดว่ามีลักษณะทางจริยธรรมด้านนี้เป็นอย่างไร (โกศล มีคุณ 2533: 95)

การวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบวัดที่สร้างขึ้นโดย ทวีวัฒน์ บุญชิต (2543) แบบวัดชุดนี้มีค่าความเที่ยง (α) เท่ากับ .76

3.1.3 สุขภาพจิต กับพฤติกรรมประชาธิปไตย

สุขภาพจิต หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะปรับตัวให้มีความสุข เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ด้วยดี มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น สามารถดำรงชีวิตตนเองได้โดยไม่เสียดุลยภาพ ทำให้มีความสุขกายสบายใจ รวมทั้งสามารถตอบสนองความต้องการของตนในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง โดยไม่มีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นภายในจิตใจ

ความสำคัญของสุขภาพจิต ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีสามารถจัดระเบียบชีวิตของตนเองได้เหมาะสมกับตนเอง และสังคมทั่วไป ทำให้เกิดความพอใจในชีวิต สามารถแก้ไข

ปัญหาเฉพาะหน้าต่างๆในชีวิตได้ดี เป็นคนรู้จักยอมรับความจริงของชีวิต รู้จักควบคุมตัวเอง รู้จักใช้สติปัญญาและควบคุมอารมณ์ของตน สามารถปรับตนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆตัวได้ เป็นอย่างดี ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีจึงมีโอกาสพบความสำเร็จได้มากกว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตไม่ดี

งานวิจัยที่พบความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพจิตกับพฤติกรรมของบุคคล ได้แก่งานวิจัยที่สำคัญดังต่อไปนี้

ชุตินา เทศศิริ (2537) พบว่าบิดามารดาที่มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับบุตรต่ำ มีพฤติกรรมในการดูแลบุตรที่ป่วยเรื้อรังได้เหมาะสมมากกว่า บิดามารดาที่มีความกังวลเกี่ยวกับบุตรสูง ประชิต สุขอนันต์ (2545) พบว่าสุขภาพเป็นตัวแปรสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับความสุขและพฤติกรรมฆ่าตัวตายของนักเรียนมัธยมศึกษา ในการศึกษาแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2, 4, 6 จำนวน 1,160 คนจาก 12 โรงเรียน ในจังหวัด เพชรบุรี

นวลละออ สุภาผล (2534) พบว่านักเรียนนายร้อยตำรวจที่ได้รับการฝึกทักษะในการรับวัฒนธรรม ผู้ที่มีสุขภาพจิตดี และสติปัญญาสูงมีผลการปฏิบัติงานและสามารถปรับตัวสูงกว่าผู้ที่ได้รับการฝึกเช่นเดียวกัน แต่มีสุขภาพจิตและสติปัญญาต่ำ

เกษม จันทศร (2541) พบว่านักเรียนมัธยมต้นที่มีสุขภาพจิตดีร่วมกับมีลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตนเอง มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนามากจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมด้านทานการเสพยาบ้ามาก ส่วน นีออน พิณประดิษฐ์ (2543: 3 - 4) กลับพบว่าข้าราชการตำรวจผู้ที่รายงานว่าตัวเองมีสุขภาพจิตดีเป็นผู้ที่ทำงานมีประสิทธิภาพน้อยกว่ากลุ่มตรงข้าม ทั้งนี้เนื่องจากสุขภาพจิตในการทำงานที่วัดได้จากกลุ่มตัวอย่างข้าราชการตำรวจ ในภาพรวมมีค่อนข้างต่ำมาก จึงไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานซึ่งอาจเป็นลักษณะเฉพาะตัวของข้าราชการตำรวจในเรื่องนี้ แต่อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมการทำงานของข้าราชการตำรวจในกลุ่มตำรวจชั้นประทวนนั้นพบว่าสุขภาพจิตในการทำงานเป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญร่วมกับตัวแปรอื่นๆอีก 8 ตัวแปร คือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การเห็นแบบอย่างที่ดี ความเชื่ออำนาจในตน การสนับสนุนทางสังคม ความใกล้ชิดทางศาสนา และทัศนคติต่ออาชีพตำรวจ

ผลการวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพจิตในการทำงานแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีในการทำงานมักเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมในการทำงานดี สุขภาพจิตดีมีลักษณะเด่น คือเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น มีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส ควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดี สามารถทำงานได้สำเร็จ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้คาดได้ว่าผู้ที่มีพฤติกรรมการทำงานที่เป็นประชาธิปไตย เป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี เป็นองค์ประกอบ และการวิจัยนี้คาดว่านักเรียนที่มีสุขภาพ

จิตดีจะได้รับประโยชน์จากการฝึกด้วย ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการดีกว่านักเรียนที่มี
สุขภาพจิตดีน้อยกว่า

การวัดสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต (2544: 14 - 15) ได้เสนอแนวทาง
ในการวัดประเมินพฤติกรรมด้านสุขภาพจิตได้หลายวิธี คือ 1) การสังเกต 2) การสัมภาษณ์
3) การเก็บข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าจากผลงานต่างๆของนักเรียน เช่น ชีวิตประวัติ เรียงความ บันทึก
ประจำวัน 4) การใช้แบบสอบถาม เช่น แบบสอบถามความสนใจ แบบเติมคำให้สมบูรณ์ แบบ
สอบถามความนึกคิดของบุคคลที่มีต่อตนเอง แบบรวบรวมข้อมูลทั่วไปของนักเรียน 5) จาก
ระเบียบสะสมและ 6) การศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกการวัดสุขภาพจิต โดยการใช้แบบสอบ
ถามของ ลินดา สุวรรณดี (2543) จำนวน 10 ข้อ แต่ละข้อมีมาตราประเมินค่า 6 หน่วย
ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” คะแนนพิสัยของคะแนนที่เป็นไปได้อยู่ระหว่าง 10 ถึง
60 คะแนน แบบวัดนี้มีค่าความเที่ยง เท่ากับ .82

3.2 สถานการณ์ทางสังคมกับพฤติกรรมของบุคคล

สาเหตุของพฤติกรรม ที่อธิบายตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม ปัจจัยสำคัญ
กลุ่มหนึ่งคือ สถานการณ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาพบว่าสถานการณ์บางอย่าง มีแนวโน้มเกี่ยวข้องกับ
พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนซึ่งนำมากล่าวไว้ดังต่อไปนี้

3.2.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย กับพฤติกรรมประชาธิปไตย

การอบรมเลี้ยงดูที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้เด็กมีพฤติกรรม
ประชาธิปไตยก็คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
หมายถึง การที่บิดา มารดา แสดงความรักใคร่ ให้ความอบอุ่น มีเหตุผล ยอมรับความสามารถ
และความคิดเห็นของเด็ก ส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการตัดสินใจ หรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง
บิดามารดา ให้ความสนใจและการยอมรับความสัมพันธ์ทั้งคำพูดและการกระทำของเด็ก โดยร่วม
กระทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบปัจฉิม (2520: 32-
34) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีองค์ประกอบสำคัญหลายประการ คือ
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมปานกลางค่อนข้างน้อย และการใช้
เหตุผลในการฝึกนิสัยเด็ก และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ควรใช้วิธีการชมเชยมากกว่า
การลงโทษแต่เมื่อจำเป็นต้องลงโทษ พ่อแม่ควรเลือกลงโทษทางจิตมากกว่าลงโทษทางกาย
ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538: 39) เห็นว่าการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยได้รวมวิธีการเลี้ยงดูต่างๆ
ซึ่งช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางจิตใจอย่างดีที่สุด จึงคาดได้ว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบ

ประชาธิปไตย จะมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าเด็กรุ่นเดียวกันซึ่งได้รับการอบรมเลี้ยงดูโดยวิธีอื่น ๆ

งานวิจัยนี้ได้นำเอาการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยพิจารณาร่วมกับการฝึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยคาดว่าจะจะเป็นปัจจัยสมทบให้นักเรียนได้รับผลจากการฝึกที่แตกต่างกัน

การวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งมีจำนวน 30 ข้อ แบบวัดชุดนี้มีค่าความเที่ยง (α) เท่ากับ .92

3.2.2 ลักษณะเพื่อนที่คบกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

ความหมายของลักษณะเพื่อนที่คบ หมายถึง การแสดงออก หรือ การกระทำของเพื่อนร่วมชั้นหรือเพื่อนร่วมสถาบันที่มีพฤติกรรมเป็นแบบอย่าง และนักเรียนได้เลือกกระทำตาม

วัลลดา สุขมาก (2535: 81 – 85) กล่าวว่า การคบเพื่อนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะเลือกคบเพื่อนที่มีลักษณะคล้ายกับตน เช่น มีรสนิยมเดียวกัน สนใจในสิ่งเดียวกันหรือกิจกรรมคล้ายๆกัน และจะรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ (gang) ประมาณ 6 – 7 คน ขึ้นไป ส่วนใหญ่จะเป็นเพื่อนเพศเดียวกัน นักเรียนในวัยนี้คิดว่าเพื่อนสำคัญที่สุด ถ้าขาดเพื่อนจะรู้สึกเหงาและคิดถึงเพื่อนมาก ลักษณะดังกล่าว จะลดน้อยลงเมื่อนักเรียนเข้าสู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาจมีเพื่อนคู่หูหรือคู่ใจ (pal) สัก 2-3 คน หรือคนเดียวเท่านั้น ระดับการคบเพื่อนก็มีความจริงจังมากขึ้น สามารถปรึกษาและปรับทุกข์กันได้ จนทำให้บางคนยึดเพื่อนสนิทเป็นที่พึ่งทางใจมากกว่า พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์

ปรีญา เกตุทัต (2527: 241) สรุปว่า การบรรลุเป้าหมายในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการคบเพื่อน ทั้งเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ สามารถพิจารณาได้จากพฤติกรรม การปรับตัวต่อไปนี้ 1) การรู้จักและเข้าใจตนเอง หมายถึง การรู้จัก และเข้าใจความรู้สึกที่มีต่อตนเองและเพื่อน การเข้าใจพฤติกรรมของตนเองที่มีต่อเพื่อน 2) การมีเจตคติที่ดีต่อเพื่อน หมายถึง ความรู้สึกที่ดีต่อเพื่อน ถือว่าเพื่อนเป็นบุคคลที่น่าคบ 3) การสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน หมายถึง การรู้จักและเข้าใจเพื่อน สามารถแสดงพฤติกรรมในการทักทายเพื่อนได้อย่างเหมาะสม 4) ความสามารถในการทำงานร่วมกับเพื่อน หมายถึง ความรู้สึกที่สามารถร่วมกิจกรรมต่างๆ เช่น การเล่นกีฬา กิจกรรมของชุมชน การทำงานกลุ่มในห้องเรียนร่วมกับเพื่อนด้วยความสบายใจและประสบผลสำเร็จด้วยดี

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540: 87) กล่าวว่า การคบเพื่อนมีทั้งคุณและโทษ เพื่อนอาจเป็นผู้ประคับประคองจิตใจในยามทุกข์ร้อน ซึ่งแนะนำสิ่งที่มีประโยชน์ แต่ในมุมกลับกันเพื่อนก็อาจจะชักนำไปในทางที่เสื่อมถอย ฉะนั้นการคบเพื่อนที่ดีจะชักจูงเขาไปในทางที่ดี การคบเพื่อนจึงเป็นพฤติกรรมที่สำคัญ

จากนันทาทศนะของนักวิชาการพอจะสรุปได้ว่า ลักษณะเพื่อนที่คบหรือลักษณะของเพื่อนสนิทที่นักเรียนชอบ จะมีอิทธิพลต่อเยาวชน โดยอาจเป็นได้ทั้งด้านดีและด้านไม่ดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะเพื่อนที่คบกับพฤติกรรมประชาธิปไตย ที่พบได้แก่ งานของประเสริฐ ต้นสกุล และคณะ (2533: 34) ซึ่งได้พบผล สอดคล้องกับ สุภกร บัวสาย (2541) ที่ศึกษาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนไทย กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนจำนวน 5,000 คน มีอายุระหว่าง 15 – 24 ปี ทั้งที่อยู่ในระบบการศึกษา และอยู่นอกระบบการศึกษา โดยพบว่า การที่เยาวชนมีเพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น ดื่มสุรา เคยลองยาเสพติด มีอิทธิพลต่อการสูบบุหรี่ เป็นอย่างมากทั้งในกลุ่มเยาวชนชาย และหญิง

ปะภาสี สุขทรศนี (2536) ซึ่งได้ศึกษาลักษณะการใช้และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น พบว่าการคบหาสมาคมกับเพื่อนที่ใช้สารเสพติดมีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของวัยรุ่น จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมการคบเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับยาบ้าจะเป็นพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาบ้าได้ประการหนึ่ง โดยนักเรียนที่มีพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงเพื่อนที่เกี่ยวข้องกับยาบ้ามาก จะเป็นผู้ที่มีการต้านทานการเสพยาบ้ามาก

วรรณะ บรรจง (2537) พบว่าเยาวชนที่มีการปฏิบัติทางพุทธศาสนามีการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากกว่า และมีพฤติกรรมก้าวร้าวน้อยกว่า

เกษม ต้นติผลาชีวะ (2540: 69) พบว่า การที่วัยรุ่นคบเพื่อนที่มีการใช้สารเสพติดก็จะทำให้มีโอกาสที่จะใช้สารเสพติดได้มากขึ้น

สก๊อต และมาเรียน (Scott and Marion, 1967: 73 – 76) ได้ศึกษาวิธีที่จะลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน โดยใช้แรงเสริมทางสังคมด้วยวิธีปรับพฤติกรรม เพื่อให้นักเรียนมีความสัมพันธ์กับเพื่อนมากขึ้น โดยการใช้การเสริมแรงทางสังคม คือให้คำชมเชย และให้ความสนใจเมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ในขณะที่เดียวกันก็จะไม่ให้การเสริมแรงเมื่อนักเรียนแสดงความก้าวร้าว ผลการวิจัยพบว่าความถี่ของพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง และนักเรียนมีความสัมพันธ์กับเพื่อนมากขึ้น

สรุปว่า เพื่อนที่มีพฤติกรรมเหมาะสมจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เหมาะสมของนักเรียน ดังนั้นการที่นักเรียนคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเหมาะสมสูง จะมีพฤติกรรมเหมาะสมมากกว่าเพื่อนนักเรียนที่มีพฤติกรรมเหมาะสมน้อยกว่า

การวิจัยนี้คาดว่า ลักษณะเพื่อนที่คบซึ่งมีความเหมาะสมแตกต่างกัน จะทำให้นักเรียนได้รับผลจากการฝึกพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยต่างกันด้วย

การวัดลักษณะเพื่อนที่คบ ผู้วิจัยได้เลือกใช้ แบบวัดของ ทวีวัฒน์ บุญชิต (2540) ที่ใช้ในการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ประชาธิปไตย กับจิตลักษณะ และพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา เป็นแบบวัดประเภทมาตรประเมินค่า ประกอบด้วยข้อความ 20 ข้อความ แต่ละข้อความมีมาตรวัด 6 หน่วย ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” โดยมีค่าความเที่ยง (α) เท่ากับ .87

3.2.3 แบบอย่างจากครูที่ชอบกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

แบบอย่างจากครูที่ชอบ หมายถึง ลักษณะของครู อาจารย์ ซึ่งเป็นที่ชื่นชอบ หรือพอใจ เช่นเป็นผู้ที่มีความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรต่อศิษย์ ใจดี มีบุคลิกดี และมีพฤติกรรมเป็นประชาธิปไตย ทำให้นักเรียนสามารถเอาเป็นแบบอย่างได้

ประภาพรรณ สุวรรณสุข (2526: 151-155) กล่าวว่าความสำคัญของครูว่าครูเปรียบเสมือนแบบอย่างที่ดีของนักเรียน เนื่องจากชีวิตของนักเรียนส่วนใหญ่จะอยู่ที่โรงเรียนโดยมีครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่มีหน้าที่ ในการปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตยอย่างเป็นทางการมากที่สุด

สวนา พรพัฒน์กุล (2525: 2-7) กล่าวว่าบุคคลที่เด็กจะเลียนแบบนั้น จะเริ่มต้นจากคนใกล้ชิดที่สุด แล้วค่อย ๆ ห่างออกไปจากตัวเด็กตามพัฒนาการทางสังคมของเขา เลียนแบบจากพ่อแม่ และครูในช่วงที่เด็กเริ่มเลียนแบบไว้ เด็กจะเลียนแบบบุคคลใกล้ชิดที่สุด คือพ่อแม่ ซึ่งมีความหมายถึงผู้ปกครองและผู้เลี้ยงดูเด็กแทนพ่อแม่ด้วย เมื่อเด็กเติบโตขึ้นเด็กไปโรงเรียนใช้เวลาครึ่งหนึ่งของชีวิตในแต่ละวันอยู่กับครู ดังนั้นความสำคัญของครูในการเป็นต้นแบบ จึงพอ ๆ กับพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูจึงควรเป็นตัวแบบที่ดี แต่ต้องไม่แสวงแสดงบทบาทของตัวแบบให้แก่เด็ก

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และบุญยิ่ง เจริญยิ่ง (2517) ศึกษาอิทธิพลของสังคมต่อเจตคติของเด็กวัยรุ่น พบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำ บิดาจะมีอิทธิพลต่อเด็กน้อยกว่าครู ดึงจึงยึดครูเป็นแบบอย่างและเชื้อฟัง การอบรมสั่งสอนของครูซึ่ง

เกิดจากเด็กมีความเชื่อ และความศรัทธาว่า ครูเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูงและมีประสบการณ์ทางสังคมมาก

สุริยะ พันธุ์ดี (2536) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดพระพุทธศาสนาในโรงเรียนกับจิตลักษณะ และพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีครูเป็นแบบอย่างที่ดีทางพระพุทธศาสนามาก มีความเชื่อทางพระพุทธศาสนามากกว่านักเรียนที่มีครูเป็นแบบอย่างที่ดีทางพระพุทธศาสนา น้อย และนักเรียนที่มีประสบการณ์ทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมาก มีความเชื่อทางพระพุทธศาสนามากกว่านักเรียนที่มีประสบการณ์ทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียนน้อย

สรุป แบบอย่างจากครูที่นักเรียนชอบ คือ แบบอย่างที่ดีของครูที่นักเรียนชอบและเลียนแบบ นักเรียนที่มีครูเป็นแบบอย่างที่ดีในพฤติกรรมประชาธิปไตยต่างกันจะได้รับผลจากการฝึกพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยต่างกัน โดยนักเรียนที่มีครูเป็นประชาธิปไตยสูงเป็นแบบจะได้รับผลดีจากการฝึกมากกว่านักเรียนที่ครูเป็นประชาธิปไตยต่ำเป็นแบบวิธีวัดแบบอย่างครูที่นักเรียนชอบ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดย มีลักษณะที่เป็นมาตรฐานประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” จำนวน 10 ข้อ แบบวัดชุดนี้มีค่าความเที่ยง (α) เท่ากับ .90

4. ลักษณะทางชีวสังคมกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

การวิจัยนี้สนใจที่จะนำลักษณะทางชีวสังคมของผู้รับการฝึกมาศึกษา ได้แก่ เพศ และสติปัญญา

4.1 เพศ เพศเป็นลักษณะของบุคคลที่อาจมีส่วนทำให้บุคคลมีพฤติกรรมต่างกัน งานวิจัยที่ได้พบ บทบาทสำคัญของเพศ คือสมพิศ ไชยกิจ (2536) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด นราธิวาส ผลการศึกษาพบว่า เพศต่างกัน มีความภาคภูมิใจในตนเอง โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน แต่พบความแตกต่างในด้านการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน โดยนักเรียนหญิง มีความภาคภูมิใจในด้านการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนสูงกว่านักเรียนชาย ส่วนด้านอื่นๆไม่พบความแตกต่าง

นรยส ไชยศรีพรหม (2545) ได้ศึกษาลักษณะบุคลิกภาพและตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ จำแนกตามลักษณะบุคลิกภาพ เพศ อายุ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาชีพบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา และรายได้ของบิดามารดา พบว่านิสิตชายและนิสิตหญิงมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตหญิงมีแนวโน้มจะมีการตัดสินใจเชิงจริยธรรมสูงกว่่านิสิตชาย

4.2 สถิติปัญญา การศึกษาวิจัยมักพบว่าสถิติปัญญา เข้าไปมีบทบาทกับการเรียนรู้ของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนา หรือฝึกอบรม การวิจัยนี้คาดว่านักเรียนที่มีสถิติปัญญาต่างกันจะได้รับผลดีจากการฝึกต่างกัน

ไรบรัช (Rybash, al, 1991: 155 อ้างถึงใน ดวงเดือน พันธมนาวิน 2541: 2) กล่าวไว้พอสรุปได้ว่า สถิติปัญญา หมายถึง ความสามารถในการคิดแบบนามธรรม การตอบคำถาม การเรียนรู้และการปรับตัวเข้ากับสภาพการณ์ใหม่ การจำ การจำแนก การตัดสินใจ ตลอดจนการใช้เหตุผล

วิเชียร เกตุสิงห์ (2530: 48 – 54) ได้ให้ความหมายว่า สถิติปัญญาคือ ความสามารถที่จะเรียนรู้ ปรับสมองให้เข้ากับปัญหา หรือสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในการเรียนหรือในชีวิตประจำวัน บุญไท เจริญผล (2533: 9) ได้สรุปความหมายว่า สถิติปัญญาคือ พฤติกรรมทางสมองของบุคคลที่แสดงความสามารถในการคิด ตัดสินใจ การคิดหาเหตุผล ความสามารถในการปรับตัวของบุคคลต่อสถานการณ์ หรือสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม และสามารถกระทำกิจกรรมต่างๆได้อย่างมีจุดมุ่งหมาย และมีประสิทธิภาพ

จิรานันท์ ประเสริฐศรี (2535) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาว์ปัญญาจากแบบทดสอบวาดภาพคนและแบบทดสอบวัดเชาว์ปัญญาแบบวิสค์ (WISC) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การวัดเชาว์ปัญญาของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ลักษณะครอบครัวแตกต่างกันรวมทั้งนักเรียนที่มีบิดามารดา มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่าได้คะแนนระดับเชาว์ปัญญาไม่แตกต่างกัน แต่จะพบว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจ จะได้คะแนนระดับเชาว์ปัญญาแตกต่างกันในบางระดับ

ศึกษา พาหะมาก (2532: 69-70) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางสถิติปัญญาและการปรับตัวของนักเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 800 คน

พบว่าพัฒนาการทางสติปัญญามีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับพัฒนาการทางการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แมดดอกซ์ (Maddox, 1965: 9) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละบุคคลมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบทางด้านสติปัญญาและความสามารถทางสมองคิดเป็น 50-80 ขึ้นอยู่กับความพยายามและวิธีการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ร้อยละ 30-40 และขึ้นอยู่กับโอกาสและสภาพแวดล้อมอื่นๆอีกร้อยละ 10-15

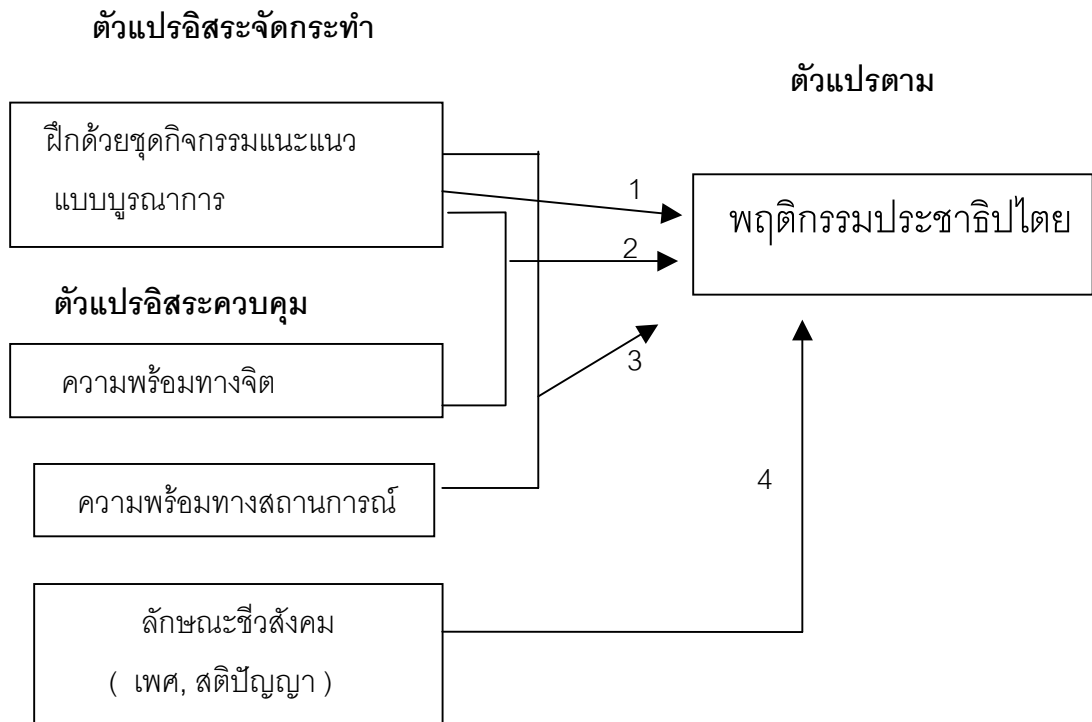
การวัดสติปัญญาโดยตรงค่อนข้างทำได้ยากเพราะต้องใช้เครื่องมือที่เป็นมาตรฐาน และกระบวนการที่ซับซ้อน งานวิจัยทั่วไปที่ทำกับนักเรียน จึงมักใช้ผลสัมฤทธิ์ หรือระดับคะแนนเฉลี่ยในการเรียนเป็นตัวแทน สติปัญญา การวิจัยนี้ใช้คะแนนเฉลี่ย (GPA) ของนักเรียน แทนความสามารถทางสติปัญญา

จากที่ได้เสนอมาสรุปได้ว่า ประสบการณ์ที่บุคคลได้เรียนรู้จากสถานการณ์ต่างๆ จิตลักษณะซึ่งเป็นลักษณะภายในของบุคคล มีบทบาทในลักษณะปัจจัยเชิงเหตุของพฤติกรรมบุคคล ในการวิจัยครั้งนี้ ต้องการศึกษามหาสัมพันธ์เชิงสมทบของจิตลักษณะเดิมของนักเรียน 3 ประการ (คือ การมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรม และสุขภาพจิต กับสถานการณ์ทางสังคม 3 ด้าน (คือ ประสบการณ์เชิงประชาธิปไตยที่นักเรียนได้รับจากครอบครัว (การอบรมเลี้ยงดู) แบบอย่างจากครูที่ชอบ และลักษณะเพื่อนที่คบ) กับลักษณะชีวสังคมสองประการ (คือ เพศ และ สติปัญญา) ร่วมกับการฝึกที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน

5. จากผลการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสู่กรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย

5.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากที่ได้นำเสนอรายงานผลการศึกษาทั้งหมดต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ขึ้นดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัยการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ
เพื่อให้เกิดพฤติกรรมประชาธิปไตย

5.2 สมมติฐานการวิจัย

จากการประมวลเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดของการวิจัย
ซึ่งได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆในการวิจัย ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานได้ 4 ประการ
ดังนี้

5.2.1 นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ
มีพฤติกรรม ประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ

5.2.2 นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตสูง ถ้าได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนว
แบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงสุด ขณะที่นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ
ซึ่งไม่ได้รับการ ฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำที่สุด

5.2.3 นักเรียนที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมที่ดี ถ้าได้รับการฝึกด้วยชุด
กิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงสุด ขณะที่นักเรียนที่อยู่ใน
สถานการณ์ทางสังคมไม่ดี ซึ่งไม่ได้รับการ ฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรม
ประชาธิปไตยต่ำที่สุด

5.2.4 นักเรียนที่มีสติปัญญาสูง หรือพิเศษเหนือ เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุด
กิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มเปรียบเทียบอื่นๆ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ ที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกุศบากระษฏร์บำรุง จังหวัดสกลนคร การดำเนินการวิจัยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนกุศบากระษฏร์บำรุง จังหวัดสกลนคร จำนวน 75 คน กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างจากประชากรดังกล่าวจำนวน 50 คน โดยการเลือก แบบเจาะจง แล้วจับฉลากให้เป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีทั้งเพศชายและเพศหญิง ดังแสดงในตาราง ที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงทดลอง

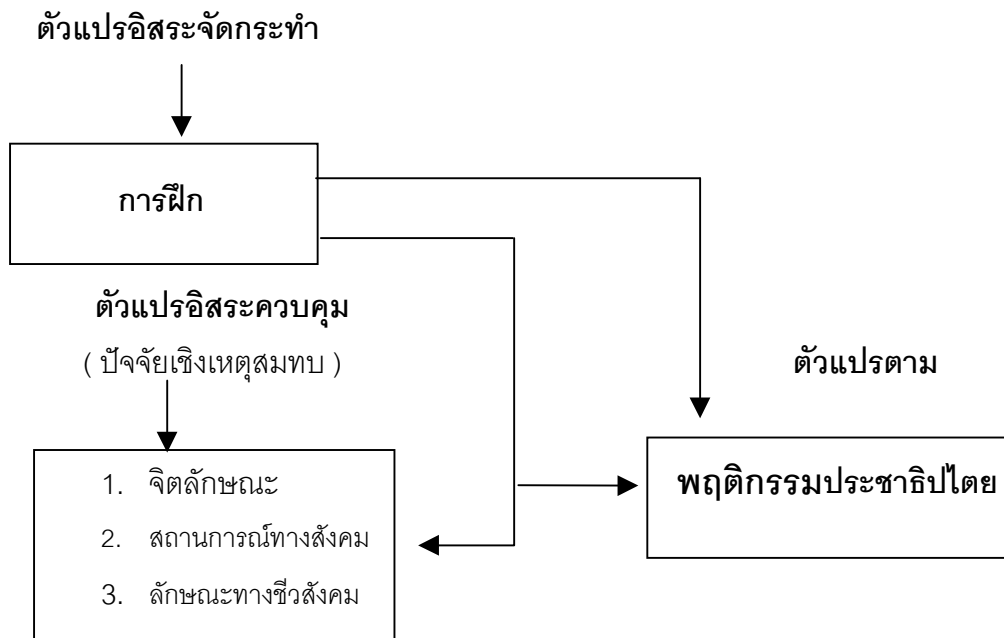
กลุ่มตัวอย่าง			
เพศ	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม
ชาย	12	9	21
หญิง	13	16	29
รวม	25	25	50

จากตารางที่ 3.1 นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 50 คน เป็นชาย 21 คน เป็นหญิง 29 คน เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 25 คน

2. รูปแบบการวิจัย

2.1 ตัวแปรในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีตัวแปรอิสระจัดกระทำหนึ่งตัวแปร คือ การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ มีตัวแปรควบคุม (ปัจจัยสมทบ) อีก 2 กลุ่ม ตัวแปร คือ จิตลักษณะเดิม (3 ตัวแปร) สถานการณ์ทางสังคม (3 ตัวแปร) และลักษณะทางชีวสังคม 2 ตัวแปร มีตัวแปรตาม 1 ตัว คือ พฤติกรรมประชาธิปไตย การเชื่อมโยงกันระหว่างตัวแปรต่างๆ เป็นดังภาพ

ภาพที่ 3.1 แสดงการเชื่อมโยงระหว่างตัวแปรในการวิจัย

2.2 ขั้นตอนการทดลอง

การทดลองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.2.1 การสอบวัดและการจัดกระทำ

การสอบวัดและการจัดกระทำกับกลุ่ม ตัวอย่างเป็นดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงขั้นตอนของการสอบวัดและการจัดกระทำในการวิจัย

กลุ่ม	ขั้นตอนการดำเนินการ		
	สอบวัดพื้นฐานก่อน ทดลอง	ฝึกด้วยชุดกิจกรรม แนะแนวแบบบูรณาการ	สอบวัดหลังทดลอง
กลุ่มทดลอง	√	√	√
กลุ่มควบคุม	√	-	√

1) การสอบวัดพื้นฐานก่อนการทดลอง เป็นการวัดพฤติกรรมประชาธิปไตยลักษณะทางสถานการณ์ จิตลักษณะและลักษณะทางชีวสังคมของนักเรียน ผู้เข้ารับการฝึกลักษณะทางสถานการณ์ประกอบด้วย แบบอย่างจากครูของชั้น การอบรมเลี้ยงดูลักษณะเพื่อนที่คบ จิตลักษณะประกอบด้วย เหตุผลเชิงจริยธรรม มุ่งอนาคตควบคุมตน สุขภาพจิตลักษณะทางชีวสังคมประกอบด้วย เพศ และสติปัญญา (GPA)

2) การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ กลุ่มทดลองฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ (แต่ฝึกอย่างอื่น)

3) การสอบวัดหลังทดลอง เป็นการวัดตัวแปรตามของการวิจัย คือ พฤติกรรมประชาธิปไตย โดยวัดหลังการทดลองสิ้นสุด ประมาณ 1 สัปดาห์

2.3 แบบของการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ถ้าพิจารณาตามแบบมาตรฐาน จัดได้ว่าเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi experimental research) แบบ Pretest-Posttest Design with Nonequivalent Group) โดยเลือกนักเรียน 2 ห้องๆละ 25 คน จับสลากให้เป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง กลุ่มควบคุม 1 ห้อง และมีการวัดก่อน-หลัง ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 แสดงรูปแบบการวิจัย

Pretest	Treatment	Posttest
T1	X	T2
T1		T2

3. ตัวแปรและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรในการวิจัย

3.1.1 ประเภทและลักษณะของตัวแปร การวิจัยกึ่งทดลองนี้ประกอบด้วยตัวแปร 2 ประเภทคือ ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ตัวแปรต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

1) **ตัวแปรอิสระ** ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระจัดกระทำ และตัวแปรสมทบอีก 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ตัวแปรอิสระที่เป็นจิตลักษณะเดิมของบุคคล กลุ่มที่สองตัวแปรอิสระที่เป็นสถานการณ์ทางสังคม และกลุ่มที่สามตัวแปรอิสระที่เป็นลักษณะทางชีวสังคม ตัวแปรเหล่านี้มีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) **ตัวแปรอิสระจัดกระทำ** ในการวิจัยนี้ตัวแปรอิสระจัดกระทำคือ การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ ซึ่งสร้างขึ้นโดยนำเอากิจกรรมหลายๆ กิจกรรมที่มีเนื้อหา และวิธีการที่หลากหลาย มารวมกันเข้าเป็นระบบ ตามเป้าหมาย ขอบข่ายของการแนะแนว ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการนี้ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรม คู่มือผู้ให้บริการ (วิทยากร) มีใบงาน ใบความรู้ และแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึก สื่อหรืออุปกรณ์ ที่จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น รูปภาพ สื่อสิ่งพิมพ์ เกม เพลง นิทาน บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง ฯลฯ แผนการฝึกประกอบด้วย บทเรียนโดยตนเอง 3 แผน ชุดกิจกรรมคาราวธรรม 3 แผน ชุดกิจกรรมสามัคคีธรรม 3 แผน ชุดกิจกรรมปัญญาธรรม 3 แผน รวมทั้งหมด 12 แผน แต่ละแผนประกอบด้วยเป้าหมายของแผน ชื่อแผนสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรม สื่อ การวัดและประเมินผล แต่ละแผนใช้เวลา ครั้งละ 1 ชั่วโมง ตัวแปรการฝึกมี 2 ค่า คือ ฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการกับ ไม่ฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ

(2) ตัวแปรที่เป็นจิตลักษณะเดิมของนักเรียน เป็นตัวแปรที่นำมาศึกษาร่วมด้วยกับการฝึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย จิตลักษณะเดิมของนักเรียนที่คาดว่าจะมีส่วนทำให้ผู้ได้รับการฝึกได้รับประโยชน์จากการฝึกมากน้อยต่างกัน ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม การมุ่งอนาคตควบคุมตน และสุขภาพจิต

(3) ตัวแปรอิสระที่เป็นสถานการณ์ สถานการณ์ทางสังคมของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแปรที่นำมาศึกษาร่วมด้วยกับการฝึกพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย เป็นสถานการณ์ทางสังคมที่นักเรียนประสบ หรือรับรู้อยู่ สถานการณ์ทางสังคมดังกล่าวที่คาดว่าจะมีส่วนให้นักเรียนที่ได้รับการฝึกได้รับประโยชน์จากการฝึกมากน้อยต่างกัน ได้แก่ แบบอย่างจากครูที่ขอการอบรมเลี้ยงดู และลักษณะเพื่อนที่คบ

(4) ตัวแปรอิสระที่เป็นลักษณะทางชีวสังคมของนักเรียน เป็นตัวแปรที่นำมาศึกษาร่วมด้วยกับการฝึกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย เป็นลักษณะทางชีวสังคมของนักเรียนที่คาดว่าจะมีส่วนทำให้นักเรียนที่ได้รับการฝึกได้รับประโยชน์จากการฝึกมากน้อยต่างกัน ลักษณะทางชีวสังคมที่นำมาศึกษาได้แก่ เพศ สติปัญญา

2) *ตัวแปรตาม* การวิจัยนี้มีตัวแปรตาม 1 ตัวแปร คือ พฤติกรรมประชาธิปไตย ซึ่งมีลักษณะ 3 ประการ คือ คารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม

3.1.2 *นิยามปฏิบัติการของตัวแปร*

1) การฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ หมายถึง การฝึกด้วยชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น โดยกิจกรรมดังกล่าวมีลักษณะเป็นกิจกรรมหลายๆกิจกรรมที่มีเนื้อหาและวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งนำมาบูรณาการเข้าเป็นระบบตามทฤษฎีของคาร์ล โรเจอร์ (Carl R. Rogers) ทฤษฎีของมาสโลว์ (Abraham Maslow) ทฤษฎีทางพฤติกรรมนิยม และหลักทางพุทธศาสตร์

ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรม คู่มือวิทยากรซึ่งมีใบงาน ใบความรู้ และแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึก สื่อ อุปกรณ์ การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น เทป รูปภาพ สื่อสิ่งพิมพ์ เกม เพลง นิทาน บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลองตัวแปรนี้มี 2 ค่า คือ ฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ กับไม่ฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ

2) *พฤติกรรมประชาธิปไตย* หมายถึง การอยู่ร่วมกันของบุคคลในกลุ่ม โดยมีลักษณะเน้นการแสดงออกของสมาชิกในกลุ่มโดยกลุ่ม เพื่อกลุ่มใน 3 องค์ประกอบ คือ คารวธรรม สามัคคีธรรม และปัญญาธรรม

คารวธรรม หมายถึง การแสดงความเคารพ ให้เกียรติซึ่งกัน และกันทั้งทางกาย วาจา และความคิด การเคารพในสิทธิของตน และผู้อื่น

สามัคคีธรรม หมายถึง การรู้จักแบ่งหน้าที่ในการทำงานกลุ่ม ร่วมมือกันทำงานทั้งทางการและความคิด ใช้กระบวนการกลุ่ม ในการวางแผนแบ่งหน้าที่ในการทำงาน

ปัญญาธรรม หมายถึง การใช้ปัญญาและเหตุผล ในการ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานกลุ่ม

พฤติกรรมประชาธิปไตยวัดด้วยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็น แบบมาตราประเมิณรวมค่าประกอบด้วยข้อความ 20 ข้อความ แต่ละข้อความมีมาตรวัด 6 หน่วยจาก “จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย” คะแนนที่เป็นไปได้คือ 20 ถึง 120 ผู้ที่ได้คะแนนมาก แสดงว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่าเป็นผู้มีพฤติกรรม ประชาธิปไตยต่ำ

3) *การมุ่งอนาคตควบคุมตน* หมายถึง ความสามารถที่จะคาดการณ์ โทลและเห็นความสำคัญของผลดี และผลเสียที่เกิดในอนาคตสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรับผลดี หรือ ป้องกันผลเสียที่จะเกิดในอนาคต “ความสามารถควบคุมตน” หมายถึง ความสามารถที่ กระทำพฤติกรรมที่ต้องใช้ความอดทน หรือเสียสละและทำพฤติกรรมนั้นได้อย่างมีปริมาณคุณภาพ เหมาะสมเป็นเวลานานพอที่จะนำไปสู่ผลที่ต้องการในอนาคต

การวัดการมุ่งอนาคตควบคุมตนใช้แบบวัดของ ลินดา สุวรรณดี (2543) ลักษณะแบบวัดเป็นประเภทมาตราประเมิณรวมค่าประกอบด้วยข้อความ 10 ข้อความ แต่ละข้อความมีมาตรวัด 6 หน่วยจาก “จริงที่สุดถึงไม่จริงเลย” ค่าที่เป็นไปได้ 10 ถึง 60 ผู้ที่ ได้คะแนนมากแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการมุ่งอนาคตควบคุมตนเองสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อย แสดงว่า เป็นผู้ที่มีการมุ่งอนาคตควบคุมตนเองต่ำ

4) *เหตุผลเชิงจริยธรรม* หมายถึง การที่บุคคลที่ใช้เหตุผลในการเลือก ที่จะทำหรือเลือกไม่ทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องมือแสดงถึง เหตุจูงใจที่อยู่เบื้อง หลังการกระทำของบุคคล การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่างๆ ตลอดจนพัฒนาการ ทางด้านอื่นๆ ของบุคคลโดยเฉพาะพัฒนาการ ทางด้านสติปัญญาและ

พัฒนาการทางด้านอารมณ์ด้วย การวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมใช้แบบวัดของทวิวัฒน์ บุญชิต (2543) ซึ่งสร้างเป็นเรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์ขัดแย้งทางจริยธรรม มีจำนวน 12 เรื่อง เรื่องละ 2 ข้อ แต่ละข้อความเป็นมาตรฐานประเมินค่ารวม 6 ระดับตั้งแต่ “มากที่สุด ถึง น้อยที่สุด” คะแนนที่เป็นไปได้ 6 ถึง 144 ผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่าเป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ

5) สุขภาพจิต หมายถึง ความสามารถของบุคคล ที่จะปรับตัวให้มีความสุข เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ด้วยดีมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น การวัดสุขภาพจิตแบบวัดที่ใช้ แบบวัดของลินดา สุวรรณดี (2543) ลักษณะแบบวัดเป็นประเภทมาตรฐานประเมินรวมค่า ประกอบด้วยข้อความ 10 ข้อความ แต่ละข้อความมีมาตรวัด 6 หน่วยจาก “จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย” ค่าที่เป็นไปได้ 10 ถึง 60 ผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่าเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดีมาก ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อย แสดงว่าเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดีน้อย

6) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง ถึง การที่บิดามารดา แสดงความรักใคร่ ให้ความอบอุ่นมีเหตุผลยอมรับความสามารถ และความคิดเห็นของเด็กส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง บิดามารดา ให้ความสนใจ และการยอมรับความสัมพันธ์ทั้งคำพูดและการกระทำ โดยร่วมกระทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน

การวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนี้ผู้วิจัยได้ใช้ แบบวัดของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติร่วมกับสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (2533 – 2534) จำนวน 30 ข้อ แต่ละข้อความมีมาตรฐานประเมินค่า 6 หน่วยจาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” คะแนนที่เป็นไปได้คือ 30 ถึง 180 คะแนนผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยดีมาก ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูดีน้อย

7) ลักษณะเพื่อนที่คบ หมายถึง การแสดงออก หรือ การกระทำของเพื่อนร่วมชั้น หรือเพื่อนร่วมสถาบันที่มีพฤติกรรมเป็นแบบอย่าง และนักเรียนได้เลือกกระทำ การวัดลักษณะเพื่อนที่คบใช้แบบวัดของทวิวัฒน์ บุญชิต (2543) จำนวน 20 ข้อ แต่ละข้อความมีมาตรวัด 6 หน่วยจาก “จริงที่สุด” ถึง “ไม่จริงเลย” ค่าที่เป็นไปได้ 10 ถึง 60 ผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนดีมาก ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนไม่ดี

8) *แบบอย่างครูที่ชอบ* หมายถึง ลักษณะของครู อาจารย์ซึ่งนักเรียนชื่นชอบ หรือพอใจ นักเรียนสามารถเอาเป็นแบบอย่างได้ เช่น เป็นผู้มีความรัก ความเมตตา ความเอื้ออาทรต่อศิษย์ใจดี มีบุคลิกดี มีพฤติกรรมการสอนแก่ศิษย์ดี ตรงต่อเวลา การวัดใช้แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองลักษณะแบบวัดเป็นประเภทมาตราประเมิณรวมค่าประกอบด้วยข้อความ 10 ข้อความแต่ละข้อความมีมาตรวัด 6 หน่วย จาก “จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย” ผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่าครูเป็นแบบอย่างของนักเรียน และนักเรียนทำตามแบบอย่างนี้มาก ส่วนผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อย แสดงว่าครูเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีของนักเรียนและนักเรียนทำตามแบบอย่างน้อย

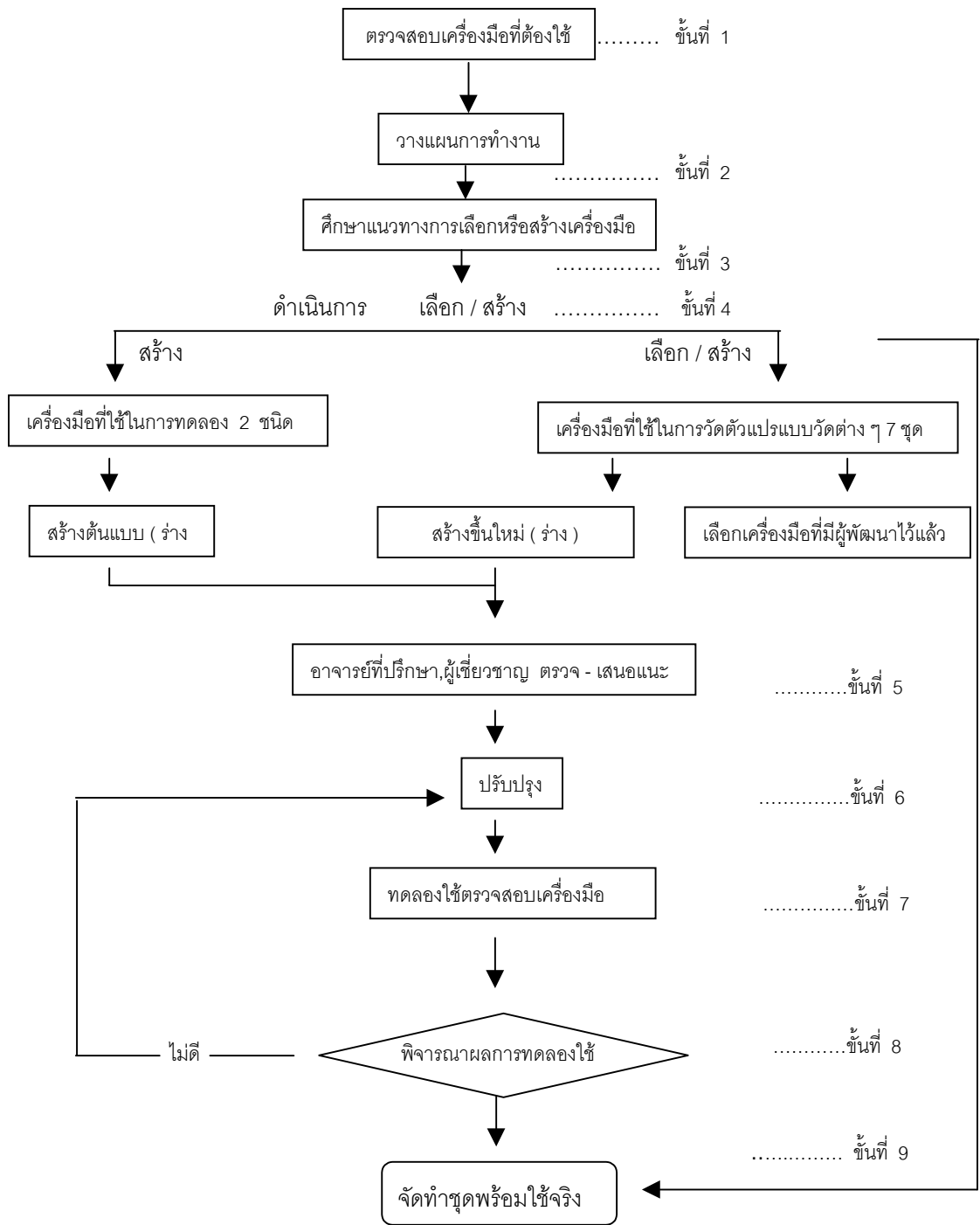
9) *สติปัญญา* หมายถึง ระดับความสามารถของสมองของแต่ละบุคคล ที่แสดงให้เห็นถึง ความรู้ และประสบการณ์ในการเชื่อมโยงเหตุผล ความเป็นมา และความเป็นไปเพื่อใช้ในการปรับตัว แก้ปัญหา และพัฒนา รวมทั้งสร้างสรรค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวเอง สังคมอย่างเหมาะสม การวิจัยนี้ใช้ระดับผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) แทนความสามารถทางสติปัญญา ของนักเรียน โดยนักเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 ถึง 2.80 เป็นผู้ที่มีระดับสติปัญญาต่านักเรียนที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 ถึง 3.6 ขึ้นไปเป็นผู้ที่มีระดับสติปัญญาสูง

3.2 การเลือกและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 การได้มาซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาสองลักษณะคือ ลักษณะที่หนึ่ง เลือกรูปแบบที่ผู้อื่นสร้างไว้มาใช้หรือนำมาพัฒนาก่อนแล้วนำมาใช้ ลักษณะที่สองสร้างขึ้นใหม่เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้โดยเฉพาะ ึ่งเครื่องมือที่ใช้สำหรับการทดลอง และเครื่องมือวัดตัวแปร ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนโดยรวมคล้ายคลึงกัน แสดงได้ดังภาพที่ 3.2

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย ใช้เครื่องมือซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองส่วนหนึ่ง และเครื่องมือที่ผู้อื่นสร้างไว้ส่วนหนึ่ง การดำเนินการกับเครื่องมือทั้งสองประเภทและลักษณะของเครื่องมือแต่ละชุดเป็นดังต่อไปนี้

ภาพที่ 3.2 แสดงขั้นตอนการได้มาซึ่งเครื่องมือวิจัย

ขั้นที่ 1 ตรวจสอบเครื่องมือที่ต้องใช้ จากรูปแบบการทดลองประกอบ ด้วยแบบการวิจัย และตามที่ได้กำหนดไว้ในเค้าโครงการวิจัย เครื่องมือที่ต้องใช้มี 2 ประเภท ประเภทแรก เครื่องมือที่ใช้สำหรับการทดลองได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ อีก ประเภทหนึ่ง เครื่องมือวัดตัวแปร ได้แก่ แบบวัดต่างๆ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 7 ชุด

ขั้นที่ 2 วางแผนการทำงาน ผู้วิจัยได้วางแผนกำหนดขั้นตอนการ สร้างหรือพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งขั้นตอนหลักจะมี 7 ขั้นตอน คือศึกษาแนวทางเลือกหรือสร้างเครื่องมือ ดำเนินการเลือกหรือสร้างเครื่องมือ (ฉบับร่าง) ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ ปรับปรุงทดลองและ ตรวจสอบคุณภาพ พิจารณาผลการทดลองใช้และจัดทำชุดพร้อมใช้

ขั้นที่ 3 ศึกษาแนวทางการเลือกหรือสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสาร และแนวคิดต่างๆ เพื่อแสวงหารูปแบบ และแนวการสร้างเครื่องมือ จากนั้นนำประสบการณ์ และแนวคิดต่างๆที่รวบรวมได้ปรึกษากับให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เลือกหรือสร้างขึ้นใหม่เพื่อใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ทั้งเนื้อหา รูปแบบของเครื่องมือ และแนวทางดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งเครื่องมือที่ เหมาะสมและมีคุณภาพ

ขั้นที่ 4 ดำเนินการเลือกหรือสร้างเครื่องมือ **ประการแรก** ผู้วิจัย พัฒนาหรือสร้างเครื่องมือวัดตัวแปร ได้ดำเนินเป็นขั้นตอน คือ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือแล้วตรวจโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อได้เครื่องมือเหล่านั้นนำมาตรวจสอบ ความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและ องค์ประกอบต่างๆ ของการดำเนินการวิจัย เครื่องมือที่อยู่ในข่ายนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีอยู่ 5 ชุดคือ แบบวัดการอบรมเลี้ยงดู แบบวัดลักษณะเพื่อนที่คบ แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดสุขภาพจิต และแบบวัดการมุ่งอนาคตควบคุมตน อีกส่วนหนึ่งคือตัวแปรที่ยังไม่มีเครื่อง มือใดที่เหมาะสมก็ดำเนินการสร้างโดยเขียนนิยามปฏิบัติการให้ชัดเจน สร้างผังตัวแปร โดย พิจารณาว่า ตัวแปรนั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง จะวัดด้วยคำถามกี่ข้อ เป็นบวกกี่ข้อ เป็นลบกี่ข้อ แล้วเขียนข้อคำถามสร้างสเกลตามผังตัวแปรและนิยามดังกล่าว แบบวัดที่สร้างขึ้นใหม่ในลักษณะ นี้มี 2 ชุดคือ แบบวัดแบบอย่างจากครูที่ชอบ แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย **ประการที่สอง** ผู้ วิจัยได้ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ เพื่อฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย ตาม แนวคิดทฤษฎี และคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ ถือเป็นเครื่องมือฉบับร่าง และกิจ กรรมของกลุ่มควบคุม

ขั้นที่ 5 เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือเสนออาจารย์ที่ ปรึกษา เพื่อพิจารณาด้านรูปแบบ เนื้อหาสาระ วิธีการของเครื่องมือ หลังจากนั้นนำเครื่องมือที่ สร้างขึ้นใหม่ให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาเครื่องมือดังนี้ 1) เป็นแบบวัด โดยพิจารณาความตรงเชิง

เนื้อหาและความตรงเชิงโครง และพิจารณาความเหมาะสมทางภาษา ลักษณะข้อความ และแบบวัดทั้งฉบับ 2) ชุดกิจกรรมโดยพิจารณาความตรงด้านเนื้อหา ความเหมาะสมของกิจกรรม ขั้นตอนและวิธีการ

ขั้นที่ 6 ปรับปรุง ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้สำหรับการทดลอง และกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการเสร็จเรียบร้อยแล้วตามแนวคิดและหลักการ ขณะเดียวกันจัดเตรียมเครื่องมือที่เลือกจากที่มีผู้สร้างไว้ เพื่อนำไปทดลองใช้ และตรวจสอบคุณภาพ

ขั้นที่ 7 ทดลองและตรวจสอบคุณภาพ การทดลองใช้เครื่องมือ ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ ผู้วิจัย ได้ทดลองใช้ฝึกกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากนั้นนำผลการทดลองใช้ประเมิน หรือวิเคราะห์ เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือฝึก วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวัดตัวแปร ได้ตรวจสอบความสามารถในการจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้สถิติที (t – test) และตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient)

ขั้นที่ 8 พิจารณาผลการทดลองใช้ จากการประเมินและวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ถ้าพบว่าเครื่องมือใดยังมีคุณภาพไม่ดี ไม่ได้มาตรฐานก็จะนำกลับไปปรับปรุงใหม่ และทดลองใช้อีกถ้าพบว่าเครื่องมือใดมีคุณภาพดีก็จะรวบรวมเพื่อไปจัดทำชุดที่จะใช้จริงต่อไป ส่วนที่เป็นชุดกิจกรรมแนะแนว เลือกไว้รวม 12 กิจกรรม ได้แก่ บทเรียนโดยตนเอง ฝึกตามการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 3 แผน ชุดกิจกรรมคาราวธรรม 3 แผน ชุดกิจกรรมสามัคคีธรรม 3 แผน ชุดกิจกรรมปัญญาธรรม 3 แผน รวมทั้งหมด 12 แผน ผลจากการนำกิจกรรมไปทดลอง(try-out) แล้วนำข้อบกพร่องไปปรับเพื่อการใช้จริง

ขั้นที่ 9 จัดทำชุดพร้อมใช้จริง เมื่อการพัฒนาเครื่องมือผ่านขั้นตรวจสอบคุณภาพเป็นที่พอใจ แล้ว ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือทั้งหมดมาจัดพิมพ์และรวบรวมเป็นเล่มเป็นฉบับอย่างเป็นระบบ มีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานพร้อมใช้ เพื่อการดำเนินการทดลองต่อไป

3.2.2 ลักษณะและองค์ประกอบของเครื่องมือแต่ละชนิด

1) ลักษณะและองค์ประกอบของกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ มี 2 ประเภท คือ กิจกรรมแบบบูรณาการ กับกิจกรรมแบบอื่น

(1) กิจกรรมแบบบูรณาการ มีลักษณะประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบมีเป้าหมาย และขอบข่ายเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ ประกอบด้วย ก. การฝึกใช้เหตุผลทางจริยธรรม มี 3 กิจกรรม ข. กิจกรรมเพื่อส่งเสริมด้านคาราวธรรม

มี 3 กิจกรรม ค. กิจกรรมที่ส่งเสริมด้านสามัคคีธรรม มี 3 กิจกรรม ง. กิจกรรมที่ส่งเสริม
ด้านปัญญาธรรมมี 3 กิจกรรม รวม 12 กิจกรรม เพื่อการฝึกพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตย
สาระสำคัญของ 12 กิจกรรม เป็นแนวทางปฏิบัติตนและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

กิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการแต่ละกิจกรรมจะมีรูปแบบ
ดังนี้ 1) ชื่อกิจกรรม 2) สาระการเรียนรู้ 3) วัตถุประสงค์ 4) ขั้นตอนกิจกรรม 5) โดยมีขั้นนำ
สู่กิจกรรม ขั้นดำเนินกิจกรรม ขั้นสรุปกิจกรรม 5) สื่อ - เครื่องมือ และ 6) การประเมินผล

แต่ละกิจกรรมจะเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องด้วยกระบวนการ
บูรณาการที่มีลักษณะที่เน้น สร้างเสริม จิตพิสัย เน้นการยอมรับของนักเรียน และปฏิบัติตาม
ซึ่งมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ (เขียนโดยย่อได้ว่า AGEPA) ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) ยึดผู้เรียน
เป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสโดยให้ ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง และ
มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (Active Participation) นักเรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำ รับผิดชอบต่อ
การเรียนของตนเองมีความพร้อมและการกระตือรือร้น 2) ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้สำคัญ (Group
Interaction) โดยให้นักเรียนมีโอกาส ปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม ได้พูดคุยปรึกษาแลกเปลี่ยนความ
คิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน โดยมีการอภิปราย แสดงความคิดเห็นระดมสมอง
3) ยึดการค้นพบด้วยตนเอง (Experiential Learning) 4) เน้นกระบวนการ (Process - Oriented)
โดยให้นักเรียนได้วิเคราะห์ กระบวนการต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดผลงาน 5) เน้นการนำความรู้ไปใช้
ในชีวิตประจำวัน (Application of Knowledge) โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดหาแนวทางที่จะนำ
ความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งมีตัวอย่างดังนี้ (ทศนา เขมมณี 2545)

ตัวอย่างชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ 1 กิจกรรม

กิจกรรม เพื่อฝึกการตัดสินใจ และใช้เหตุผล

กิจกรรมที่ 1 เรื่องที่ 1-5

1. **ชื่อกิจกรรม** ศึกษาโดยตนเอง ใช้เวลา 1 ชั่วโมง
2. **แนวคิด** การตัดสินใจ และการใช้เหตุผลเพื่อประกอบการตัดสินใจ เป็นสิ่งที่สำคัญต่อชีวิตประจำวัน ของเราอย่างมาก ผู้ที่มีเหตุผลดี จะตัดสินใจได้ดี สามารถบอกได้ว่าอะไรถูกอะไรผิด อะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ ซึ่งผลจากการตัดสินใจดังกล่าวจะทำให้คนประสบผลสำเร็จก้าวหน้าในการการดำรงชีวิตในการทำงาน และเป็นที่ยอมรับในสังคม
3. **วัตถุประสงค์**
 - 1) นักเรียนมีความสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง
 - 2) นักเรียนมีการใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจในขั้นที่สูงขึ้น (จากขั้นที่ 1, 2 สู่ขั้นที่ 3)

(ขั้นที่หนึ่ง ขั้นก่อนจริยธรรมเป็นขั้นที่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงสองปี **ขั้นที่สอง** เป็นขั้นยึดคำสั่ง คือเด็กที่มีอายุระหว่าง 2-8 ปี จะเชื่อฟังและถือคำสั่งของผู้ใหญ่เป็นหลัก **ขั้นที่สาม** เป็นขั้นที่ยึดหลักแห่งตน เด็กจะคลาไคลความเกรงกลัวอำนาจภายนอก ในขั้นนี้เด็กจะพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมจากขั้นที่สองไปสู่ขั้นที่สามนี้จะต้องขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาและประสบการณ์ทางสังคม)
4. **ขั้นตอนการจัดกิจกรรม**

ขั้นนำ

 - 1) ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเหตุการณ์บางอย่างที่ต้องตัดสินใจ นักเรียนตัดสินใจไม่ได้ หรือกว่าจะตัดสินใจได้ แต่เหตุการณ์นั้นได้ผ่านไปแล้ว สบายไปเสียแล้ว
 - 2) ครูให้นักเรียนอาสาสมัคร 2- 3 คน ลองเล่าประสบการณ์ที่ต้องตัดสินใจและใช้เหตุผลในเหตุการณ์นั้น

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

 - 2) ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจวิธีการศึกษาและตอบบทเรียนโดยตนเองให้เข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ
 - 3) ครูแจกกระดาษคำตอบ พร้อมชุดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนอ่านเรื่องเหตุการณ์ต่างๆจากเรื่องที่ 1 - 5

ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้

 - 4) ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปว่าเรื่องที่ฝึกมาแล้ว 5 เรื่องนักเรียนคงพอเข้าใจแล้วว่าเหตุผลที่ดีสำหรับการตัดสินใจ ในเหตุการณ์ต่างๆ แม้เหตุการณ์จะแตกต่างกันออกไปแต่หลักการตัดสินใจที่ต้นั้น จะคล้ายกันยึดหลักเดียวกันได้เสมอ
5. **สื่อ – อุปกรณ์**
 - สถานการณ์เป็นเรื่อง จากเรื่องที่ 1 – 5 ในบทเรียนโดยตนเอง
6. **การประเมินผล**
 - ตรวจการตอบของนักเรียนในการศึกษาบทเรียนโดยตนเอง

(2) กิจกรรมที่ไม่ใช่กิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ มีลักษณะที่ ให้สาระการเรียนรู้ (Knowledge) กระบวนการ (Process) และการประยุกต์ใช้ (Apply) กิจกรรมที่ไม่ใช่แนะแนวแบบบูรณาการ มีทั้งหมดจำนวน 12 กิจกรรม ได้แก่ ได้แก่ 1) กิจกรรมเรารักห้องสมุด 2) ห้องสมุดสำคัญไฉน 3) มารยาทในการใช้ห้องสมุด 4) ห้องสมุดมีประโยชน์อะไร 5) มารู้จักหนังสือกันเถอะ 6) หนังสือคือเพื่อนเรา 7) การจัดหมู่หนังสือ 8) การจัดชั้นหนังสือ 9) บัตรรายการนั้นสำคัญไฉน 10) กฤตภาคคืออะไร 11) การเรียงเลขหมู่หนังสือ 12) การซ่อมหนังสืออย่างง่าย รูปแบบของกิจกรรม ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม สาระการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนกิจกรรม ขั้นนำสู่กิจกรรม ขั้นตอนการ ขั้นสรุปกิจกรรม สื่อ – เครื่องมือ การประเมินผลซึ่ง มีตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างกิจกรรมที่ไม่ใช่กิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ (กิจกรรมการใช้ห้องสมุด) 1 กิจกรรม

กิจกรรมที่ 1

1. **ชื่อกิจกรรม** เรารักห้องสมุด เวลา 1 ชั่วโมง
2. **สาระการเรียนรู้ (K)** การมองเห็นประโยชน์ของการใช้ห้องสมุด และประโยชน์ของหนังสือจะทำให้บุคคลให้ความสำคัญของการดูแลหนังสือให้ใช้ได้ยาวนานคุ้มค่า
3. **วัตถุประสงค์** เพื่อให้ให้นักเรียนมองเห็นประโยชน์ของการใช้ห้องสมุดและการอ่านหนังสือ
4. **ขั้นตอนกิจกรรม (P)**
 - 4.1 **ขั้นนำสู่กิจกรรม**
 - กล่าวทักทายนักเรียน ครูและนักเรียนแนะนำตัวเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์และชวนสนทนาถึงการเข้ามาใช้บริการห้องสมุด แนะนำการใช้ห้องสมุด
 - 4.2 **ขั้นตอนการ**
 - ครูถามนักเรียนว่าประโยชน์ของการใช้ห้องสมุดมีอย่างไรบ้างแล้วแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 คน ระดมสมองแสดงความคิดเห็นถึงประโยชน์ของการใช้ห้องสมุด และประโยชน์ของการใช้ห้องสมุด และประโยชน์ของการอ่านหนังสือ
 - ตัวแทนกลุ่มรายงานผลงานของกลุ่ม
 - 4.3 **ขั้นสรุปกิจกรรม**
 - นักเรียนช่วยกันสรุปเพิ่มเติมถึงประโยชน์ของการใช้บริการห้องสมุด และประโยชน์ของการอ่านหนังสือ (A)

กิจกรรมที่ 1 (ต่อ)

5. สื่อ – เครื่องมือ หนังสือในห้องสมุด

6. การประเมินผล

- นักเรียนทุกคนบอกประโยชน์ของการใช้ห้องสมุดได้
- สังเกตความตั้งใจ สนใจในการร่วมกิจกรรมของนักเรียน

2) ลักษณะและองค์ประกอบของเครื่องมือที่เป็นแบบวัด

(1) แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 2

แบบวัด คือ แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย และแบบวัดแบบอย่างจากครูที่ชอบ ซึ่งมีลักษณะดังนี้

ก. แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย วัดเกี่ยวกับ พฤติกรรมการแสดงออก และการปฏิบัติต่อกันด้วยความเคารพทั้งกาย วาจา ไม่ก้าวร้าวในสิทธิของผู้อื่น เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม มีการวางแผน มีการรับผิดชอบร่วมกัน ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ตลอดจนใช้สติปัญญาและความเฉลียวฉลาดในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยใช้เหตุผล มีลักษณะเป็นข้อความ 20 ข้อ ความ แต่ละข้อความมีมาตราประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ จริงที่สุด จริงค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย คะแนนที่เป็นไปได้ระหว่าง 20 ถึง 120 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูง ผู้ที่ได้คะแนนน้อยแสดงว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อหาโดยการทดสอบค่าที่ (t) มีค่า ตั้งแต่ 1.91 ถึง 5.70 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (r) เป็น .26 ถึง .69 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .86

ตัวอย่างคำถามแบบวัดเกี่ยวกับพฤติกรรมประชาธิปไตย

คำชี้แจง ต่อไปเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการกระทำของนักเรียนขอให้พิจารณาว่านักเรียนได้กระทำสิ่งต่อไปนี้
นี้มาก น้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย \surd ลงบนเส้น ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ตั้งแต่
จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

(0) เมื่ออยู่ในห้องเรียนถ้ามีการแสดงความคิดเห็น ข้าพเจ้าและเพื่อนๆจะพูดอภิปรายแสดง
ความคิดเห็นมากกว่านั่งเฉย

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

(00) ข้าพเจ้าไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากความคิดของข้าพเจ้า

.....
จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย

ข. แบบวัดแบบอย่างจากครูที่ชอบ วัดเกี่ยวกับลักษณะของ
ครู อาจารย์ที่นักเรียนชื่นชอบ มีบุคลิกดีมีพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย นักเรียนสามารถเอาเป็น
แบบอย่างได้ แต่ละข้อตอบ 2 ครั้ง ครั้งแรกประเมินจาก 6 ระดับ ความเห็นครั้งที่ 2 ประเมิน
จาก 3 ระดับ ความเห็นจากการคิดคะแนนแต่ละข้อเอาผลการตอบ 2 ครั้งมาคูณกัน คะแนน
แต่ละข้อเป็นได้ตั้งแต่ 1 ถึง 18 คะแนนทั้งฉบับเป็นได้ 10 ถึง 180 คะแนนความสามารถในการ
จำแนกรายข้อหาโดยค่าที (t) มีค่าตั้งแต่ 3.86 ถึง 7.07 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแต่ละ
ข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (r) มีค่าตั้งแต่ .43 ถึง .76 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา
(α) เท่ากับ .90

ตัวอย่างคำถามแบบวัดเกี่ยวกับครูของฉัน

คำชี้แจง ในตอนนี้แต่ละข้อนักเรียนจะต้องตอบ 2 ครั้งโดย

- **ครั้งแรก** ให้นักเรียนพิจารณาว่าครูของนักเรียนมีลักษณะที่กล่าวนั้นเพียงใดให้นักเรียนขีดเครื่องหมาย \surd ลงบนเส้น ที่ตรงกับความเป็นจริงซึ่งมีตั้งแต่ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย
- **ครั้งที่สอง** ให้นักเรียนพิจารณาว่านักเรียนได้ทำตามลักษณะของครูดังกล่าวเพียงใดโดยขีดเครื่องหมาย \surd ลงบน ที่มีระดับตั้งแต่ มาก ปานกลาง น้อย

(0) ครูของฉันไม่ชอบเขาเปรียบผู้อื่น

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

* ฉันทำตามแบบอย่างครูท่านนั้น

.....
 มาก ปานกลาง น้อย

(2) แบบวัดที่เลือกจากผู้อื่นสร้างไว้

แบบวัดที่เลือกจากผู้อื่นสร้างไว้แล้วมีจำนวน 5 แบบวัด

มีลักษณะดังนี้

ก. แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม วัดเกี่ยวกับการใช้เหตุผลในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม รู้สิ่งไหนควรทำ ไม่ควรทำ แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ผู้วิจัยใช้แบบวัดของ ทวีวัฒน์ บุญชิต (2543) ที่สร้างเป็นเรื่องเกี่ยวกับการณ์ขัดแย้งทางจริยธรรม จำนวน 12 เรื่อง ลักษณะเป็นข้อความแต่ละข้อมี 2 เหตุผล ต้องพิจารณาว่าในแต่ละเหตุผลมีมาตรฐานประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ มากที่สุด ถึง น้อยที่สุด คะแนนที่เป็นไปได้ ตั้งแต่ 121 ถึง 725 คะแนน ความสามารถในการจำแนกของข้อความ (เหตุผล) ซึ่งทดสอบโดยใช้สถิติที (t) มีค่าตั้งแต่ 2.6 ถึง 5.6 ค่าความเที่ยงของแบบวัดซึ่งวิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .76 ผู้ที่ตอบได้คะแนนน้อยเป็นผู้ที่มีเหตุผลในระดับต่ำในทางตรงกันข้าม ผู้ที่ตอบได้คะแนนมาก เป็นผู้ที่มีเหตุผลในระดับสูง

ตัวอย่างแบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม

คำชี้แจง ต่อไปนี้เป็นเหตุการณ์ที่สมมติขึ้น หากนักเรียนอยู่ในเหตุการณ์นี้ จะตัดสินใจกระทำหรือไม่ กระทำ โดย มีเหตุผลที่กำหนดไว้ และนักเรียนเห็นด้วยกับเหตุผลดังกล่าวในระดับใด โปรดทำเครื่องหมาย \surd ลง บนข้อความ ตั้งแต่ มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด เพียงแห่งเดียวตามความรู้สึกที่แท้จริง

เรื่องที่ (0) ในบางครั้งข้าพเจ้าได้ได้เสียง ทะเลาะวิวาทกับพี่น้อง หรือคนในบ้าน แต่ต่อมาข้าพเจ้ารู้สึกตัว จึงเลิกทะเลาะ หรือหลีกเลี่ยงไม่ทะเลาะ กับคนอื่นเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้

ข้าพเจ้ามีเหตุผลเพราะ

1. เหตุผลที่เลิกทะเลาะกับคนอื่นเพราะ “การที่ข้าพเจ้าให้อภัยหรือยกโทษให้กับคนอื่น ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นผู้ใหญ่เต็มที่ “ โดยเห็นด้วยกับเหตุผลนี้ในระดับ

.....
มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด

2. . เหตุผลที่เลิกทะเลาะกับคนอื่นเพราะ “การทะเลาะเบาะแว้งกับคนอื่นทำให้จิตใจขุ่นมัวโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ การปรับความเข้าใจอย่างสงบเท่านั้นจะแก้ปัญหาได้ “ โดยเห็นด้วยกับเหตุผลนี้ในระดับ

.....
มากที่สุด มาก ค่อนข้างมาก ค่อนข้างน้อย น้อย น้อยที่สุด

ข. แบบวัดการมุ่งอนาคตควบคุมตน วัดเกี่ยวกับความ

สามารถของนักเรียนในการคาดการณ์ไกลในอนาคต สามารถวางแผนได้ในอนาคตรับได้ทั้งผลดีและผลเสีย แบบวัดการมุ่งอนาคตควบคุมตนนี้ ผู้วิจัยใช้แบบวัดของ ลินดา สุวรรณดี (2543) มีลักษณะเป็นข้อความ 10 ข้อความ แต่ละข้อความมีมาตราประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลยคะแนนที่เป็นไปได้ ตั้งแต่ 10 ถึง 120 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการมุ่งอนาคตควบคุมตนมาก ผู้ที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่าเป็นผู้ที่มีการมุ่งอนาคตควบคุมตนน้อย ค่าอำนาจจำแนกรายข้อหาโดยการทดสอบโดยใช้สถิติที่ (t) มีค่าที่ตั้งแต่ 2.86 ถึง 10.71 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .75

ตัวอย่างแบบวัดการมุ่งอนาคตควบคุมตน

คำชี้แจง ต่อไปนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะของนักเรียนขอให้นักเรียนพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับลักษณะของนักเรียนมากน้อยเพียงใด ตั้งแต่ **จริงที่สุด** **จริง** **ค่อนข้างจริง** **ค่อนข้างไม่จริง** **ไม่จริง** **ไม่จริงเลย** แล้วขีดเครื่องหมาย \surd ลงบนเส้น ที่ว่างซึ่งตรงกับลักษณะของนักเรียนมากที่สุด

(0) ฉันรีบทำการบ้านให้เสร็จก่อนไปเที่ยวเล่นเสมอ

.....

จริงที่สุด **จริง** **ค่อนข้างจริง** **ค่อนข้างไม่จริง** **ไม่จริง** **ไม่จริงเลย**

(00) เมื่อฉันขึ้นเตียง ฉันจะไม่แปร่งฟันในตอนเช้า

.....

จริงที่สุด **จริง** **ค่อนข้างจริง** **ค่อนข้างไม่จริง** **ไม่จริง** **ไม่จริงเลย**

ค. แบบวัดสุขภาพจิต วัดเกี่ยวกับความสามารถของบุคคลที่จะปรับปรุงตนเองให้มีความสุข มองโลกในแง่ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น ผู้วิจัยใช้แบบวัดของ ดินดา สุวรรณดี (2543) แบบวัดมีลักษณะเป็นข้อความ 10 ข้อความ แต่ละข้อความมีมาตราประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ **จริงที่สุด** **จริง** **ค่อนข้างจริง** **ค่อนข้างไม่จริง** **ไม่จริง** **ไม่จริงเลย** คะแนนที่เป็นไปได้ระหว่าง 10 ถึง 120 คะแนน ผู้ที่ได้คะแนนสูงแสดงว่าเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดีมาก ผู้ที่ได้คะแนนต่ำแสดงว่าเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดีน้อย ค่าอำนาจจำแนกรายข้อหาโดยการทดสอบโดยสถิติที (t) มีค่าตั้งแต่ 4.17 ถึง 8.18 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .82

ตัวอย่างแบบวัดสุขภาพจิต

คำชี้แจง ต่อไปนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกของนักเรียนขอให้นักเรียนพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับลักษณะของนักเรียนมากน้อยเพียงใด ตั้งแต่ **จริงที่สุด** **จริง** **ค่อนข้างจริง** **ค่อนข้างไม่จริง** **ไม่จริง** **ไม่จริงเลย** แล้วขีดเครื่องหมาย \surd ลงบนเส้น ที่วางซึ่งตรงกับลักษณะของนักเรียนมากที่สุด

(00) ฉันรู้สึกว่าเป็นคนตื่นตื้นง่าย

.....
 จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง ไม่จริงเลย

ง. แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบวัดนี้ ผู้วิจัยนำมาจากแบบวัด การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ร่วมกับสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (2543) มีลักษณะเป็นข้อความ 30 ข้อความ แต่ละข้อความมีมาตรประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ **จริงที่สุด** ถึง **ไม่จริงเลย** คะแนนที่เป็นไปได้ ระหว่าง 30 ถึง 180 คะแนนผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยดีมาก ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อย แสดงว่าเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยน้อย ข้อคำถามของแบบวัดดังกล่าวมีความสามารถในการจำแนกอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่าทดสอบที (t) ตั้งแต่ 2.87 ถึง 5.19 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับทั้งฉบับ (r) ตั้งแต่ .22 ถึง .73 ค่าความเที่ยงหาโดยสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .92

ตัวอย่างคำถามแบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาว่าข้อความต่อไปนี้ตรงกับกรปฏิบัติของพ่อ แม่ หรือผู้ปกครองผู้ซึ่งใกล้ชิด และเป็นผู้เลี้ยงดูนักเรียนเพียงใดตั้งแต่ จริ่งที่สุด จริ่ง ค่อนข้างจริ่ง ค่อนข้างไม่จริ่ง ไม่จริ่ง ไม่จริ่งเลย แล้วขีดเครื่องหมาย \checkmark ลงบนเส้น ที่วางซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

(00) พ่อ แม่แสดงให้ฉันรู้ว่าท่านรักฉันมาก

.....
 จริ่งที่สุด จริ่ง ค่อนข้างจริ่ง ค่อนข้างไม่จริ่ง ไม่จริ่ง ไม่จริ่งเลย

จ. แบบวัดลักษณะเพื่อนที่คบ แบบวัดนี้ผู้วิจัยนำมาจาก

แบบวัดของทวิวัฒน์ บุญชิต (2540) มีลักษณะเป็นข้อความ 20 ข้อความ แต่ละข้อความมีมาตราประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่ จริ่งที่สุด ถึง ไม่จริ่งเลย คะแนนที่เป็นไปได้ ระหว่าง 20 ถึง 120 คะแนน คะแนนผู้ที่ได้คะแนนมากแสดงว่าเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนดีมาก ส่วนผู้ที่ได้คะแนนน้อย แสดงว่าเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนไม่ดี ข้อคำถามของแบบวัดดังกล่าวมีความสามารถในการจำแนกอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีค่าทดสอบที (t) ตั้งแต่ 2.87 ถึง 4.75 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับทั้งฉบับ (r) ตั้งแต่ .25 ถึง .65 ค่าความเที่ยงหาโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .87

ตัวอย่าง แบบวัดลักษณะเพื่อนที่คบ

คำชี้แจง ต่อไปนี้เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการกระทำของเพื่อนๆ ของนักเรียน จงพิจารณาว่าเพื่อนได้กระทำสิ่งต่อไปนี้มากน้อยเพียงใดแล้วใส่เครื่องหมาย \checkmark ลงบน ที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด ตั้งแต่ จริ่งที่สุด จริ่ง ค่อนข้างจริ่ง ค่อนข้างไม่จริ่ง ไม่จริ่ง ไม่จริ่งเลย

(00) เพื่อนๆ ข้าพเจ้าทำสิ่งของผู้อื่นเสียหาย แม้ไม่มีใครรู้ เพื่อนๆ ก็จะไม่รับผิดชอบค่าเสียหายนั้น

.....
 จริ่งที่สุด จริ่ง ค่อนข้างจริ่ง ค่อนข้างไม่จริ่ง ไม่จริ่ง ไม่จริ่งเลย

4. การรวบรวมข้อมูล.

การรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

4.1 จัดกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มเพื่อทดลองโดยจัดเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4.2 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบวัดทุกชุดซึ่งมีทั้งหมด 7 ชุด เป็นการวัดครั้งแรก (pretest) ได้แก่ แบบวัดการอนาคตควบคุมตน แบบวัดเหตุผลเชิงจริยธรรม แบบวัดสุขภาพจิต แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบวัดลักษณะเพื่อนที่คบ แบบวัดแบบอย่างจากครูที่ชอบ แบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย

4.3 ดำเนินการให้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการกับกลุ่มทดลอง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง (รวม 12 ชั่วโมง) ส่วนกลุ่มควบคุมให้เรียนรู้ตามปกติ โดยกลุ่มควบคุมนี้ใช้กิจกรรมอื่นที่มีใช้กิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ

4.4 เมื่อเสร็จสิ้นการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ทำเฉพาะแบบวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย อีกครั้งหนึ่ง (posttest)

4.5 นำแบบวัดทั้งสองครั้งมาตรวจให้คะแนนเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐาน สถิติอ้างอิง

5.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 วิเคราะห์เบื้องต้น ทำการวิเคราะห์ลักษณะชีวสังคมและสภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง

5.2.2 วิเคราะห์เพื่อตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัยโดยใช้ สถิติอ้างอิง สถิติทดสอบค่าที (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (two way analysis of variance)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย “ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนวแบบบูรณาการ ที่มีต่อพฤติกรรม ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนฤตบากราชบุรีบำรุง จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2545” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนวแบบบูรณาการ ที่มีต่อ พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนในขณะเดียวกัน ต้องการทราบผลของลักษณะทางสถาน การณ์ ลักษณะทางจิต และลักษณะทางชีวสังคม ที่เกี่ยวข้องกับการได้รับประโยชน์มากน้อยจาก การได้รับการฝึกอบรมนักเรียน

การวิจัยที่ทดลองได้ใช้เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ตัวแปรอิสระที่จัด กระทำการวิจัย คือ การฝึก ซึ่งแบ่งเป็นการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนวแบบบูรณาการ (กลุ่มทดลอง) กับไม่ฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนวแบบบูรณาการ (กลุ่มควบคุม) ส่วนตัวแปร อิสระควบคุมที่เป็นสถานการณ์ทางสังคม ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ลักษณะ เพื่อนที่คบ แบบอย่างจากครูที่ชอบ ตัวแปรอิสระควบคุมที่เป็นจิตลักษณะของนักเรียน ได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม การมุ่งอนาคตควบคุมตน สุขภาพจิต ตัวแปรตามคือ พฤติกรรม ประชาธิปไตย

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการเพื่อตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ 4 ประการ ซึ่งได้เสนอไว้แล้วนั้น การวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สถิติเชิงบรรยาย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่ามัธยฐาน (median) การทดสอบความเท่าเทียมของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบ สมมติฐานข้อที่ 1 ใช้สถิติการทดสอบค่าที (t - test) ทดสอบสมมติฐานข้อ 2 ถึงข้อที่ 4 ใช้ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง (2 way ANOVA) การวิเคราะห์ด้วยสถิติเหล่านี้ใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะดำเนินการไปตามลำดับ คือการวิเคราะห์ลักษณะ พื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่างก่อนการ ทดลอง และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ 1 จนถึง สมมติฐานที่ 4 ในการวิเคราะห์ด้วยสถิติข้างอึ้งนั้น ผลที่พบนัยสำคัญ จะแสดง

สัญลักษณ์ คือ * แสดงว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ** แสดงว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .01 *** แสดงว่า มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

1. ผลการวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน กุดบากราษฎร์บำรุง จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2545 การวิเคราะห์เพื่อการเข้าใจกลุ่ม ตัวอย่างเป็นเบื้องต้น คือ ลักษณะทางชีวสังคม และสถานภาพ ลักษณะที่อยู่ในระดับนามบัญญัติ (nominal) ใช้การคำนวณจำนวน ร้อยละ การวิเคราะห์ลักษณะที่เป็นอันตรภาค (interval) หรืออัตราส่วน (ratio) ใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่ามัธยฐาน (median) และพิสัย (range) ผลการวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานของกลุ่ม ตัวอย่างเป็นดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางชีวสังคมและสภาพของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ลักษณะ	สถิติ		ลักษณะ	สถิติ			
	ทาง	ทาง		ทาง	ทาง	ทาง	ทาง
ชีวสังคม / สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ	ชีวสังคม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนฯ	มัธยฐาน	พิสัย
กลุ่ม	50	100	อายุ (ปี)	11.60	.49	12.00	1
ทดลอง	25	50					
ควบคุม	25	50	GPA	2.8	.65	2.66	2.82
เพศ	50	100					
ชาย	21	42					
หญิง	29	58					

จากตารางที่ 4.1 กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยนี้มีจำนวนทั้งหมด 50 คน แบ่งเป็นกลุ่ม ที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ จำนวน 25 คน กลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ จำนวน 25 คน เมื่อจำแนกตามเพศ เป็นชาย จำนวน 21 คน เป็นหญิง 29 คน (คิดเป็นร้อยละ 42 และ 58 ตามลำดับ) อายุเฉลี่ย 11.60 ปี ระดับ

คะแนนเฉลี่ย (GPA) มีค่าเฉลี่ย 2.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .65 โดยมีตั้งแต่ระดับคะแนน 1.50 จนถึง 4.00

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทดลอง

2.1 ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนการทดลองเพื่อตรวจสอบความเกี่ยวข้องของตัวแปรอิสระจัดกระทำกับตัวแปรตามของการวิจัย จึงได้ทำการตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่างในตัวแปรตามของการวิจัย โดยจำแนกตามตัวแปรจัดกระทำ คือ การฝึก ผลการตรวจสอบเป็นดังต่อไปนี้

2.1.1 การตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่างในตัวแปรตาม **พฤติกรรมประชาธิปไตยเมื่อจำแนกตาม ตัวแปรจัดกระทำ “ การฝึก ”** หรือกลุ่มการฝึก การตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มที่จะรับฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ กับกลุ่มที่จะไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการในตัวแปรพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยใช้การทดสอบโดยค่าที (t-test) ได้ผลดังตาราง 4.2

ตาราง 4.2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมประชาธิปไตยวัดก่อนทดลองระหว่างกลุ่มที่จะได้รับการฝึกกับกลุ่มที่จะไม่ได้รับการฝึก

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ (การฝึก)	จำนวน	ค่าสถิติ (\bar{X})	ค่าสถิติ (SD)	t
พฤติกรรม ประชาธิปไตย	จะได้รับการฝึก (ก)	25	82.92	6.36	2.44*
	จะไม่ได้รับการฝึก (ข)	25	78.44	6.64	

ก. จะได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ

ข. จะไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ

จากตารางที่ 4.2 พบว่าผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มที่จะได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการกับกลุ่มที่จะไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ ได้ทดสอบค่าที (t- test) เท่ากับ 2.44 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ากลุ่มที่จะได้รับการฝึกทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันตั้งแต่ก่อนฝึก

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นผลจากการทดลอง โดยมีเป้าหมายสำคัญที่จะตรวจสอบสมมติฐาน ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้ง 4 ข้อ เนื่องจากการเปรียบเทียบพฤติกรรมประชาธิปไตย (ซึ่งเป็นตัวแปรตาม) ก่อนการทดลองพบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ฉะนั้นจึงใช้คะแนนความแตกต่าง (different score) เป็นตัวแปรตามการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่ม ใช้สถิติ t-test แบบอิสระการวิเคราะห์กับคะแนนที่เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) กรณีที่พบ นัยสำคัญของความแปรปรวน เมื่อจำแนกตามกลุ่มที่มากกว่า 2 กลุ่ม จะทำการวิเคราะห์ต่อด้วย สถิติการวิเคราะห์พหุคูณของเชฟเฟ (Scheffe's method)

2.2.1 พฤติกรรมประชาธิปไตยหลังการฝึกของนักเรียนเมื่อเปรียบเทียบ ระหว่างการฝึก

การวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตย เปรียบเทียบระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้สถิติ (t) independent ผลการวิเคราะห์เป็นดังนี้

ตารางที่ 4.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความแตกต่าง ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการฝึก กับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ (การฝึก)	จำนวน	ค่าสถิติ		
			(\bar{X})	(SD)	t
พฤติกรรม	จะได้รับการฝึก (ก)	25	25.20	5.03	
ประชาธิปไตย	จะไม่ได้รับการฝึก (ข)	25	.48	1.98	22.88***

จากตารางที่ 4.3 การทดสอบสมมติฐานที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรม (ที่เป็น คะแนนความแตกต่าง) ของกลุ่มที่ฝึกโดยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ กับกลุ่มควบคุม โดยสถิติ t (t - test) ได้พบนัยสำคัญของคะแนนความแตกต่างที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ย (ของคะแนนความแตกต่าง) พฤติกรรมประชาธิปไตย พบว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกด้วยชุด กิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตย ($\bar{X} = 25.20$) สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก ($\bar{X} = .48$)

ผลดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1 ที่กล่าวว่า “นักเรียนผู้ที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ”

2.2.2 พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่มีจิตลักษณะต่างกันและได้รับการฝึกต่างกัน

การวิเคราะห์ส่วนนี้ต้องการตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2 ซึ่งกล่าวว่า “นักเรียนผู้มีจิตลักษณะสูงถ้าได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวบูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนผู้ที่มีจิตลักษณะต่ำ” สมมติฐานข้อนี้ คาดหวังว่าการที่นักเรียนมีความพร้อมในจิตลักษณะแตกต่างกันจะทำให้สามารถได้รับประโยชน์จากการฝึกแตกต่างกัน การวิเคราะห์จะใช้สถิติ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางที่มีการฝึกเป็นตัวแปรอิสระตัวแรก และความพร้อมทางจิต เป็นตัวแปรอิสระตัวที่สองจึงให้ความสนใจกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการฝึก กับตัวแปรความพร้อมทางจิตเป็นสำคัญ

หนึ่งส่วนที่เป็นผลหลัก ซึ่งเป็นความแปรปรวนของตัวแปรการฝึก จะเป็นผลซ้ำกับการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มในการวิเคราะห์ที่ผ่านมา จะไม่มีการแปลผลซ้ำอีก และจากผลการตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง (ตารางที่ 4.2) ได้พบความแตกต่างของกลุ่มทดลอง กับกลุ่มควบคุมตั้งแต่ก่อนฝึกในคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยที่ใช้เป็นตัวแปรตามของการวิเคราะห์ จึงใช้คะแนนความแตกต่าง (different score) ของพฤติกรรมประชาธิปไตยระหว่างหลังการฝึก กับก่อนการฝึกเป็นตัวแปรตามของการวิเคราะห์ซึ่งเป็นดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตย (ที่เป็นคะแนนความต่าง) เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระการฝึก และความพร้อมทางจิต

แหล่งความแปรปรวน (source of variation)	องศาแห่งความเป็นอิสระ (df)	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (Mean square)	ค่าเอฟ (F)
การฝึก	1	7701.37	570.01 ***
ความพร้อมทางจิต	1	51.05	3.78
การฝึก * ความพร้อมจิต	1	28.27	2.09
ความคลาดเคลื่อน	46	13.51	
รวม	50		

จากตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง ของคะแนนพฤติกรรม ประชาธิปไตยที่เพิ่มขึ้น (ที่เป็นคะแนนความต่าง) ตามตัวแปรอิสระการฝึกและความพร้อมทางจิต พบนัยสำคัญของความแปรปรวนเฉพาะ เมื่อพิจารณาตามการฝึกเท่านั้น เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย พบว่า กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นผลที่ได้เคยพบแล้ว

ในการทดสอบสมมติฐานที่ 1 การวิเคราะห์ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนเมื่อพิจารณาตามความพร้อมทางจิต หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับความพร้อมทางจิต

2.2.3 พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน ที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมต่างกัน และได้รับการฝึกต่างกัน

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ต้องการตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 3 ซึ่งกล่าวว่า “นักเรียนผู้ที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมที่ดี ถ้าได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงสุด ขณะที่นักเรียนที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมไม่ดี ซึ่งไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำที่สุด” สมมติฐานข้อนี้คาดหวังว่าการที่นักเรียนมีประสบการณ์ หรืออยู่ในสถานการณ์ทางสังคมที่แตกต่างกัน จะช่วยให้สามารถรับประโยชน์จากการฝึกได้แตกต่างกัน การวิเคราะห์โดยสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 2 ทาง (2 way ANOVA) ที่มีการฝึกเป็นตัวแปรอิสระตัวแรก และสถานการณ์ทางสังคม เป็นตัวแปรอิสระตัวที่สอง จึงให้ความสนใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการฝึกกับตัวแปรสถานการณ์เป็นสำคัญ ค่าของตัวแปรตามในการวิเคราะห์ใช้คะแนนความแตกต่างของพฤติกรรมประชาธิปไตยหลัง - ก่อนการฝึก ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนความแตกต่างพฤติกรรมประชาธิปไตยเมื่อพิจารณาตามการฝึก และสถานการณ์ทางสังคมของนักเรียน เป็นดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตย (ที่เป็นคะแนนความต่าง) เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระการฝึก และสถานการณ์ทางสังคมของนักเรียน

แหล่งความแปรปรวน (source of variation)	องศาแห่งความเป็นอิสระ (df)	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (Mean square)	ค่าเอฟ (F)
การฝึก	1	7312.44	519.14 ***
ความพร้อมสถานการณ์	1	33.08	2.35
การฝึก * ความพร้อมสถานการณ์	1	19.22	1.36
ความคลาดเคลื่อน	46	14.09	
รวม	50		

จากตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง ของพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่เพิ่มขึ้น (คะแนนความต่าง) ตามตัวแปรอิสระการฝึก และความพร้อมทางสถานการณ์ พบนัยสำคัญของความแปรปรวนเฉพาะเมื่อพิจารณาตามการฝึกเท่านั้น เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่ากลุ่มทดลองมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นผลที่ได้เคยพบแล้วในตารางการทดสอบสมมติฐานที่ 1 การวิเคราะห์ที่ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนเมื่อพิจารณาตามความพร้อมทางสถานการณ์ หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับความพร้อมทางสถานการณ์

2.2.4 พฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่มีลักษณะชีวสังคมบางประการต่างกัน และได้รับการฝึกต่างกัน

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ต้องการตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 4 ที่กล่าวว่า “นักเรียนที่มีสติปัญญาสูง และเพศหญิง เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มเปรียบเทียบกับอื่นๆ” สมมติฐานในข้อนี้คาดหวังว่าการที่นักเรียนมีลักษณะทางชีวสังคมบางประการต่างกันจะทำให้สามารถได้รับประโยชน์จากการฝึกได้แตกต่างกัน การวิเคราะห์จะใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางที่มีการฝึกเป็นตัวแปรอิสระตัวแรก และลักษณะทางชีวสังคมบางประการเป็นตัวแปรอิสระตัวที่สอง ตัวแปรตามคือ คะแนนความแตกต่างของพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยให้ความสนใจกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการฝึก กับตัวแปรลักษณะทางชีวสังคมบางประการเป็นสำคัญ

ตัวแปรลักษณะทางชีวสังคมที่นำมาเป็นตัวแปรอิสระ (ตัวที่ 2)

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ได้แก่ เพศ สถิติปัญญา โดยตัวแปรเพศ แบ่งเป็น ชาย กับหญิง ส่วนสถิติปัญญา แบ่งเป็น 2 ระดับ โดยใช้มัธยฐาน ค่าต่ำกว่า หรือ เท่ากับมัธยฐานคือ ค่าต่ำหรือน้อย ค่าที่สูงกว่ามัธยฐานคือค่าสูง หรือมาก ผลการวิเคราะห์เป็นดังตารางที่ 4.6 และ 4.7

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระการฝึก และสถิติปัญญา

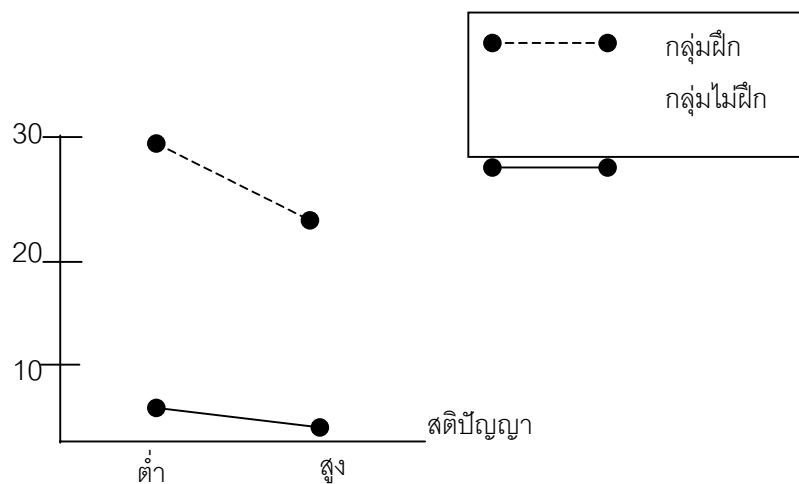
แหล่งความแปรปรวน (source of variation)	องศาแห่งความเป็นอิสระ (df)	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (Mean square)	ค่าเอฟ (F)
การฝึก	1	7166.74	566.06 ***
สถิติปัญญา	1	73.20	5.78**
การฝึก * สถิติปัญญา	1	53.29	4.01*
ความคลาดเคลื่อน	46	12.66	
รวม	50		

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน (ที่เป็นคะแนนความต่าง) ตามตัวแปรอิสระการฝึก และสถิติปัญญา พบว่าพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนแปรปรวนไปตามการฝึกที่ระดับนัยสำคัญ .001 แปรปรวนไปตามสถิติปัญญาที่ระดับนัยสำคัญ .01 และพบว่าแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับสถิติปัญญา ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกมีพฤติกรรมประชาธิปไตยเพิ่มขึ้นสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก จากการเปรียบเทียบกลุ่มสถิติปัญญาสูงกับสถิติปัญญาต่ำพบว่านักเรียนสถิติปัญญาต่ำมีคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตย ($\bar{X} = 14.12$) เพิ่มขึ้นสูงกว่านักเรียนสถิติปัญญาสูง ($\bar{X} = 11.63$) กรณี ที่พบความแปรปรวนตามปฏิสัมพันธ์ 2 ทาง ระหว่างการฝึก กับสถิติปัญญา ได้ทำการทดสอบต่อด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe's method) ซึ่งได้ผลดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตย (คะแนนความต่าง) ของกลุ่มที่สติปัญญา (GPA) ต่างกันซึ่งได้รับการฝึกต่างกัน

การฝึก	สติปัญญา	จำนวน	รหัส				
			11	22	21		
			ค่าเฉลี่ย	.70	22.92	27.55	
ไม่ฝึก	สูง	15	12	.33	.37	22.59*	27.22*
ไม่ฝึก	ต่ำ	10	11	.70	-	22.22*	26.85*
ฝึก	สูง	13	22	22.92	-	-	4.63
ฝึก	ต่ำ	12	21	27.55	-	-	-

จากตารางที่ 4.7 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่มีสติปัญญา (GPA) ต่างกันซึ่งได้รับการฝึกต่างกัน พบความแตกต่างของกลุ่มเปรียบเทียบ 4 คู่ แต่ผลที่สำคัญ คือ นักเรียนที่สติปัญญาสูงเมื่อได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีคะแนนเฉลี่ย พฤติกรรมประชาธิปไตยเปลี่ยนแปลงไป สูงกว่านักเรียนสติปัญญาต่ำที่ไม่ได้รับการฝึก และในกลุ่มฝึกด้วยกันนักเรียนสติปัญญาต่ำมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 27.55$) ไปมากกว่านักเรียนสติปัญญาสูง ($\bar{X} = 22.92$) ซึ่งแสดง ได้ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนความต่างพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มสติปัญญาต่างกันที่ได้รับการฝึกฝนต่างกัน

ตารางที่ 4.8 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน
(คะแนนความต่าง)ของกลุ่มเพศต่างกัน ซึ่งได้รับการฝึกฝนต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน (source of variation)	องศาแห่งความเป็นอิสระ (df)	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (Mean square)	ค่าเอฟ (F)
การฝึก	1	7268.99	539.53 ***
เพศ	1	36.10	2.68
การฝึก * เพศ	1	41.18	3.06
ความคลาดเคลื่อน	46	13.47	
รวม	50		

จากตารางที่ 4.8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน (ที่เป็นคะแนนความต่าง) เมื่อพิจารณาตามการฝึกเพศ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกเพศ พบความแปรปรวนเฉพาะที่เป็นการฝึกเช่นเดิม

สรุป ผลการวิเคราะห์ เพื่อตรวจสอบสมมติฐานทั้ง 4 ข้อ พบผลสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 อย่างสมบูรณ์ และสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 4 บางส่วน กล่าวคือพบว่า กลุ่มที่ได้รับการฝึกมีพฤติกรรมประชาธิปไตยที่เปลี่ยนไปสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก และพบว่า ในกลุ่มที่ได้รับการฝึกด้วยกันนักเรียนที่มีสติปัญญาต่ำมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมประชาธิปไตย (เพิ่มขึ้น) มากกว่านักเรียนที่มีสติปัญญาสูง

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ ที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน กุดบากราษฎร์บำรุง จังหวัดสกลนคร ปีการศึกษา 2545 “ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบตั้งแต่การกำหนดปัญหา การวิจัย การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การกำหนดวิธีการวิจัยและดำเนินการวิจัยจนถึงขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้ได้ข้อสรุปผลการวิจัยที่เป็นความรู้ ความเข้าใจ ในประสิทธิผลของการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ ที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนกุดบากราษฎร์บำรุงอย่างชัดเจน

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.1.1 เพื่อศึกษาผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียน
- 1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่างกัน
- 1.1.3 เพื่อเปรียบเทียบผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่อยู่ในสถานการณืโดยรวมต่างกัน
- 1.1.4 เพื่อเปรียบเทียบผลการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนที่มีลักษณะทางชีวสังคมต่างกัน

1.2 สมมติฐานของการวิจัย

- 1.2.1 นักเรียนผู้ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียน ที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ
- 1.2.2 นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตสูงถ้าได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงที่สุดขณะที่นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำซึ่งไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำที่สุด

1.2.3 นักเรียนที่อยู่ในสถานการณทางสังคมที่ดี ถ้าได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงที่สุด ขณะที่นักเรียนที่อยู่ในสถานการณทางสังคมไม่ดี ซึ่งไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำที่สุด

1.2.4 นักเรียนที่มีความสามารถทางสติปัญญาสูง หรือพิเศษหึ่งเมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มเปรียบเทียบ

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากร ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2545 ของโรงเรียนกุศบาทราชวรุ์บำรุง จังหวัดสกลนคร จำนวน 75 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนจากประชากร ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

- 1) เลือกนักเรียน 2 ห้องๆ ละ 25 คน
- 2) จับฉลากให้เป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง กลุ่มควบคุม 1 ห้อง

1.3.3 เครื่องมือการวิจัย

- 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ จำนวน 12 กิจกรรม และชุดกิจกรรมที่ใช้กับกลุ่มควบคุม 12 กิจกรรม
- 2) แบบวัดตัวแปร จำนวน 7 ชุด

1.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย แบบสอบถามจิตลักษณะ แบบสอบถามสถานการณทางสังคม รวมทั้งแบบสอบถามทางชีวสังคมด้วย เป็นการทดสอบครั้งแรก (Pretest)
- 2) ดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการกับกลุ่มทดลองเป็นเวลา 12 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 2 วัน ส่วนกลุ่มควบคุมให้ทำกิจกรรมอื่นในคาบเวลาเดียวกัน (โดยใช้กิจกรรมอื่นที่มีใช้กิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ)
- 3) เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกโดยใช้กิจกรรมต่างๆแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มทำแบบสอบถามวัดพฤติกรรมประชาธิปไตย อีกครั้งหนึ่ง (Posttest)
- 4) นำผลการสอบวัดทั้งสองครั้งมาตรวจให้คะแนน

5) นำข้อมูลจากการวัดก่อนการทดลอง และหลังการทดลองมา
ดำเนินการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบสมมติฐานต่อไป

1.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง
2) วิเคราะห์ความเท่าเทียมกันของกลุ่มตัวอย่างก่อนการฝึกด้วย
ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ

3) วิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัย

1.4 ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1.4.1 นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมี
พฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก

1.4.2 ไม่พบว่านักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่างกันหรืออยู่ในสถานการณ์
โดยรวมต่างกันมีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่างกันเมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบ
บูรณาการ

1.4.3 นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่มีสติ
ปัญญาต่ำมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้น มากกว่านักเรียนที่มีสติปัญญาสูง

2. อภิปรายผล

2.1 สรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานการวิจัย

จากการประมวลเอกสารพฤติกรรมประชาธิปไตย ทั้งที่เป็นแนวคิดทฤษฎีใน
ส่วนที่เป็นผลงานวิจัยทั้งต่างประเทศและในประเทศอย่างกว้างขวาง ทำให้ผู้วิจัยสามารถใช้
ประสบการณ์เหล่านั้น คาดหมายผลการวิจัย ที่จะเกิดจากการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบ
บูรณาการกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนกุตบากราชบุรีบำรุงโดยตั้งสมมติฐาน
4 ประการ ซึ่งต่อไปนี้จะได้นำเสนอการคาดหมายในแต่ละประการ สรุปผลการวิเคราะห์และ
อภิปรายไปตามลำดับ

2.1.1 การสรุป และอภิปรายตามสมมติฐาน ข้อที่ 1

สมมติฐานของการวิจัยข้อแรกมีความว่า “ นักเรียนผู้ได้รับการฝึกด้วย
ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตย สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก
ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ “ สมมติฐานข้อนี้คาดว่า การฝึกพฤติกรรมประชาธิปไตย

ด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยยึดหลักการวิธีการบูรณาการ จะได้ผลดีกับนักเรียนที่ได้รับการฝึก

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ ผลดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานที่ 1

ผลที่ได้พบสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 แสดงว่าชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีประสิทธิภาพดีทำให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้น จึงนับว่ากิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการเป็นกิจกรรมอีกชุดหนึ่งที่สร้างขึ้นและได้ผลดี ซึ่งก่อนหน้านี้ก็มีการฝึกเพื่อพัฒนาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยหรือลักษณะใกล้เคียง พบว่าได้ผลดีได้แก่ การศึกษาของ ปนัดดา ยิ้มสกุล (2538) ที่ทดลองใช้ชุดแนะแนว ที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน บ้านท่ากอย กิ่งอำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีความสามัคคีสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ สอดคล้องกับการศึกษาของ จีรวรรณ มีแก้ว (2539) ที่ได้ทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวในการเสริมสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยของนักเรียน พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนว และนักเรียนที่ได้รับการสอนตามโปรแกรมปกติ มีคะแนนวิถีชีวิตประชาธิปไตยสูงขึ้น และ วิมลพรรณ กลางถนิ (2536) ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบ ที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย ด้านการยอมรับของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนใจดี อำเภอชุนันท์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่านักเรียนที่ใช้เทคนิคแม่แบบมีคะแนนพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ผลการวิจัยนี้ยังได้แสดงให้เห็นผลดีของการจัดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการซึ่งเป็นลักษณะของกิจกรรมการฝึกในการวิจัยนี้ ซึ่งลักษณะกิจกรรมบูรณาการนี้หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา (2543: 66) ก็เห็นคุณค่าโดยกล่าวว่ากิจกรรมบูรณาการเป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสานข้อความรู้ต่างๆเข้าด้วยกัน การเรียนรู้จะเป็นไปได้ดีเมื่อผู้เรียนได้มีโอกาสสัมผัสองค์ประกอบ การเรียนรู้ที่หลากหลาย ได้ค้นคว้าแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างวิชาต่างๆ จึงช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตจริง ตลอดจนมองเห็นประโยชน์ในสิ่งที่เรียนว่าสามารถนำไปใช้ได้

2.1.2 การสรุปและอภิปรายตามสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 2 มีเนื้อความว่า “นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตสูง ถ้าได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงสุด ขณะที่นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำ ซึ่งไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำที่สุด” สมมติฐานข้อนี้คาดว่าเมื่อได้รับการฝึกไปแล้ว นักเรียนผู้ที่ได้รับการฝึกซึ่งมีจิตลักษณะดีมาก จะมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่า ขณะที่ผู้ที่มีจิตลักษณะดีน้อยมีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำกว่า วิธีการทางสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานข้อนี้คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางที่มีการฝึกเป็นตัวแปรอิสระตัวแรก และความพร้อมทางจิตลักษณะเป็นตัวแปรอิสระตัวที่สอง จึงให้ความสนใจกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการฝึก กับตัวแปรจิตลักษณะเป็นสำคัญ

ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนเมื่อพิจารณาตามความพร้อมทางจิต หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับความพร้อมทางจิต ผลดังกล่าวจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 2 ที่กล่าวว่า “นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตสูงถ้าได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนวแบบบูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงสุด ขณะที่นักเรียนที่มีความพร้อมทางจิตต่ำซึ่งไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำที่สุด”

2.1.3 การสรุปและอภิปรายตามสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 3 มีเนื้อความว่า “นักเรียนที่อยู่ในสถานการณทางสังคมที่ดีถ้าได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงสุด ขณะที่นักเรียนที่อยู่ในสถานการณทางสังคมไม่ดีซึ่งไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนวแบบบูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำที่สุด” สมมติฐานข้อนี้คาดว่าเมื่อได้ผ่านการฝึกไปแล้ว นักเรียนผู้ที่ได้รับการฝึก ซึ่งมีความพร้อมทางสถานการณทางสังคมดีมาก จะมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่า ขณะที่ผู้ที่มีความพร้อมสถานการณทางสังคมดีน้อย มีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำกว่า วิธีการทางสถิติที่ใช้เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อนี้คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบสองทาง ซึ่งมีการฝึกเป็นตัวแปรอิสระตัวแรก และสถานการณทางสังคมเป็นตัวที่สองจึงให้ความสนใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการฝึก กับตัวแปรสถานการณเป็นสำคัญ

ผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ไม่พบนัยสำคัญของความแปรปรวนตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างการฝึกกับสถานการณ จึงไม่สามารถกล่าวได้ว่า นักเรียนที่อยู่ในสถานการณทางสังคมที่ต่างกันจะได้รับผลดีจากการฝึกต่างกัน ผลเช่นนี้จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานที่การวิจัยข้อ 3 ที่กล่าวว่า “นักเรียนที่อยู่ในสถานการณทางสังคมที่ดี ถ้าได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรม

แนะแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงที่สุด ขณะที่นักเรียนที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมไม่ดีซึ่งไม่ได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำที่สุด “

2.1.4 การสรุปและอภิปรายตามสมมติฐานข้อที่ 4

สมมติฐานข้อที่ 4 มีเนื้อความว่า “นักเรียนที่มีสติปัญญาสูง หรือเพศหญิง เมื่อได้รับการฝึกด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มเปรียบเทียบ “ สมมติฐานข้อนี้คาดว่าเมื่อผ่านการฝึกไปแล้วนักเรียนผู้ที่ได้รับการฝึกซึ่งมีสติปัญญาสูงมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่าขณะที่ผู้ที่มีสติปัญญาต่ำ มีพฤติกรรมประชาธิปไตยต่ำที่สุด วิธีการทางสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานข้อนี้คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางที่มีการฝึกเป็นตัวแปรอิสระตัวแรก และลักษณะทางชีวสังคมบางประการเป็นตัวแปรอิสระตัวที่สอง ตัวแปรตาม คือ คะแนนความแตกต่างของพฤติกรรมประชาธิปไตย โดยให้ความสนใจกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการฝึก กับตัวแปรลักษณะทางชีวสังคมบางประการเป็นสำคัญ

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่านักเรียนที่มีสติปัญญาสูงมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่มีสติปัญญาต่ำกว่า และพบว่านักเรียนที่มีสติปัญญาต่ำกว่าที่ได้รับการฝึก มีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนกลุ่มตรงข้ามซึ่งไม่ได้รับการฝึกเลย

ผลที่พบแสดงว่า โดยสภาพปกติแล้ว นักเรียนสติปัญญาสูงมีพฤติกรรมประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนสติปัญญาต่ำกว่า ซึ่งอาจเป็นเพราะนักเรียนสติปัญญาสูงมีความสามารถในการรับรู้ การคิดที่ดีกว่าจึงมีพัฒนาการที่ดีกว่า แต่เมื่อได้รับการฝึกเพิ่มอย่างเข้มข้น นักเรียนสติปัญญาต่ำ ซึ่งเดิมมีพฤติกรรมอยู่ในระดับต่ำและยังมีช่วงของการพัฒนาได้มากจึงมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นได้มาก ขณะที่นักเรียนสติปัญญาสูงนั้นพัฒนาด้วยตนเองอย่างเต็มที่อยู่แล้วจึงพัฒนาเพิ่มอีกได้ไม่มากนัก

สรุปจากการตรวจสอบสมมติฐานของการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ 4 ข้อ ได้พบว่ามีสมมติฐานที่ได้รับการสนับสนุน คือ ข้อ 1 และข้อ 4

3. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษางานวิจัย

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ครู อาจารย์แนะแนว อาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนสามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ ไปใช้พัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยให้แก่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือในระดับใกล้เคียงกันกับกลุ่มตัวอย่าง

3.1.2 สถานศึกษาที่มีบริบทที่ใกล้เคียงกับโรงเรียนนุกุดบากราชบุรีบำรุงควรประชาสัมพันธ์ ให้การสนับสนุน และผลักดันการนำชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ เพื่อใช้พัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยให้แก่เด็ก และเยาวชนให้เกิดผลเชิงรูปธรรม

3.1.3 ผู้ที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมประชาธิปไตยซึ่งได้พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ ควรศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานรวมทั้งฝึกใช้กิจกรรมจนมั่นใจว่าสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้องเหมาะสม หรือควรขอรับคำแนะนำ และการฝึกฝนเพิ่มเติมจากผู้วิจัย ก่อนที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการไปใช้จริงได้

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการ ที่มีต่อพฤติกรรมอื่นๆ ที่ควรพัฒนา เช่น พฤติกรรมการประหยัด พฤติกรรมการมีวินัย

3.2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุผลมทบอื่นๆที่อาจมีต่อการฝึกให้มีพฤติกรรมประชาธิปไตย แล้วนำปัจจัยสำคัญที่พบมาจัดทำชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2538) *แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย*
กรุงเทพมหานคร การศาสนา
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540) *กรอบความคิดเพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม
จริยธรรมที่เน้นความมีวินัย และความเป็นประชาธิปไตย* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2541) *แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามพระราช
บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2545) “คู่มือการบริหารจัดการแนะแนว” กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์
- กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2543) *แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตาม
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว
- กรมสุขภาพจิต (2544) *คู่มือส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสำหรับครู*
กรุงเทพมหานคร เอส อาร์เพรินติ้ง แมสโปรดักส์
- กรองแก้ว อยู่สุข (2539) *พฤติกรรมองค์การ* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- กระทรวงสาธารณสุข (2544) *คู่มือครูที่ปรึกษาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน* กรุงเทพมหานคร
เรนัสอิมเมจิกกรุ๊ป
- เกษม จันทร (2541) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับการต้านทานการเสพติดของ
นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น” *ปริญญานิพนธ์พัฒนศาสตร์มหาบัณฑิต*
สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- เกษม ตันติผลาชีวะ (2540) *ปัญหาเสพติด* ไกล่หมอ 21 (3): 68 – 70
- โกศล มีคุณ (2533) *การวัดจริยธรรม* ราชบุรี วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง
- โกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ (2545) “ผลของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีต่อ
จิต ลักษณะ และพฤติกรรมจริยธรรมของครู” ใน *ทุนอุดหนุนการวิจัยโครงการ
วิจัยแม่บท : การวิจัย และพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย* กรุงเทพมหานคร สำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ 2545

- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
กรุงเทพมหานคร พุทธศักราช 2542
- คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2544) แผนการพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) สำนักนายกรัฐมนตรี
- ครุฑชิต เมืองทอง ว่าที่ร้อยโท (2536) “ผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการส่งเสริมความ
เป็นประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- จิรวรรณ มีแก้ว (2537) “การใช้ชุดกิจกรรมแนวในการสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนวัดบางคู” จังหวัดนครศรีธรรมราช
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523) เอกสารการสอนชุดเทคโนโลยี และสื่อสารการศึกษา
กรุงเทพมหานคร ฝ่ายการพิมพ์สำนักเทคโนโลยีการศึกษา
- ชุตินา เทศศิริ (2537) “ลักษณะทางพุทธศาสนาและจิตลักษณะของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับ
พฤติกรรมคุณดูแลบุตรเจ็บป่วยเรื้อรังด้วยโรคธาลัสซีเมีย” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ (2529) “การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัว
กับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย” รายงานการวิจัย ฉบับที่ 40
กรุงเทพมหานคร สถาบันพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2531) “การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน” ใน เอกสารพื้นฐาน
การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตและพฤติกรรมของข้าราชการ สถาบันพัฒนาข้าราชการ
พลเรือน กรุงเทพมหานคร สำนักงานข้าราชการพลเรือน
- _____ . (2537) “คู่มือผู้บังคับบัญชาเพื่อการพัฒนาจริยธรรมลูกน้องบทเรียนทางไกล”
สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- _____ . (2540) “จิตวิทยาสังคมกับการพัฒนา การบรรยายสำหรับนักศึกษา” วิทยานิพนธ์
ปริญญาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538) “ตำราทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม : การวิจัยตำราชั้นสูงทางจิตวิทยาและพฤติกรรม” โครงการส่งเสริมเอกสารทางวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- _____ . (2539) *ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม : การวิจัยและพัฒนาบุคคล* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____ . (2541) “รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) เพื่อการวิจัยสาเหตุของพฤติกรรมและพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์” *วารสารทันตภิบาล* 10 (พฤษภาคม – สิงหาคม) หน้า 105 – 108 กรุงเทพมหานคร
- ทรงพล ภูมิพัฒน์ (2538) *จิตวิทยาสังคม* นนทบุรี เอส อาร์พริมติ้ง
- ทวีวัฒน์ บุญชิต (2543) “ประชาธิปไตยในครอบครัวและโรงเรียน กับความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และความสามารถทางการรู้การคิดของนักเรียนวัยรุ่น” *ทุนอุดหนุน จากโครงการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ* 2543
- _____ . (2546) “ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ประชาธิปไตยกับจิตลักษณะและพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา” *โครงการวิจัยแม่บท : การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ*
- ทีศนา เขมมณี (2545) *กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน* กรุงเทพมหานคร นิชนแอควอร์ไทซิ่ง กรุ๊ป
- ธีระ ประพฤติกิจ (2531) *ทฤษฎีบุคลิกภาพและการทำจิตบำบัด* วิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี
- นรยส ไชยศรีพรหม (2545) “ลักษณะบุคลิกภาพและตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงจริยธรรมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” *ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- นืออน พินประดิษฐ์ (2543) *ความย่อรายงานการวิจัยเรื่อง ตัวบ่งชี้ทางจิตสังคมของพฤติกรรมการทำงานของข้าราชการตำรวจภูธร เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ (รุ่นที่ 3 ครั้งที่ 2)*
- นวลละออ สุภาพล (2534) “ผลการฝึกทักษะในการรับวัฒนธรรมที่มีต่อคุณลักษณะของนักเรียนนายร้อยตำรวจ” *ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*

- บังอร โสฬส (2545) “การศึกษาการข้ามวัฒนธรรมด้านตัวแปรจิตสังคมที่เป็นตัวทำนาย ประสิทธิภาพของการทำงานของหัวหน้าธนาคารไทยและอเมริกัน” โครงการวิจัยและ พัฒนาระบบพฤติกรรมไทย
- บังอร ภูวภิรมย์ขวัญ (2518) “อิทธิพลของตัวอย่างนิมานและนิเสธที่มีต่อการเรียนรู้สั่งกับ” กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บัญญัติ แก้วส่อง (2522) “การเปรียบเทียบพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นในสังคมเมือง และชนบทที่มีการอบรมเลี้ยงดู และคิดแตกต่างกัน” วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- บุญรับ ศักดิ์มณี (2532) “การวิจัยเชิงทดลองประเมินผลการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตเพื่อ พฤติกรรมการทำงานของข้าราชการ” วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ปนัดดา ยิ้มสกุล (2538) “ผลของการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านท่ากลอย กิ่งอำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ประชิต สุขอนันต์ (2545) “ปัจจัยส่วนบุคคลและสถานการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับความ สุข และพฤติกรรมฆ่าตัวตายในนักเรียนมัธยมศึกษา” วิทยานิพนธ์พัฒนศาสตร์ มหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ประภาพรรณ สุวรรณสุข (2526) “หน่วยที่ 8 – 15 โครงการประชาธิปไตย” ใน เอกสารการ สอนชุดวิชาการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พิมพ์ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช
- ประภาส สุขทรศนี (2536) “ลักษณะการใช้และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติด ของวัยรุ่นศึกษาเฉพาะเขตชุมชนแออัดคลองเตย” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยา มหาบัณฑิต คณะสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ประเสริฐ ตันสกุล และคณะ (2533) สภาพการใช้สารเสพติดและทัศนคติเกี่ยวกับสารเสพติด ของนักเรียน ชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2533 รายงานการศึกษา คุณภาพชีวิต และสุขภาพเยาวชน กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ

- ปานฤดี ปานใจ (2538) “ผลการฝึกทักษะในการรับวัฒนธรรมที่มีต่อจิตลักษณะของนักศึกษาพยาบาล” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ปิยะพล ทงอาจ (2542) “การใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวกันในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาเวียง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ปิยะรัตน์ ศรีสมบัติ (2533) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต จิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542, 19 สิงหาคม) ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า
- พรพรรณราย พิทักษ์เจริญ (2543) “จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม สุขภาพกายและจิตของข้าราชการสูงอายุ” ปรินญาณิพนธ์พัฒนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- พูนฤดี สุวรรณพันธ์ (2536) “ปัจจัยทางครอบครัวและโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางพุทธศาสนาของนักเรียนในชุมชนที่มีระดับการพัฒนาที่แตกต่างกัน” วิทยานิพนธ์ปรินญาณิพนธ์พัฒนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ฤกษ์ชัย คุณูปการ และวิราพร พงษ์อาจารย์ (2539) ลักษณะทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องในเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก ปรินญาณิพนธ์
- ลินดา สุวรรณดี (2543) “ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลดปริมาณขยะของนักเรียน ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการรณรงค์” ปรินญาณิพนธ์พัฒนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์
- วรรณ บรรจง (2537) “ลักษณะทางศาสนาและพฤติกรรมศาสตร์ของเยาวชนไทยจากชุมชนแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองในภาคใต้” ปรินญาณิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- วรรณสวัสดิ์ อุทัยพันธ์ (2540) “ผลของกลุ่มสัมพันธที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคม ของ
นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจมหาวิทาลัยธุรกิจบัณฑิต” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทาลัยเกษตรศาสตร์
- วัลลดา สุขมาก (2535) *การมัธยมศึกษา* ภาควิชาหลักสูตรและการสอน กรุงเทพมหานคร
มหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- วิมลพรรณ กลางมณี (2536) “ผลของการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตย
ด้านคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนใจดี อำเภออุซันธุ์
จังหวัดศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพมหานคร
มหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- วิเชียร รักการ (2522) “การวิจัยการเปรียบเทียบจิตลักษณะของนิสิต และนิสิตอาสาสมัคร
ศึกษาเฉพาะกรณี มหาวิทาลัยเกษตรศาสตร์” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- วีระชัย อุดรแก้ว (2540) “การศึกษาการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา เฉพาะกรณี โรงเรียนยางตลาดวิทยาคาร จังหวัดกาฬสินธุ์”
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทาลัยมหาสารคาม
- ศิรินทรา พันธะศรี (2540) “การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกนางาม ตำบลลำราญ
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทาลัยขอนแก่น
- ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540) *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย เล่ม 2 พิมพ์ครั้งที่ 7*
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทาลัยธรรมศาสตร์
- ศุภมาศ เพชรสมบัติ (2540) “ผลของสถานการณ์จำลองควบคู่กับการเสริมแรงที่มีต่อพฤติกรรม
ประชาธิปไตย ด้านคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหัน
ทราย อำเภอ อนุรักษ์ประเทศ” วิทยุณาการศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาการ
แนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ศึกษา พาหะมาก (2532) “พัฒนาการทางสติปัญญาและการปรับตัวของนักเรียนในจังหวัด
ศรีสะเกษ” วิทยุณาการศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- ศึกษาธิการ กระทรวง (2541) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์กรมศาสนา
- สกล เทียงแท้ (2525) “ผลการใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็ก
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมในโรงเรียนที่ต่างกัน” ปรินิพนธ์
กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สมร ทองดี และปราณี รามสูตร (2542) “หน่วยที่ 9 แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว”
ใน เอกสารการสอนชุดวิชาประมวลชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว
นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สวนา พรพัฒน์กุล (2520) ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของเด็กไทย รายงานการวิจัย ฉบับที่ 2
ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- สาโรช บัวศรี (2541) “ความหมายของประชาธิปไตยในแง่การศึกษา” ในพื้นฐานการเมือง และ
การปกครองของไทย กรุงเทพมหานคร หน่วยศึกษานิเทศ
- สมดุล ชาญนวงศ์ (2533) “คุณลักษณะทางจิตใจของประชากรไทยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่มี
ระดับการพัฒนาต่างกัน” ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร (อัดสำเนา)
- สมพิศ ไชยกิจ (2536) ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส
ปรินิพนธ์ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สุรางค์ จันท์โฮม (2527) สุขภาพจิต กรุงเทพมหานคร อักษรบัณฑิต
- สุริยะ พันธุ์ดี (2536) “ความสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางพุทธศาสนาในโรงเรียนกับ
จิตลักษณะและพฤติกรรมก้าวร้าวในนักเรียนระดับมัธยมศึกษา” ปรินิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สุภากร บัวสาย (2541) พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของเยาวชนไทย ในสถานการณ์ เอกสารเผยแพร่
แพร่ข้อมูลทางการแพทย์และสาธารณสุข ฉบับที่ 18 สถาบันวิจัยสาธารณสุข
กระทรวงสาธารณสุข

- แสวง ทวีคุณ (2538) “การฝึกเพื่อเสริมสร้าง จิตลักษณะในการป้องกันพฤติกรรมการทะเลาะวิวาทในนักเรียนอาชีวศึกษา” ปรินญานินพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540) “คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (2545) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549* สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2542) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542* กรุงเทพมหานคร พรึกหวานกราฟฟิค
- อภิญา โพร้ศรีทอง (2536) “ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมพยาบาลผู้ป่วยสูงอายุของพยาบาลในสังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข” ปรินญานินพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- Ebenstein, William. (1967). *Today's ISMS*. 5 th ed. Englewood Cliffs, N.J: Prentice – Hall.
- Gordon, Lawrence. (1973). *Module on O – A*. Florida: Florida Department of Education.
- Houston, W. Robert and other. (1972). *Development Instructional Modules : A Modular System for Writing Modules* Texas: college of Education University of Houston.
- Howell, Bluce. (1973). “TULSAPAC” : Anatomy of A Learning Package, “American Education” Englewood Cliffs, New Jersey: Educational Technology Publication.
- Hurlock, E. B. (1974). *Personality Development*. New York McGraw. Hill.
- Kessel, John H. (1970). *Micropolitic: Individual and Group Levels*. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Kohlberg Lawrence. (1964). “Development of Moral Character and Moral Ideology in Moral Reasoning” *Review of Child Development Research*.

- Likona, Thomas. (1973). "Critical Issue in the study of Moral Development and Behavior" in *Likona, Thomas (ed) Moral Development and Behavior*. New York: Holt Finchart and Wintson.
- Maddox, H. (1965). "How to study" The English Language Book Society. London.
- Maslow ,A. (1970). *Motivation and Personality*. New York : Harper & Row.
- Roger, C.R. (1959) "A Theory of Therapy Personality, and Interpersonal Relationship All Developed in the Client – Centered Framework" in *Psychology: A study of Science*. 184 New York: McGraw – Hill.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวอัมพร แสงวิเชียร
วัน เดือน ปีเกิด	30 พฤศจิกายน 2500
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตร์บัณฑิต (เกษตรศาสตร์) วิทยาลัยครูสกลนคร
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนกุดบากราษฎร์บำรุง อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร
ตำแหน่ง	อาจารย์ 2 ระดับ 7